

Samvirke

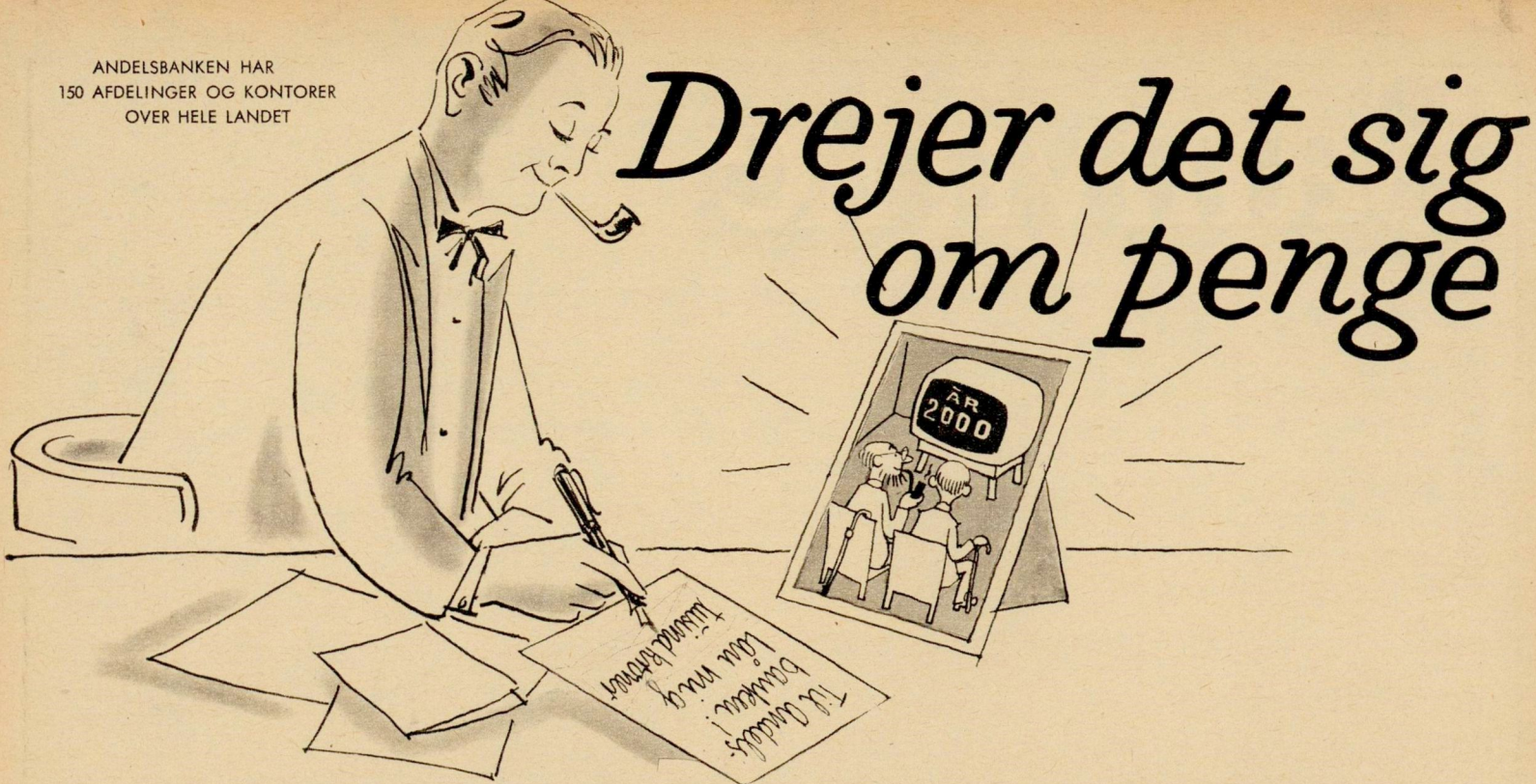
NR. 12, 1958 . 1. JULI

ARABISK DHOW

under bygning i Kuwaits havn

(se artiklerne side 9 og 16-17)

● ... **SALEDES AT EN LANDMAND** sikkert har større fordel af at investere sine sparepenge i bedriften end af at binde dem på en indeksskonto ...

CITAT AF BREV FRA „LANDMAND“

♣ Vi skal prøve at gøre rede for, hvorfor vi ikke kan give Dem medhold i Deres betragtninger, og hvorfor vi mener, at visse af fordelene ved den *pristalsregulerede aldersopsparing* i særlig grad har krav på landmændenes opmærksomhed.

Selvfølgelig kan vi være fuldstændig enige i, at det er nødvendigt for landmanden at investere i bedriften, og at hans sparepenge som regel derved opnår en god forrentning; men man bør samtidig ikke undervurdere de vanskeligheder, der kan opstå ved, at man bruger *alle* sine sparepenge til investering i stedet for at anbringe nogle af dem – som en slags kontantreserve – på en konto i banken.

De samme synspunkter med hensyn til at investere sin sidste krone i stedet for at spare op i banken gælder også, når talen er om den *pristalsregulerede aldersopsparing* – på en såkaldt *indeksskonto*. Hensigten med en sådan konto er imidlertid ikke, at man skal samle sig en pengereserve, der kan bruges til uforudsete udgifter (selv om en indeksskonto – som det sikkert er Dem bekendt – kan hæves når som helst). Det er derimod meningen med denne opsparingsordning – der jo

er gennemført ved samarbejde mellem alle Rigsdagens store partier, som er enedes om ordningen, og som moralsk står som garant for denne – at man på en praktisk måde skal kunne sikre sin alderdom med et beløb ud over folkepensionen.

Ikke mindst for landmanden vil det være praktisk at have en indeksskonto, idet ordningen foruden dens almindelige fordele:

- ✕ **Dyrtidsregulering af opsparingen**
- ✕ **Den årlige opsparing kan fradrages på selvangivelsen**
- ✕ **Skattefrihed for såvel renteindtægter som opsparingsformue**
- ✕ **Ekstra høj rente, for tiden 5½ %**

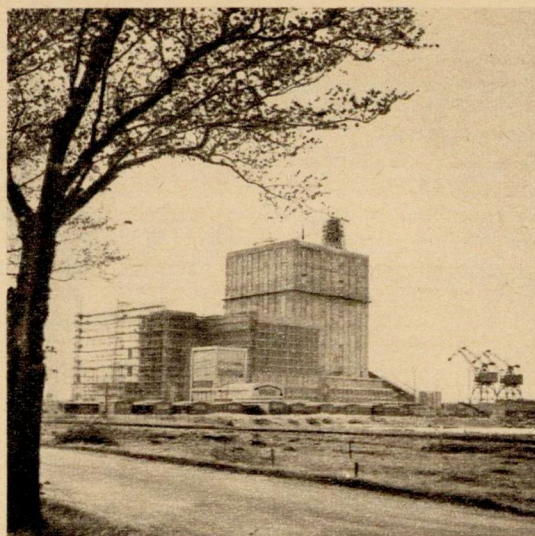
i mange tilfælde vil kunne gøre det lettere at løse et af tidens store landbrugsproblemer: *Generations-skiftet*.

Et ægtepar kan ved en forholdsvis ringe årlig opsparing sikre sig en udbetaling på 4000 pristalsregulerede 1956-kroner om året fra deres 67. til deres 77. år (med længere udbetalingstid – op til 15 år – kræves tilsvarende større opsparing, medens man på den anden side kan nøjes med en mindre opsparing ved at tegne sig for en mindre udbetaling, ned til 500 1956-kroner, pr. år). Når dertil lægges folkepensionen på landet, giver det ca. 9000 pristalsregulerede kroner, hvilket, selv når skatten er trukket fra, er en ganske pæn årsindtægt, der måske helt kan overflødiggøre aftægtsydelse og derved til sin tid lette overdragelsen af ejendommen til næste generation.

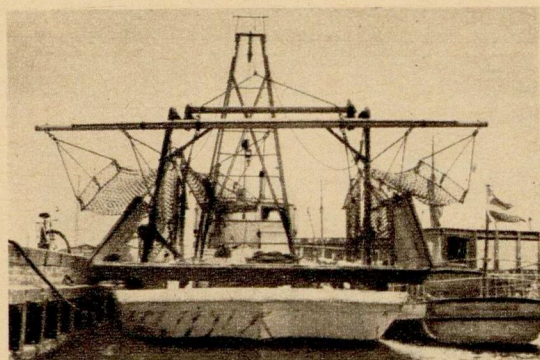
I ØVRIGT: KOM IND I BANKEN OG TAL MED OS OM DET.

tal med

ANDELSBANKEN

SIDSTE AF SIN SLAGS? Asnæsværket ved Kalundborg, som skal forsyne store dele af Danmark med el-kraft, nærmer sig fuldførelsen. Det næste store el-værk på Sjælland bliver vel et atomkraftværk.

SØRØVERE I HOLBÆK? I Holbæk var man ved at tro, at sørøvere ville erobre byen, da dette mærkelige fartøj nærmede sig havnen. Det var imidlertid såre fredeligt: en skrabe-båd fra Østers-kompagniet på Mors, der skulle undersøge fjordens muslingeforekomster.

GILDE OG „BRYLLUP“. 2700 deltagere var fremmødt til FDBs kredsmoder i Alborg. De fik en dag ud af det i Alborghallen. FDBs formand, professor Nyboe Andersen talte, og der var underholdning i samarbejde med Magasin Stilman. Mannequiner præsenterede 72 nye modeller. I Varde var et tilsvarende arrangement, hvor førstedirektør Ebbe Groes talte, og hvor blandt andet dette „brudepar“ viste forårs- og sommermoder.

EKSAMEN I GIPS. Med gipsbandager på skuldre og ryg på grund af en ryglidelse måtte Inge Birgit Pedersen, Gladsaxe, ligge på maven på Hornbæk Kurbad og klare den skriftlige del af mellemkoleeksamen på lige fod med kammeraterne.

FLITTIG GRIS. En so hos gdr. Henry Pedersen, Haurum ved Horsens, fik fornylig otte grise, hvoraf dog de to døde. Kun 27 dage efter fødte soen et nyt kuld, denne gang 10, hvoraf de otte levede. Her får den flittige mor nogle venskabelige klap af sin ejer.

NYE PLANTAGER. Ved Marbæk og Guldager i nærheden af Esbjerg er i dette forår tusindvis af små træer blevet plantet ud i snorlige rækker, og om få år er her nye, store plantager til afløsning af nedhuggede.

- fortryllende

Den ædle pilsner
med den gyldne lød
er mere end et festligt skum
i perlende glas...
det er velsmag og kvalitet...
det er STAR!

STAR

Pilsneren med den fine smag

Tag fornuften med ud på

FDBs omsætning passerede i 1957

700 millioner kr., oplyste formanden

i sin beretning ved generalforsamlingen

FDB er så stor en virksomhed og spænder over så mange vareområder, at vor samlede omsætning må blive stærkt påvirket af almene samfundsøkonomiske forhold, sagde professor P. Nyboe Andersen i sin formandsberetning på FDBs generalforsamling. — Vi har i år for første gang passeret det runde tal 700 millioner kr., idet vor samlede handelsomsætning blev 701 mill. kr. — knap 6 millioner kr. eller omtrent 1 pct. mere end i 1956. Selv om man tager i betragtning, at Stilmagasinernes omsætning ikke er med i FDBs regnskab for sidste kvartal af året, er omsætningen steget procentvis mindre end i de foregående år, og stigningen er tillige noget lavere end den gennemsnitlige stigning i hele samfundets omsætning i 1957.

Forklaringen herpå er navnlig at søge i to forhold: Forringelsen i landbrugets købeevne og ændringerne i forbrugets fordeling på de forskellige varegrupper. Den del af nationalindkomsten, der skabes i landbruget, gik ned med 3 pct. i forhold til det foregående år, mens indkomsten i det øvrige samfund steg med 7½ pct. Forringelsen i landbrugets købeevne må mærkes forholdsvis stærkt af brugsforeningerne og derigennem af FDB.

Når vi alligevel har haft en ikke uvæsentlig fremgang — den er tilmed større regnet i omsatte varemængder end efter værdi — er det bl. a. et udtryk for, at brugsforeningerne slutter godt op om købet hos FDB, ikke mindst af varer fra vore egne fabrikker. Fabriksomsætningen er steget med godt 8 mill. kr. til 178 mill. kr.

Procentvis er salget af FDB-varer til eksport steget meget stærkt, men regnet i millioner er eksporten trods alt et beskedent beløb. Mere afgørende for vor samlede omsætning er, at der i disse år finder en kraftig udbygning sted af brugsforeningsbevægelsen i visse af vore større byer. I hovedstaden er omsætningen således steget 16 pct.

Med denne udvikling, hvor flere og flere af vore bybrugsforeninger får et større eller mindre antal filialer og en stærkt stigende medlemskreds, bliver brugsforeningsbevægelsen mindre ensartet i sin struktur end i ældre tid, da næsten alle foreninger var små og kun havde en enkelt butik. Alt tyder dog på, at vi i modsætning til mange andre lande bevarer de mange små selvstændige foreninger i landdistrikterne. Ved at bevare og udbygge samarbejdet mellem disse ret forskellige grupper kan brugsforeningsbevægelsen løse en betydningsfuld opgave som brobygger mellem land og by.

Som et praktisk udslag af samarbejdet mellem by- og landforeninger nævnte formanden Brugsforeningernes Garanti- og Lånefond, der oprettedes for 2 år siden med den opgave at yde garanti eller lån til foreninger, som ønsker at oprette filialer eller at gennemføre ny- eller ombygninger. Knap 400 brugsforeninger har sammen med FDB tegnet en garantikapital på 3,2 millioner kr., men der er nu snart disponeret over hele denne kapital — fordelt mellem omtrent lige så mange foreninger på land som i by.

— Der er utvivlsomt med denne fond ydet en værdifuld indsats for hele bevægelsen, sagde formanden, og brugsforeningerne vil i sommerens løb modtage en anmodning om tegning af yderligere garantikapital.

Nyboe Andersen vendte sig derefter til den anden af de to hovedårsager bag den forholdsvis ringe stigning i FDBs samlede omsætning: Forskydningen i den måde, hvorpå vi giver vor indtægt ud.

— Landets detailomsætning af nærings- og nydelsesmidler er i 1957

steget kun 2 pct. Dette er brugsforeningernes vigtigste vareområde, og vi har da også her hævdet vor stilling pænt med en stigning i brugsforeningernes butiksvareomsætning på 4,8 pct. i 1957. Den samlede omsætning i samfundet er imidlertid samtidig steget med 5 pct. for beklædning og med ikke mindre end 14 pct. for andre forbrugsvarer under eet. Særlig store stigninger har der været for møbler, radio, køleskabe, vaskemaskiner o. l.

For de mere varige forbrugsgoder er udviklingen indenfor det private erhvervsliv mere og mere gået i retning af salg på konto eller afbetaling — ofte ledsaget af urimelige rentebyrder eller fordyrelser. Vi har derfor anset det for en naturlig opgave for brugsforeningsbevægelsen at indføre adgang til kontokøb af større ting på gunstige rentevilkår, så vi kan øve en vis regulerende indflydelse også på denne form for omsætning.

Formanden omtalte de organisatoriske nydannelser, som har til formål at styrke brugsforeningsbevægelsens stilling på udvalgsvarerområdet, først og fremmest Varehusforeningen af 1957, som driver Stilmagasinerne, men også ANVA (andelsbevægelsen har hermed placeret sig smukt i centrum af Danmarks hovedstad, sagde formanden), varehusene i Rønne, Holbæk og Nakskov og Fox-magasinerne.

Et vareområde af stærkt stigende betydning er benzin og brændselsolie. Det vakte derfor en hel del opmærksomhed, da det i efteråret blev bekendt, at FDB havde tegnet en beskedent aktiepost i det planlagte olie-raffinaderi FRISIA, som svejtsiske og tyske uafhængige forhandlere af benzin og olie agter at opføre i Nordtyskland. Om det videre forløb af denne sag er i øjeblikket kun at meddele, at forhandlingerne i Tyskland om finansieringen af FRISIA-projektet har trukket længere ud end oprindelig antaget, og at byggeriet derfor er blevet forsinket. Dermed er også det tidspunkt, hvor der kunne blive tale om leverancer til FDB, rykket tilsvarende ud i fremtiden.

Om arbejdet med de nye storafdelinger oplyste formanden, at afdelingen i Odense vil kunne indvies i begyndelsen af 1959, mens byggeriet i Vordingborg vil blive færdigt senere på året 1959, og den nye storafdeling i Viby ved Århus ventes færdig i 1960. Den nuværende Randers-afdeling er afhændet til toldvæsenet. Inden længe vil man tage spørgsmålet op om flytning af den nuværende Københavns-afdeling til den grund ved Herstedvester, som FDB erhvervede for nogle år siden.

Formålet med de nye afdelinger er ikke blot at skabe en bedre effektivitet i arbejdsgangen indadtil, men også at opnå et endnu bedre kontaktforhold med brugsforeningerne. Hver forening får kun en afdeling at holde sig til, og ledelsen af afdelingen organiseres, så der skulle blive bedre muligheder for kontaktarbejde overfor foreningerne.

Formanden redegjorde for det tryghedstilsagn, som er givet FDBs personale i forbindelse med rationaliseringen (det er tidligere omtalt udførligt i Samvirke) og takkede medarbejderstaben, fordi de nødvendige tilpasninger har kunnet gennemføres på så værdig måde, samtidig med, at der er ydet et dygtigt og trofast arbejde.

— FDBs bestyrelse og repræsentantskab har, fortsatte Nyboe Andersen, på flere møder i 1957 og den forløbne del af 1958 været inde på spørgsmål om den nuværende ordning af revision og regnskabsføring i brugsforeningerne. Denne ordning hviler jo i første række på lokale revisorer og regnskabsføreres ansvar, men således at FDBs kredsrevision er behjælpelig med regnskabsopstilling og i det hele taget yder bistand, når man fra foreningernes side har brug for det. Revisionskontoret har i de senere år ikke så sjældent mødt ønsker om, at det skulle påtage sig en udvidet revision eller endog et ansvar af samme vidtgående karakter, som en statsautoriseret revisor i reglen har det for en virksomheds regnskab. I ganske enkelte tilfælde er sådanne ønsker imødekommet, hvor lokale forhold skønnedes at gøre det absolut nødvendigt, men som hovedregel ligger noget sådant udenfor rammerne af vor nuværende revisionsordning. Det samme gælder ønsker, som også lejlighedsvis fremsættes fra brugsforeningernes side, om at revisionskontoret skal overtage regnskabsføringen.

Det ville dog være meget uheldigt, hvis revision eller regnskabsføring i større omfang gik over til professionelle revisorer eller regnskabsførere uden virkelig kontakt med brugsforeningsbevægelsen. Eventuelle ændringer i den nuværende tilstand bør ske med bevarelse af samarbejdet mellem FDB og brugsforeningerne. Måske kan FDB på længere sigt yde foreningerne en særlig effektiv bistand ved mekanisering af en række regnskabsfunktioner, men samtidig må der lægges megen vægt på den lokale revision.

FDB har tilbudt Dansk Andels-Gødningsforretning, Jysk Andels-

For sidste gang deltog generalsekretær L. Fabricius i generalforsamlingen, hvor han nu 31 gange har været taget skriftførelsens hverv. På billedet herover ses desuden forstander J. Th. Arnfred, der efter i år var dirigent, formanden for FDBs bestyrelse, professor P. Nyboe Andersen, førstedirektør Ebbe Groes og regnskabschef Sv. Ryge.

Smukkere sal har FDBs generalforsamling aldrig før været afholdt i. På talerstolen i Tivolis koncertsal ses formanden, professor P. Nyboe Andersen.

Foderstofforretning og Øernes Andelsselskab for indkøb af Foderstoffer, at disse hovedforeningers lokalforeninger kan komme ind under FDBs nuværende revisionsordning. Det drejer sig jo her for en stor del om en fælles medlemskreds, således at et samarbejde ville være nyttigt og rationelt. Spørgsmålet har været drøftet i flere år, og vi glæder os over, at der nu synes at skulle findes en positiv løsning.

FDBs regnskabsmæssige overskud er opgjort til 22,7 mill. kr. - godt 1/2 mill. kr. mere end i 1956. Overskuddet er procentvis steget lidt mere end omsætningen, hvilket er et udtryk for nedbringelse af omkostningerne. Fordelene ved fællesindkøb og fællesproduktion i stor skala bevirker, at der kan indtjenes et regnskabsmæssigt overskud samtidig med, at vi holder konkurrencedygtige priser. FDBs bestyrelse og repræsentantskab har ment, at vi i år kunne fastholde den tilbagebetaling på 3 1/2 pct. af den dividendeberettigede omsætning, som vi i fjor for første gang siden krigen gik op på, men heri ligger selvsagt ingen garanti for fremtiden. Bliver landbrugets økonomiske vanskeligheder af mere dybtgående og langvarig karakter, kan det ikke undgås, at det vil betyde et tilbageslag for brugsforeningerne og dermed for FDB. Heldigvis er der indenfor andre områder af samfundsøkonomien lyspunkter at spore.

Både på kort og på længere sigt er der usikkerhedsmomenter i det økonomiske liv. Siden sommeren 1957 har der været en økonomisk tilbagegang i USA. I disse måneder finder der også en afsvækkelse sted af den økonomiske fremgang i Vesteuropa, og jeg behøver vel knap nok at tilføje, at de sidste ugers begivenheder i Frankrig i allerhøjeste grad øger usikkerheden, ikke blot omkring planen om et frihandelsområde for hele Vesteuropa, men også omkring samarbejdet mellem De Seks om det europæiske fællesmarked. Man har svært ved at forestille sig, at dette samarbejde kan udvikles efter de planlagte retningslinier, hvis der ikke hurtigt kommer en afklaring i retning af fortsat demokratisk styre og en fast økonomisk politik i Frankrig.

Det er derfor naturligt at spørge, om man ikke burde gøre alvor af oprettelsen af et nordisk fællesmarked. Planerne herom kan føres ud i livet med kort varsel, og et sådant samarbejde mellem de nordiske lande synes på mange måder at være en naturlig forberedelse til at indtræde i et europæisk fællesskab på et senere tidspunkt.

Jo større de økonomiske vanskeligheder bliver, desto mere påkrævet er det, sluttede formanden, at vi selv gør vort yderste for at producere og omsætte varerne så billigt og rationelt som muligt. Rammes en del af medlemmerne af faldende indkomst, vil de i ganske særlig grad have behov for gode varer til billigst mulige priser - og der vil samtidig være en særlig baggrund for nøgtern oplysning. Tilslutningen til vore husmoderdage er et bevis på, at husmødrene selv er glade for en sådan oplysning.

Det nytter dog allsammen lidet, hvis vore medlemmer meget hellere vil betale en overpris for at deltage i bortlodninger og lign. end de vil købe reelle varer til de lavest mulige priser. Heldigvis har vi gode erfaringer med salget af vore egne produkter, også på vareområder, hvor presset fra private koncerners salgsarbejde er allerstørst. Noget tyder på, at alting har sin tid, og at reklamekampagner også kan føres ud i en sådan parodi, at køberne reagerer imod det.

Jeg vil gerne appellere til hver enkelt husstand, som føler sig knyttet til en brugsforening, om at tage fornuften med, når man går på indkøb. Man gavner sig selv ved nøgternt at veje pris mod kvalitet, når man køber ind.

TIVOLIS koncertsal var i år det festlige midtpunkt for FDBs generalforsamling, og fra nær og fjern mødte en tusindtallig skare af brugsforeningsdelegerede frem. Indgangen fandt sted fra selve Tivoli, så de delegerede både før og efter generalforsamlingen fik et opmuntrende indtryk af den gamle have i dens mest charmerende fremtoning. En sommerdag af de sjældne gav den de farver og den livsudfoldelse, som klæder Tivoli allerbedst.

I selve salen mødtes de delegerede af den festivitas, som rummes i det store lyse koncertlokale, og man glædede sig både før generalforsamlingens begyndelse og i en pause under dens forløb over Tivoli-orkestrets smukke udførelse af musikstykker, udvalgt til den specielle lejlighed.

Efter at forstander J. Th. Arnfred var valgt til ordstyrer og generalsekretær L. Fabricius til skriftfører, aflagde formanden, professor P. Nyboe Andersen den her på siderne refererede beretning om FDBs virksomhed i det forløbne år. Senere fremlagde førstedirektør Ebbe Groes regnskabsresultat for 1957 og knyttede hertil nogle kommentarer, som gengives på siderne 12 og 13.

HANDELSMINISTEREN HAR ORDET

BLANDT de mange uden- og indenlandske gæster befandt sig handelsminister Kjeld Philip, som i en kort økonomisk oversigt udtrykte sin glæde over, at chancerne for at få skabt et nordisk fællesmarked er rykket betydeligt nærmere i de sidste måneder.

- For blot et halvt år siden var det, sagde handelsministeren, den almindelige opfattelse, at tiden var løbet fra de nordiske planer, men siden er interessen blevet større og større - også i Norge, hvor modstanden har været stærkest.

Vi har været så tilbøjelige til at regne med, at de seks landes fællesmarked syd på var det sikre, men begivenhederne i Frankrig omkring de Gaulles tiltræden har overalt vakt tvivl om, hvorvidt det sikre nu er så sikkert alligevel.

Spørgsmålet er, hvor pålidelig en partner, Frankrig vil vise sig at være indenfor samarbejdet mellem de seks, fordi man må frygte, at de kræfter, som trækker i retning af isolation og beskyttelse af det hjemlige, er blevet styrket. Forhåbentlig er det ikke begyndelsen til en gentagelse af, hvad der skete i Europa 12-14 år efter første verdenskrig, da den økonomiske nationalisme blomstrede, og handelssamkvemet mellem landene sygnede hen.

Tvivlen er lige så stor, når det gælder det større frihandelsområde, selv om nogle øjner muligheden for at skabe noget udenom Frankrig - en tanke, der unægtelig åbner helt nye muligheder, idet det stadig har været Frankrig, der var den store modstander.

Her i Norden har vi den fordel hur-

tigt at kunne iværksætte et samarbejde over grænserne, og et nordisk fællesmarked ville samtidig betyde, at overgangen til større markeder ligesom skete etapevis.

I de overvejelser om et europæisk samarbejde, som skal ske, må Danmark dog naturligvis deltage - men bestræbe sig for, at samarbejdet kommer til at omfatte så mange lande som muligt, og at det ikke kommer til at skade vor samhandel med de fjerne lande - de markeder, med hvilke vor handel har været i vækst.

Under en omtale af de hjemlige forhold oplyste Kjeld Philip, at ministeriet overvejer en ændring af konkurrencelovforslaget, så det i stedet for specielle forbud (mod bortlodning etc.) baseres på mere generelle regler.

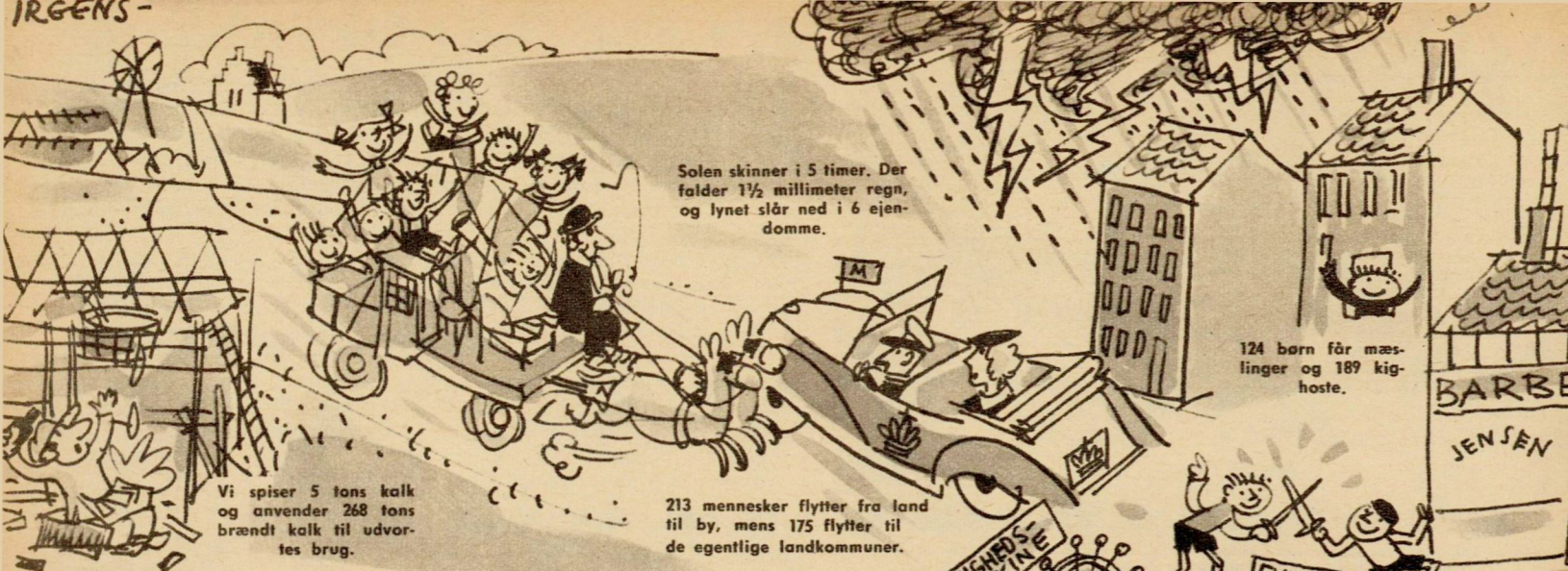
Som talsmand for de tilstedeværende udenlandske gæster (repræsentanter for 11 brugsforeningssammenslutninger i 8 lande) fremhævede direktør Carl Schumacher fra Tyskland nødvendigheden af, at vi nu også internationalt efterlever ordet „Samlede er de svage stærke“.

De seks landes fællesmarked må, sagde Schumacher, fuldstændiggøres gennem oprettelsen af en frihandelszone, det er en fremherskende opfattelse i Tyskland. Vi ønsker ikke at opofre forbindelsen med hidtidige handelspartnere. Den tyske forbruger ønsker desuden, at landbruget må finde en plads indenfor det europæiske samarbejde, så der også på dette område kan komme en konkurrence i stand.

(Fortsættes side 13 yderst t.h.)

På FDBs generalforsamling repræsenteredes regeringen af handelsminister Kjeld Philip (yderst til venstre), medens Københavns kommune repræsenteredes af overborgmester Munk, der ses i midten af billedet. Til højre landsretssagfører Fr. Dalgaard, der repræsenterer København og den nordsjællandske ømøgn i FDBs repræsentantskab.

Solen skinner i 5 timer. Der falder $1\frac{1}{2}$ millimeter regn, og lynet slår ned i 6 ejendomme.

Vi spiser 5 tons kalk og anvender 268 tons brændt kalk til udvortes brug.

213 mennesker flytter fra land til by, mens 175 flytter til de egentlige landkommuner.

124 børn får mæslinger og 189 kighoste.

BARBER
JENSEN

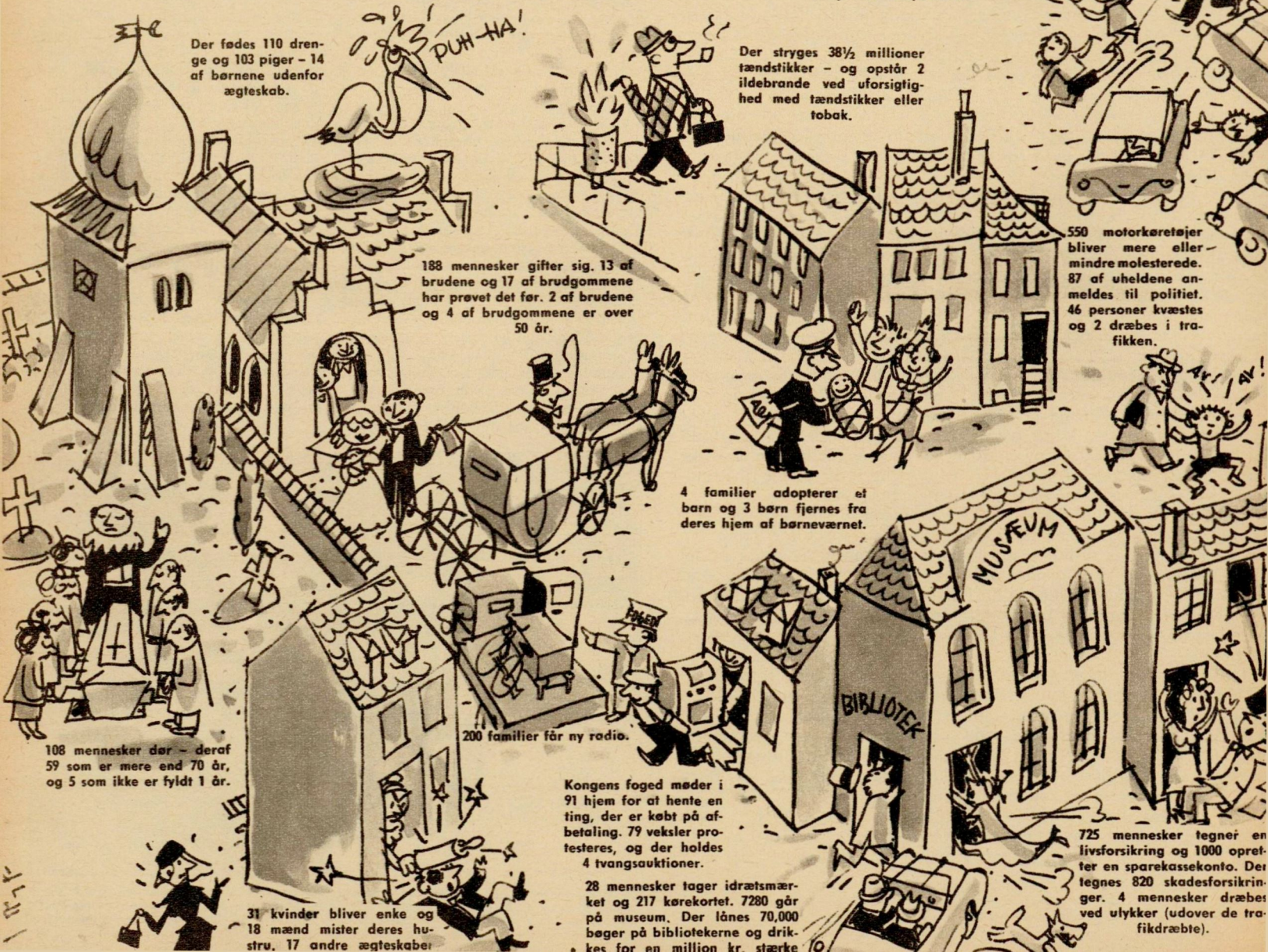
En ganske almindelig dag

Synes De, at der sker for lidt i det lille, fredelige Danmark, så kig engang på siderne her. Alt dette sker i løbet af et enkelt døgn her i landet, siger statistikken – så det er virkelig vores egen skyld, hvis vi keder os.

55 unge mænd og kvinder begynder læreplads – deriblandt som smedelærlinge og som frisører.

1 dansk opfinder og 5 udenlandske får dansk patent på deres opfindelse, og 6 opfindere nægtes patent på deres opfindelse.

Der fødes 110 drenge og 103 piger – 14 af børnene udenfor ægteskab.

188 mennesker gifter sig. 13 af brudene og 17 af brudgommene har prøvet det før. 2 af brudene og 4 af brudgommene er over 50 år.

Der stryges $38\frac{1}{2}$ millioner tændstikker – og opstår 2 ildebrande ved uopsigtighed med tændstikker eller tobak.

550 motorkøretøjer bliver mere eller mindre molesterede. 87 af uheldene anmeldes til politiet. 46 personer kvæstes og 2 dræbes i trafikken.

4 familier adopterer et barn og 3 børn fjernes fra deres hjem af børneværnet.

108 mennesker dør – deraf 59 som er mere end 70 år, og 5 som ikke er fyldt 1 år.

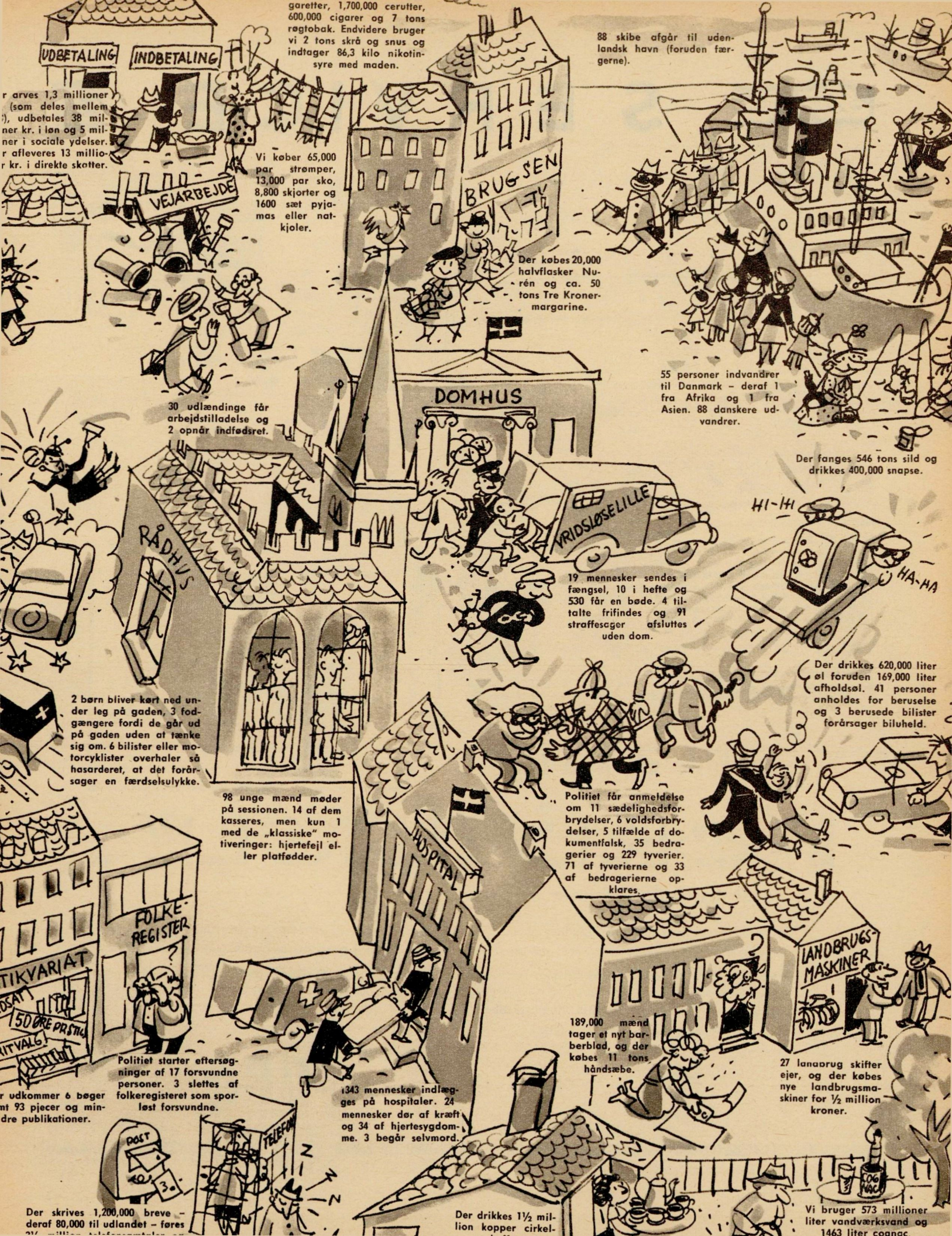
200 familier får ny radio.

Kongens foged møder i 91 hjem for at hente en ting, der er købt på afbetaling. 79 veksler protesteres, og der holdes 4 tvangsauktioner.

28 mennesker tager idrætsmærket og 217 kørekortet. 7280 går på museum. Der lånes 70,000 bøger på bibliotekerne og drikkes for en million kr. stærke

31 kvinder bliver enke og 18 mænd mister deres hustru. 17 andre ægteskaber

725 mennesker tegner en livsforsikring og 1000 opretter en sparekassekonto. Der tegnes 820 skadesforsikringer. 4 mennesker dræbes ved ulykker (udover de trafikdræbte).

arves 1,3 millioner (som deles mellem), udbetales 38 millioner kr. i løn og 5 millioner i sociale ydelser. Der afleveres 13 millioner kr. i direkte skatter.

garetter, 1,700,000 cerutter, 600,000 cigarer og 7 tons røgtobak. Endvidere bruger vi 2 tons skrå og snus og indtager 86,3 kilo nikotinsyre med maden.

Vi køber 65,000 par strømper, 13,000 par sko, 8,800 skjorter og 1600 sæt pyjamas eller natkjoler.

30 udlændinge får arbejdstilladelse og 2 opnår indfødsret.

2 børn bliver kørt ned under leg på gaden, 3 fodgængere fordi de går ud på gaden uden at tænke sig om. 6 bilister eller motorcyklister overhaler så hasarderet, at det forårsager en færdselsulykke.

98 unge mænd møder på sessionen. 14 af dem kasseres, men kun 1 med de „klassiske“ motiveringer: hjertefejl eller platfædder.

Politiet starter eftersøgninger af 17 forsvundne personer. 3 slettes af folkeregisteret som sporeløst forsvundne.

Der udkommer 6 bøger og 93 pjecer og mindre publikationer.

Der skrives 1,200,000 breve - deraf 80,000 til udlandet - føres 21 millioner telefonnumre.

Der drikkes 1 1/2 millioner kopper cirkel.

1343 mennesker indlægges på hospitaler. 24 mennesker dør af kræft og 34 af hjertesygdomme. 3 begår selvmord.

Der købes 20,000 halvflasker Nuren og ca. 50 tons Tre Kroner-margarine.

19 mennesker sendes i fængsel, 10 i hefte og 530 får en bøde. 4 tiltalte frifindes og 91 straffesager afsluttes uden dom.

Politiet får anmeldelse om 11 sædelighedsforbrydelser, 6 voldsforbrydelser, 5 tilfælde af dokumentfalsk, 35 bedragerier og 229 tyverier. 71 af tyverierne og 33 af bedragerierne opklares.

189,000 mænd tager et nyt barberblad, og der købes 11 tons håndsebe.

27 lanaugur skifter ejer, og der købes nye landbrugsmaskiner for 1/2 million kroner.

Vi bruger 573 millioner liter vandværkssvand og 1463 liter coanac.

88 skibe afgår til udenlandsk havn (foruden færgerne).

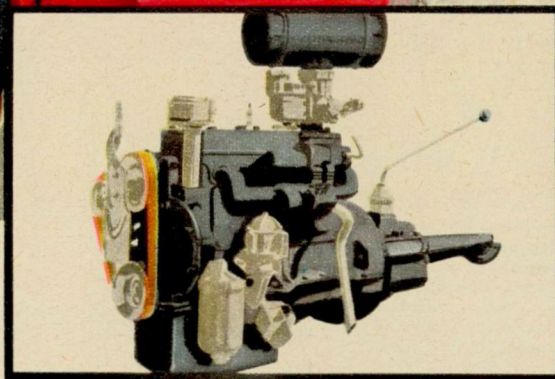
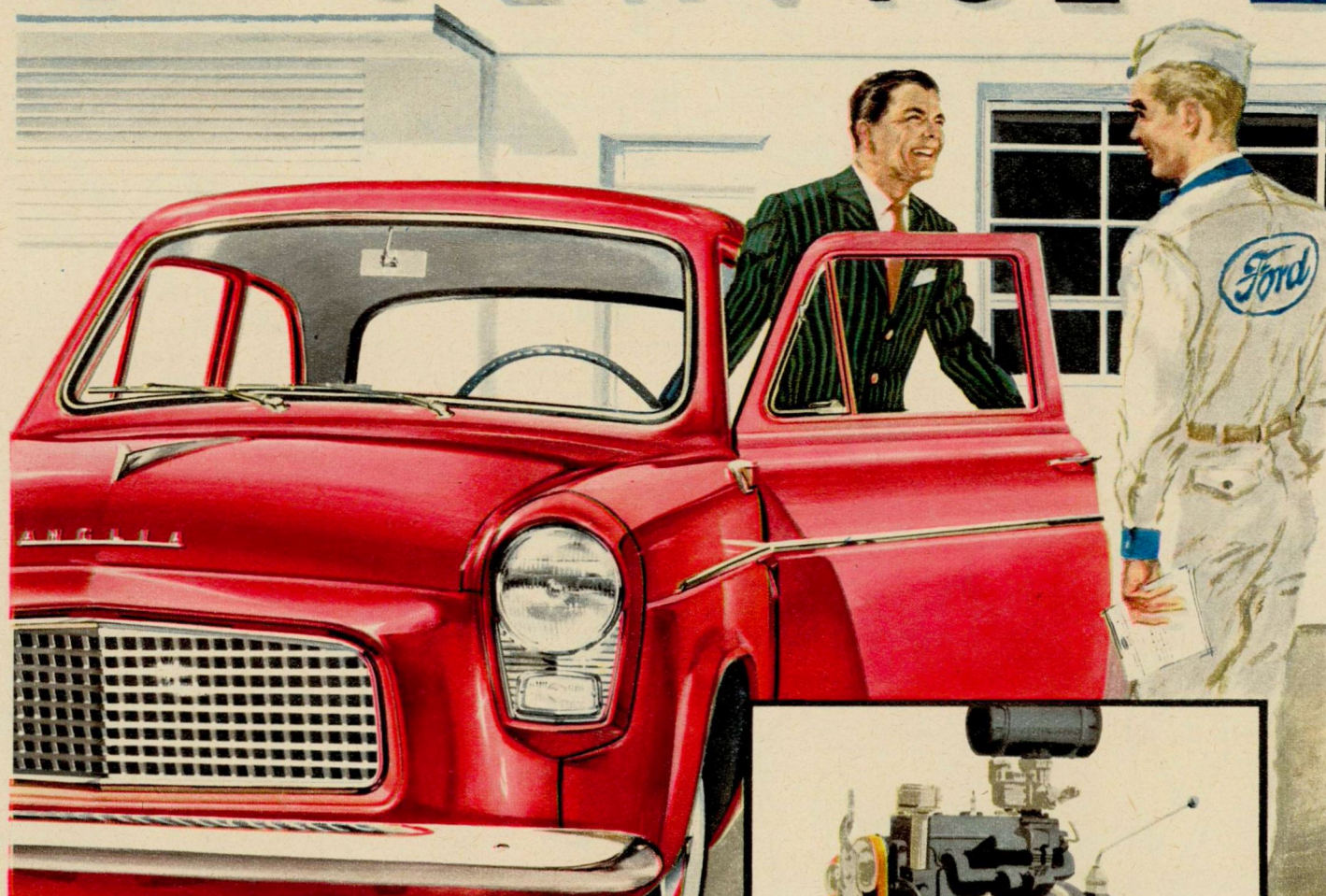
55 personer indvandrer til Danmark - deraf 1 fra Afrika og 1 fra Asien. 88 danskere udvandrer.

Der fanges 546 tons sild og drikkes 400,000 snapse.

Der drikkes 620,000 liter øl foruden 169,000 liter afholdsel. 41 personer anholdes for beruselse og 3 berusede bilister forårsager biluheld.

S E R V I C E

De bli'r så glad for

FORD ANGLIA

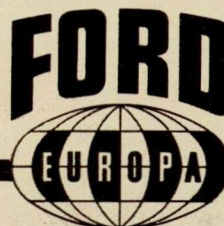
fordi driftsudgifterne er så små...

Allerede på den første tur mærker De, hvor økonomisk Anglia er i benzinforbrug. Som tiden går, lærer De også andre sider af dens økonomi at kende. Passer De den ordentligt med olie og smøring, belønner Anglia Dem ved at være utrolig billig i drift. Anglia er robust og giver Dem store glæder for små udgifter.

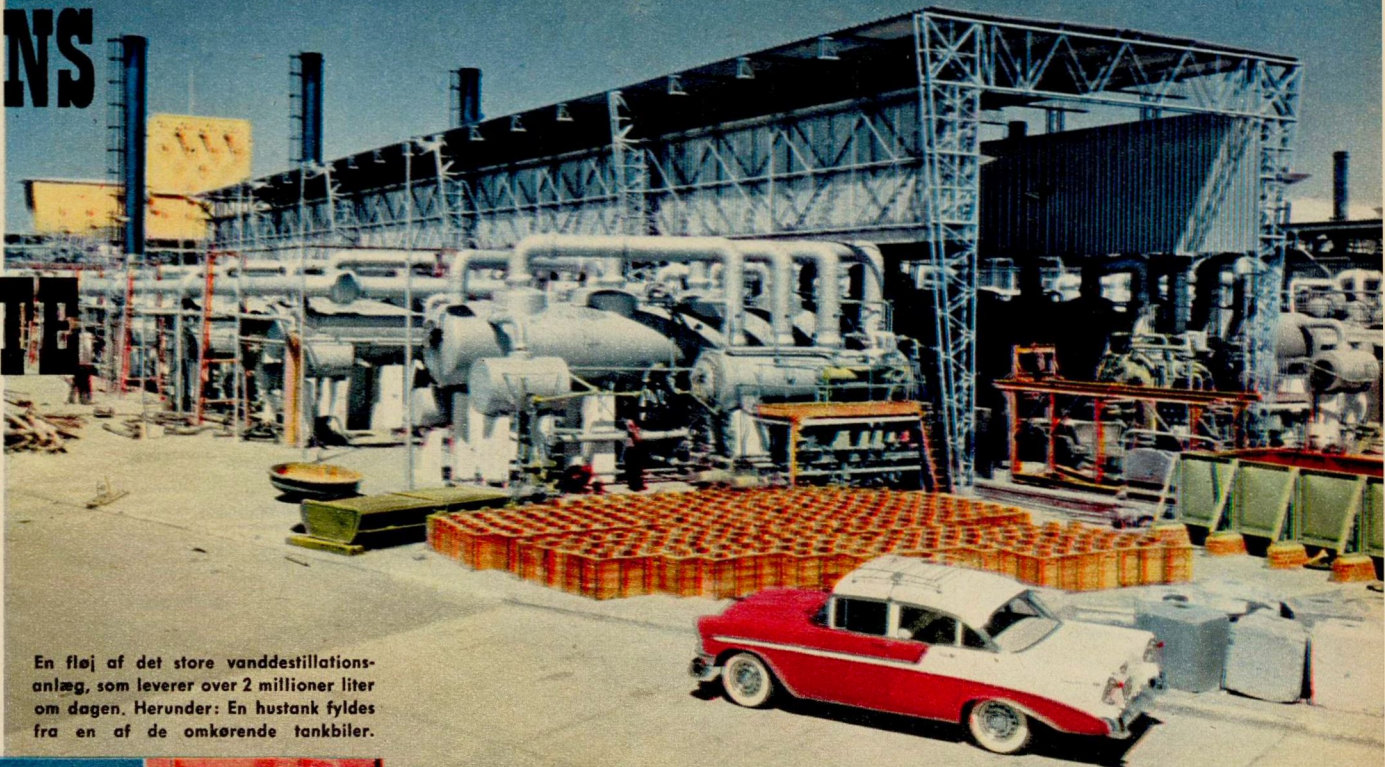
Det er også en af grundene til dens imponerende succes. Nogle køber den først og fremmest for dens dejlige komfort, andre på grund af dens lynhurtige acceleration, men for alle forhøjes glæden over Anglia ved dens driftssikkerhed og eminente økonomi. — Hele Europa er begejstret!

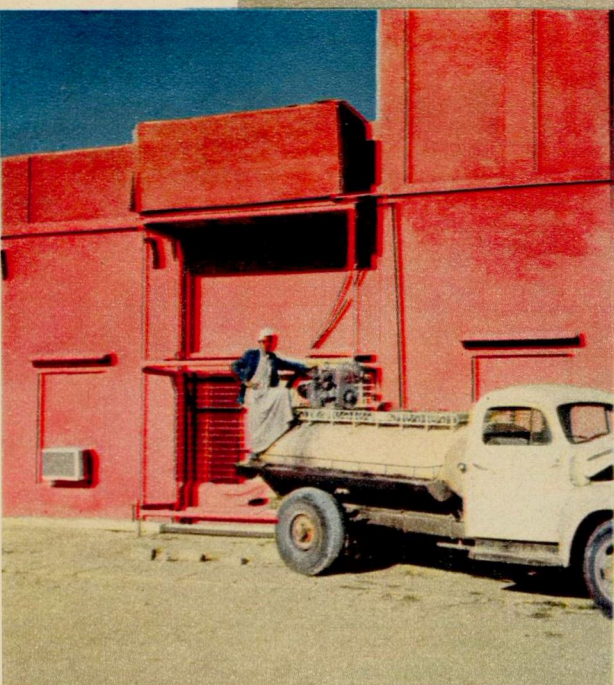
Anglia skabt med sans for økonomi...

VERDENS DYRESTE VAND

En fløj af det store vanddestillationsanlæg, som leverer over 2 millioner liter om dagen. Herunder: En hustank fyldes fra en af de omkørende tankbiler.

I Kuwait drikker man kun havvand, man vasker op, gør toilette og vander have i havvand, men inden vandet kan bruges til disse formål, er det blevet verdens dyreste vand. Takket være de olierigdomme, som den lille ørkenstat ved den persiske havbugt – på størrelse med Sjælland – gemmer i sin undergrund – svarende til ca. det dobbelte af de oliereserver, som findes i hele USA – har man råd til denne flothed.

I Kuwait falder året rundt knap en dråbe regn, og i undergrunden findes kun hist og her lidt brakvand, som ikke er egnet og

langtfra tilstrækkeligt som drikkevand til sheikdommets 250,000 indbyggere.

Ganske vist levede der også før olieeventyret adskillige titusinder i Kuwait, som ernærede sig nødtørftigt ved fiskeri, dykning efter perler, skibsbyggeri, søfart til Indiens og Afrikas kyster og lidt sørøveri ind imellem, men dengang var der ingen, der drømte om at destillere havvand. Da blev vandet hentet i skibsladninger, transporteret i gedekindspose oppe fra floderne Eufrats og Tigris' mudrede udløb Shatt el Arab, hvor det var blevet blandet godt op med

oliespild og andre appetitvækkende ingredienser fra de store olieudskibningshavne Basra og Abadan.

Nu ligger der ud imod havbugten ved Kuwait et imponerende værk, som selv i København ville dominere bybilledet: Byens leverandør af destilleret vand, ca. 2 millioner liter om dagen, senere, når en hårdt tiltrængt udvidelse har fundet sted, mere end det dobbelte. Og så er det endda ikke nok. Man planlægger anlæg af en 180 km lang rørledning til Shatt el Arab nord for Basra, hvor vandet er af nogenlunde beskaffenhed.

Når man klatrer rundt på stiger inde mellem anlæggets kompleks af kedler, retorter, skorstene og rør melder sig næst efter beundringen for den fuldkomne teknik i dette verdens største destillationsapparat det uundgælige spørgsmål: Hvad har ikke dette kostet, næppe under 100 mill. kr. Og så er selve værket kun hjertet af systemet. En lang mole med favntykke rør side om side strækker sig ud til havdybet, hvor den ender i et pumpehus, hvorfra vandet dels suges ind i rørene, men samtidig tilsættes lidt klor og filtreres. Senere gentages denne proces endnu engang. Hvis man skal have kogte rejer og blæk-

sprutter skal det i hvert fald ikke være ud gennem vandhanen.

Vandet ledes derefter gennem destillationsanlægget, hvilket sker på den måde, at det passerer en slags „trykkogere“ i tre faser. I den første får det en spiral af rør med cirkulerende kogende vand fra en centralkedel gennem sig, hvorved dampen fra havvandet bliver så hed, at den kan sætte næste „trykkoger“ i funktion, og dampen fra nr. 2 har stadig kraft nok til at sætte den tredje „trykkoger“ i gang. Undervejs løber det kondenserende vand successivt tilbage i en beholder, hvor det endda er varmt nok til at forvarme det indstrømmende havvand, inden dette går i første „trykkoger“.

Det morsomme er den sindrige kredsløb-i-kredsløb-bevægelse, som tapper varmekalorierne for deres sidste effekter, samtidig med at de saltmættede bestanddele ved overløb til sidst kan samles og skylles ud. Keine Hexerei – nur Behændigkeit!

Nu er vandet så fladt og tamt, som hvis man stikker tungen ud i regnvejr, og for at give det smag og „farve“, må man tage sin tilflugt til et 5 pct. tilskud af det tidligere omtalte brakvand i undergrunden, som må hentes i en rørled-

ning 35 km fra Kuwait. I næste etape må vandet opmagasineres i store tankanlæg for herfra at pumpes op i højtliggende vandtanke 5 steder i byen, anbragt på høje stilladser, der syner over byen som sømærker.

Det værste er nu, at byen kun har vandledninger til hospitalerne, og derfor køres vandet rundt i byen i store tankbiler. På taget har hvert hus sin vandtank, og når solen en sommerdag har leveret 50 graders varme har vandet temperatur som et karbad og skal afkøles i en frigidair, før det kan drikkes.

Man vil forstå at hele denne proces er uhyre kostbar, og hvis man ikke var så heldig at kunne føre spildgassen fra oliefelterne gennem et 50 km rør ind til værket, hvorved man får gratis brændsel, ville vandet koste noget nær det samme som billig rødvin hos vinbonden. Så man rystes i sin sjæls inderste over at se det blive brugt så tankeløst, som der var talrige eksempler på, bl. a. ved opfyldningsstationerne, hvor vandet ofte i kaskader sjasker ovenud af tankvognene.

Kun en snes kilometer herfra våger beduinerne i ørkenen over, at der aldrig går en dråbe af det dyrebare vand til spilde.

Jeg får
de gode ideer
i **ALT** for damerne

- og alle beundrer mine strikkearbejder!

Der er også...

Personlig brevkasse ved Fru Nini. - Fiksemodeller i snitmønstre og „Monster på Stof“. - Boligsider. - Interessante aktuelle artikler. - Lægebrevkasse - og meget andet underholdende og nyttigt at læse.

75 øre. Fås hos alle bladhandlere og på postabonnement.

Der er nok at strikke for en bedstemor i en stor familie - men jeg bliver aldrig træt af det, for der er altid nye og morsomme ideer i „ALT for damerne“ - og opskrifterne er meget udførlige og nemme at hitte ud af. Og det er nu min fornøjelse at se børnebørnene i noget sødt og nyt, som jeg selv har lavet.

Ugens bedste timer...

To fortsatte romaner, fine noveller og tankevækkende artikler - der er meget at glæde sig til hver eneste uge...

Mad, der sætter kulør på tilværelsen

Bare det at se de dejlige madbilleder og læse opskrifterne er en sand fornøjelse - og så er de lette at finde ud af...

Vi kan li' at bruge hænderne...

De fikse ting, man selv kan lave, giver os mange hyggelige timer - og vi glæder os over de smukke resultater, som ikke har kostet ret meget.

ALT for damerne

Køb hver tirsdag
- det nyttige ugeblad

HAR VI FOR

RUNDTOM i de større havne har man i flere måneder haft et trist fænomen for øje:

Oplæggere, over 200.000 tons skibe, der må ligge stille, fordi der ikke kan skaffes dem noget at sejle med. Dette er intet specielt dansk fænomen. Tager man et overblik over situationen får man dette helhedsbillede:

Norge: 100 oplagte skibe på tilsammen 680,000 tons.

Sverige: 216,000 tons oplagt.

Finland: En fjerdedel af handelsflåden mangler beskæftigelse. 2000 finske søfolk arbejdsløse.

Vesttyskland: Flere havne har af pladshensyn nægtet at tage mod flere oplæggere.

England: Søfartskredse karakteriserer situationen

som den værste i de sidste 25 år.

Grækenland: 250 skibe oplagte. Udenlandske søfolk afskediges til fordel for græske.

Japan: 11 værfter lukket på grund af manglende beskæftigelse. 27 andre trues af samme skæbne til efteråret.

Verden over lå i forårsmånederne mere end 4 millioner tons tankskibe uvirksomme.

Mange steder - også her i landet - har man set det nedslående, at selv splinternye skibe slæbes direkte fra værft til oplægning og altså har måttet udsætte den traditionelle jomfrurejse, til tiderne bedres.

Så må der da være for mange skibe? Og hvordan er man pludselig kommet i den situation?

STØRRE OG MERE EFFEKTIVE SKIBE

Det er rigtigt, at verdens samlede handelsflåde er vokset vældigt i de senere år. Se f. eks. den del af skibsfarten, hvor vanskelighederne er mest udprægede: Lige før den anden verdenskrig var der i hele verden tankskibe med en samlet tonnage på 16 mill. tons. 1948 var det steget til 23 mill. tons, og nu er verdens-tankflåden vokset til 51 mill. tons.

Ikke nok med, at verdensflåden bliver stadig større, målt i tonnage. Den bliver også stadig mere moderne og effektiv. Målt i forhold til den mængde varer, der skal transporteres (og det er jo det eneste mål, der er noget værd!), er handelsflåden derfor vokset endnu meget mere, end tonnagens tredobling siden førkrigstiden giver udtryk for. Der bygges f. eks. masser af tankskibe på 40,000 tons. Et sådant skib kan på et år transportere nær ved halvdanden gange så meget olie, som fire førkrigsskibe på hver 10,000 tons magter, bl. a. fordi det er hurtigere. På samme måde har havneanlæggenes modernisering gjort verdensflåden langt mere effektiv end før.

Det har sagtens kunnet gå at holde den voksende og stadig mere effektive handelsflåde beskæftiget, så længe den internationale varehandel blev ved at øges; man må her huske på, at efterkrigsperioden har været en helt enestående lang, stort set ubrudt opgangstid.

For skibsfarten nåedes alle tiders toppunkt i slutningen af 1956. Suez-kanalens lukning gjorde det nødvendigt at sejle Europas olie ad den lange rute syd om Afrika, og dette lagde beslag på en mængde ekstra tankskibe. Begivenhederne i Mellemøsten og Ungarn skærpede den internationale spænding; alle lande ilede med at sikre sig vigtige råvarer, priserne steg - og fragterne fløj op. Selv de usleste plimsollere kunne opnå fine fragter.

MANGE SKIBE

i februar 1958 var den tilsvarende fragt faldet til 21 kr., og et skib som det nævnte gav 2000 kr. i dagligt tab.

Dette er galt nok for rederne, for rederiaktionærerne og for de søfolk, der bliver arbejdsløse på grund af skibsoplæggningerne – medens på den anden side de faldende fragter betyder, at varerne kan komme billigere frem til forbrugerne. Men begivenhederne på fragtmarkedet har mange andre virkninger, bl. a. for valutakassen, der i gode år modtager 800–1000 mill. kr. af dansk skibsfarts indtjening i udlandet. Desuden har fragtfaldet næsten lammet ordretilgangen til skibsværfterne, og verden over annulleres tidligere indgåede skibsbbygningskontrakter.

Alverdens værfter har i årene med de gode fragtkonjunkturer gennemført store udvidelser og moderniseringer, som kunne holde dem på toppen i den hårde internationale konkurrence. Mange gange har rederne, når de skulle bestille en nybygning, kigget mindre efter prisen end efter, hvor hurtigt de forskellige værfter kunne levere skibene.

Også dansk værftsindustri udbygges stærkt i disse år. Det nye værft ved Odense fjord er budgetteret til 65 millioner kr. Burmeister & Wain i København gennemfører nyanlæg af tankskibsbbygninger til 90 millioner kr. Svendborg skibsværft udvides med en ny dok til 5 millioner kr. og så videre. Man kan regne med, at omkring 2500 mand skal finde beskæftigelse ved de her omtalte nye værftanlæg, der ialt vil koste cirka 200 millioner kr.

Op imod 100.000 mennesker er her i landet afhængige af søen og dens erhverv.

HVIS KONJUNKTUREN VENDER

Man kan naturligvis også tænke sig, at det hele må gå over igen, hvis bare de økonomiske forhold bedrer sig ude i verden. Men helt smertefri bliver processen ikke. Rederne kommer næppe uden om at lade en væsentlig del af de gamle skibe gå til ophugning. Under efterkrigstidens hidtil gunstige fragtkonjunkturer har masser af skibe, som normalt ville være urentable og blive betragtet som udtjente og ophugningsmodne, kunnet sejle videre til lønnende fragter. Og i hvert fald i den forstand er verdensflåden for stor.

Den danske handelsflåde er ganske vist blevet godt og gennemgribende fornyet i de senere år, men dens gamle skibe er snarere end til ophugning solgt til udlandet, hvorefter de under fremmed flag har været med til at forværre fragsituationen. Verden over vil en hårdt tiltrængt ud-rangering af sådanne gamle skibe hjælpe med til at skaffe den nye, driftsbilligere og sikrere tonnage rimelig beskæftigelse.

Mogens Korst.

SKIBE UNDER "HUMBUGFLAG"

Der står altså meget på spil, hvis de dårlige tider bliver ved. Men hvor kan man da finde ondets rod?

Spørger man en af de „gamle“ søfartsnationers redere, vil man formentlig i de ni af ti tilfælde få et svar, der lyder som en trylleformular: „Pan-Lib-Hon-Co“ – et forkortelsesord for fire nybyggede søfartsnationer.

Overalt i verdenshavnene ligger „humbugflagene“ til parade; verdens største skibsredere, grækere som Onassis, Niarchos, Pappadakis, har flere skibe under Panamas end under græsk flag. Liberia, der før krigen ikke havde ét eneste skib, er nu verdens trediestørste søfartsnation med en indregistreret tonnage på 7½ mill. tons; landets flåde overflyves kun af Englands og Norges. Men naturligvis har intet af de store verdensrederier virkeligt hjemme i Liberias hovedstad, Monrovia, der er på størrelse med en lille dansk by, og et par hundrede år længere tilbage i udvikling. Men især græske og amerikanske skibsredere lader et stigende antal skibe formelt indregistrere under Panamas, Liberias, Honduras' og Costa Ricas „humbugflag“, fordi de så praktisk taget slipper for at betale skat.

Forresten er det ikke lutter lagkage at sejle under „humbugflag“. Rent faktisk har oplægnin-gerne ramt disse redere hårdere end nogen andre. De profiterer således ikke af den internationale skibsfarts „overskudsproblem“,

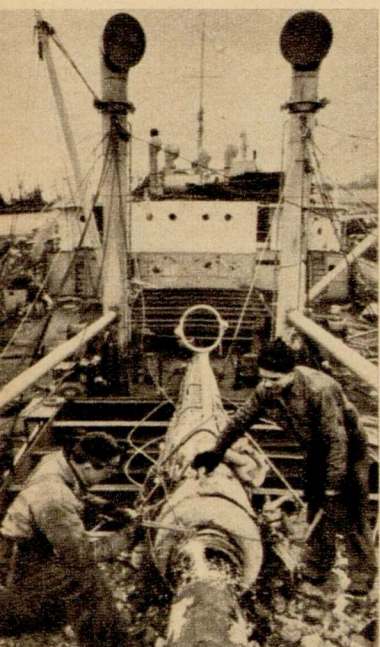
snarere tværtimod, og det har fået dem til at udarbejde en plan om en organiseret masseoplægning af skibe verden over, for at den resterende flåde kan komme til at sejle rentabelt. Men en sådan aftale vil naturligvis kun blive effektiv, hvis „Pan-Lib-Hon-Co“-rederne kan komme til forståelse med deres konkurrenter i de gamle søfartslande. Også andre forsøg i disse måneder på at stabilisere fragtmarkedet med pris aftaler o. lign. afhænger af en sådan enighed, der erfaringsmæssigt ikke er let at opnå under en nedgangskonjunktur, som alle håber, vil vende om en uge ...

Det er muligt, men ikke særlig sandsynligt, at fragtkrisen kan afværges gennem sådanne fragt- og oplægningsaftaler. Udgangen på det hele kan også blive en *fragtkrig*, hvori hvert land søger at beskytte sin egen handelsflåde mod konkurrence. USA har længe givet egne skibe fortrinsstilling ved opnåelse af fragter, de østeuropæiske og asiatiske lande, Argentina og Spanien gennemfører noget lignende, hvilket naturligvis er særlig alvorligt for en internationalt beskæftiget handelsflåde som den danske.

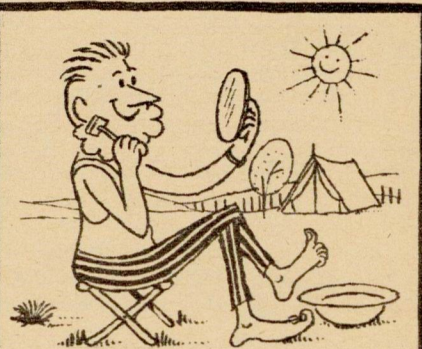
DET BRATTE OMSLAG

Men hvor længe var Adam i Paradis? Efter de gyldne måneder blev tilbageslaget kun så meget hårdere for skibsfarten, da verdenskonjunkturerne vendte midt i 1957. De kæmpemæssige spekulationslagre af olie og råvarer, indkøbt i Suez-krisens tid, skulle nu bruges, og alverdens importører ventede prisfald og udsæd derfor nye indkøb. Der blev nu på én gang alt for lidt at sejle med. Og bedre blev situationen for skibsfarten jo ikke, da mild vinter og god høst gjorde Europas behov for import af oversøisk kul og korn mindre.

De redere, der ikke i forvejen havde bundet deres skibe med mangeårige kontrakter – hvilket mange har gjort – fik nu pludselig svært ved at finde beskæftigelse for deres flåde, og i det frie marked trykkedes fragterne kolossalt ned. Endnu i december 1956 kostede det 115 kr. at få fragtet 1 ton kul over Atlanterhavet, og et 10.000 tons skib i denne fart tjente ca. 25.000 kr. netto hjem til rederen om dagen;

hårdt tiltrængt udrangering af gamle skibe vil kunne hjælpe med til at skaffe nyere tonnage rimelig beskæftigelse.

Et spejlbillede på rigtig barbering

Det fine Regina blad tager helt tilbunds og gør ansigtet til et spejlbillede på rigtig barbering. Husk også Regina til ferieturen.

Regina

Regina Guld
0,10 mm 10 øre
Regina Blå (med
slids) 0,10 mm
10 øre
Regina Diamant
0,08 mm 15 øre
Regina Hulslebet
15 øre

I BRUGSEN

De tørre tal er den levende virkelighed

**Vi skal videre frem
ad rationaliseringsvejen
sagde førstedirektør Ebbe Groes
i sin regnskabsberetning**

VED FDBs generalforsamling sluttede førstedirektør Ebbe Groes sin forelæggelse af fællesforeningens regnskabsresultat i 1957 med følgende kommentarer:

FDBs regnskab er en sand labyrint af tal. Hvor munder nu denne labyrint ud i år?

Ligesom i fjor kan vi slå fast, at der har været en moderat, men uomtvistelig fremgang. Selv om vi bruger – og bør bruge – stilfærdige ord, har vi dog lov at fremhæve 1957 som en milepæl i en henseende: det blev første gang i mange år, at *samtlige* afdelinger og fabrikker indenfor FDB viste økonomisk balance.

Denne milepæl blev nået ved sanering, omkostningstilpasning og i et par tilfælde ved exportfremstød.

De mange, der med opmærksomhed har fulgt FDBs udvikling gennem de senere år, ved, at vi har sat en del ind på denne saneringslinje.

Vi er gået frem ad tre veje:

- 1) Enkelte afdelinger er helt likvideret eller afhændet til fremmede.
- 2) Andre er omorganiseret uden for FDBs egne rammer som selvstændige virksomheder.
- 3) Endelig er atter andre rationaliseret ved en intern omkostningstilpasning.

Samtidig med, at denne sanering har nået et første resultat, kan vi konstatere en mentalitetsændring. I tidligere tider var det næsten et dogme, at var vi *een* gang begyndt på et nyt område, krævede vort ansigt – vor prestige – at det ingensinde blev opgivet igen. I dag er det erkendt, at i en levende virksomhed bølgør frontlinien til stadighed frem og tilbage, og betingelsen for stabil fremgang for helheden er, at man har mod til at tilpasse sig udviklingen – hvad enten denne er populær eller ej – og vedstå begåede fejl. Denne erkendelse er måske kommet senere til andelsbevægelsen end andre steder. Lad os da glæde os over, at den *er* kommet.

Stadig nye problemer

Nu beder jeg meget om, at De ikke opfatter mine ord, som om jeg mener, vi har nået et blivende og for stedse tilfredsstillende mål. Et sådant når man aldrig i en virksomhed som vor – hvis man først slår sig til ro med den tanke, er der noget helt galt.

Vi er langt fra færdig med gamle vanskeligheder, og nye lurer lige om hjørnet.

Nogle af vore resultater har været begunstiget af ydre forhold, der allerede delvis har ændret sig. Endnu mangler der meget i, at alle afdelinger kan bære deres egen dividende. De nye arbejdsoverenskomster, der endnu ikke for alles vedkommende er afsluttede, vil medføre betydelige omkostningsstigninger, som *kun* kan afbalanceres ad rationaliseringsvejen. De af formanden nævnte forskydninger i befolknings-

mængde og forbrugsvaner medfører stadig nye problemer, der kræver smidig og utraditionel stillingtagen.

Jeg tror, vi i dag er vel rustet til at møde såvel resterne af vore gamle som fremtidens nye vanskeligheder. Jeg er faktisk mere optimistisk end længe. Grunden hertil er ikke alene, at vi i dag *har* det finansielle apparat i orden, og at vi vil få det tekniske i orden, nej, det er fuldt så meget, at der nu i vort samarbejde indenfor alle kredse tales et nøgternt og klart sprog, der kalder fejl og vanskeligheder, men også nyskabelser og fremstød ved deres rette navne.

Forskydningerne i brugsforeningernes stilling

Direktør Groes kom ganske kort ind på de forskydninger, som i 1957 har præget brugsforeningernes økonomiske stilling – Hovedstadens Brugsforening dog ikke medregnet.

Som opmuntrende tegn nævnedes han ændringerne i butiksvareomsætningen, omsætningshastigheden, nettooverskudet og konsolideringen, medens kreditten desværre var blevet forøget. Butiksvareomsætningen er – som også nævnt af formanden – steget over dobbelt så

Virksomhedens gang udtrykt i tallene

FDBs samlede handelsomsætning kom i 1957 op på 700,9 millioner kroner, en fremgang på mindre end en procent i forhold til 1956.

	Omsætning i mill. kr.	frem i pct.	tilbage i pct.
Handelsafdelingerne			
Kolonialafdelingen	507,5	1	
Manufakturafdelingens engros oms.	33,7		3
Isenkramafdelingen	67,6	1	
Cykleafdelingen	3,3		12
Møbelafdelingen	7,8	13	
Papirafdelingen	16,4	5	
Frøafdelingen	31,2	4	
Skotøj engros afd.	8,1		
Div. Salgsafd.	15,4	25	
Handelsafd. ialt	700,9	1	
Fabrikkerne			
Fabrikker i Kolding	55,5	5	
Fabrikker i Viby J.	68,7	1	
Garveriet i Roskilde	2,9	56	
Tobaksfabrikken i Esbjerg Træskofabrikken i Roskilde	15,1	2	
Møbelfabrikken i Tarm	1,4	8	
Beklædningsfabrikkerne i København	2,5	27	
Kemikaliefabrikken i Esbjerg	11,8	30	
Fabrikkerne ialt	3,9	23	
Fabrikkerne ialt	178,1	5	

og kaffen alene viser en omsætningsfremgang på 6 pct.

Manufaktur har en omsætning ialt på 41,5 mil. kr., men heri er indregnet detailmagasinerne indtil oktober 1957, da de overgik til Varehusforeningen af 1957. Manufaktur engros alene har en tilbagegang på 3 pct., men dette tiltrods er lagrene reduceret. Lagerreduktion er også gennemført i isenkram, der har fremgang på 72 pct. i salget af vaskemaskiner og 34 pct. for køleskabe som følge af kontosalgsfordelingen og reklamen for de store isenkramvarer. Der er også en betydelig stigning i salget af flaskegas.

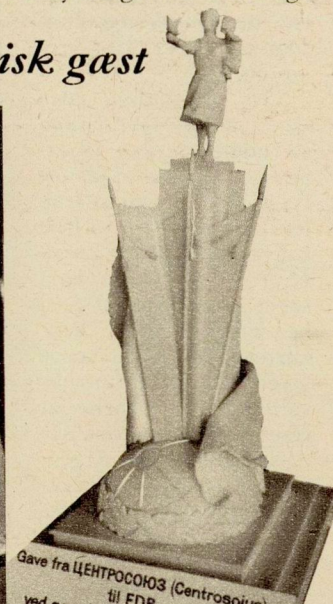
Tilbagegangen i cykleafdelingen hidrører fra mindre salg af „knallerter“ i 1957, i de fire første måneder af 1958 er billedet vendt til fremgang.

Frøafdelingens markedsandel har været stigende. For skotøj engros er der tilbagegang, men en omorganisering og dermed følgende sanering har medført fremgang i de første fire måneder af 1958.

FDBs vaskemidler holdt stand

Lægges omsætningen i FDBs fabrikker til omsætningen i datterselskaberne (Vejle Dampmølle, Linum, Svendborg Konserverfabrik, Det danske Forlag), når man op på en fabriksomsætning på ialt 229,3 mill. kr., en fremgang på 5,1 pct. i forhold til 1956.

For første gang en russisk gæst

Blant de otte nationer, der var repræsenteret blandt FDBs udenlandske generalforsamlingsgæster, var for første gang en russisk gæst. Det var direktør P. I. Kolesnikov, førstedirektør i fællesforeningen omkring Krasnodar øst for Sortehavet og medlem af direktionen for den russiske fællesforening Centrosjous. Kolesnikov ses yderst til højre på billedet, til venstre sidder direktør Braskov fra FDBs beklædningsfabrikker, og imellem dem tolken, fru Anja Veihel. Ved en sammenkomst for alle udenlandske gæster overrakte hr. Kolesnikov

meget som for den samlede gruppe handlende indenfor nærings- og nydelsesmiddelbranchen. Fremgangen er dog geografisk ulige fordelt.

Omsætningshastigheden har været noget stigende. Nettooverskuddet er gået frem fra 2,87 til 3,06 pct. af den samlede omsætning, hvilket sikkert kan sættes i direkte forbindelse med stigningen i FDBs dividende fra 3 til 3½ pct. i fjor. Egenkapitalen er i procent af balancen steget fra 48,7 til 49,8.

I modsætning hertil er antallet af kreditdage steget fra 31 til 32. Det er ikke forbavsende, at det har været svært under de nuværende landbrugskonjunkturer at nedbringe de udestående fordringer, sagde direktør Groes. Men understreges må det – og det med styrke – at vi aldrig kommer dette onde til livs, hvis vi ikke magter i modvind at stå fast, for så i magsvejr at trække ind.

Et godt regnskab er den bedste grobund for andelssindet

Denne økonomiberetning har som sædvanlig været fuld af tal sluttede direktør Groes. Tal kan være trættende i et foredrag, de egner sig bedre til at læse. Men tallene er trods deres tørre tale den levende virkelighed i vor bevægelse.

Der er to typer af andelsfolk, *de*, der har blikket rettet opad mod stjernerne for altid at være sikker på, at kursen er ret, og *de*, der har blikket rettet nedad for ikke at snuble over ujævnheder i jordsmonnet. Men hvad enten man hører til den ene eller den anden gruppe, så *må* man jævnlig løsrive sit blik for at rette det *mod tallene*.

Øget interesse for tallene giver bedre regnskaber – og et godt regnskab er den bedste grobund for andelssindet. Det er denne gode vekselvirkning vi også i fremtiden sætter vor lid til.

Resultatet af virksomheden i Koldingfabrikkerne fremgår ikke tydeligt af regnskabstallene. I kroner er fremgangen i Kolding 1 pct., og chokoladefabrikken udviser endog tilbagegang på 2 pct. Men når omsætningen gøres op i frøer og påskeæg og alt andet, er der for chokoladevarer en fremgang på ikke færre end elleve procent, for konfektvarer 4 pct.

Vibyfabrikkerne som helhed udviser en fremgang på 1 pct. I sæbeproduktionen falder fremgangen alene på vaskemidlerne, og markedsandelen er for disse varer steget til 9,9 pct. Heraf ses det, at FDB har kunnet holde de store sæbekoncerners reklamebrøl stangen. Kemisk-teknisk fabrik i Viby J. er inde i en rivende udvikling: i 1956 en fremgang på 24 pct., i 1957 11 pct. og i de fire første måneder af 1958 30 pct.

Margarinefabrikkens markedsandel steg yderligere i 1957 og nåede 23,85 pct. Man så frem til 1958 med gode forventninger, men så kom den „mejerigtige“ kampagne, og for de første fire måneder af 1958 konstateres en tilbagegang på 17 pct. Herom sagde direktør Groes: – Jeg kan af ærligt sind sige, at vi glæder os over, at landbruget er sluppet af med en del af overskudslagrene af smør, men tilbagegangen på det vigtige kolonialområde, som margarinen udgør, vil blive følelig for FDBs økonomi i indværende år.

Den store fremgang for garveriet skyldes eksportordrer, fremgangen for træskofabrikken har derimod sin årsag i, at fabrikkens kulørte sommertærsko er faldet i

damernes smag. Møbelfabrikken i Tarm kan ikke nå større resultater i de nu benyttede lokaler, men efter den udvidelse, der nu er igang, muligvis en fordobling af kapaciteten.

Beklædningsfabrikkernes fremgang er et betydningsfuldt bevis på, at bestræbelserne på at gennemføre standardisering såvel i FDB som foreningerne har båret frugt. For de enkelte produktionsgrene nævnes følgende tal for procentvis fremgang: skjorter + 21 pct., arbejdstøj + 18 pct., strømper + 8 pct.

FDBs samlede udgifter andrager 85,3 mill. kr. Heraf er lønningen den største post, ialt 45 mill. kr., udbetalt til 3973 personer. Rationaliseringens virkninger kommer til udtryk derved, at personaleantallet ved årsskiftet var det laveste siden krigen.

De samlede omkostninger steg i 1957 med 2,7 mill. kr. De samlede indtægter steg samtidig med 3,3 mill. kr., og slutresultatet bliver derfor, at FDBs nettooverskud er det største i fællesforeningens historie, nemlig 22,7 mill. kr.

FDBs status, der opgør, hvad fællesforeningen besidder og skylder bort, balancerer med 215 mill. kr. På aktivsiden findes varelagre til 65,7 mill. kr., tilgodehavende hos brugsforeningerne 59,7 mill. kr., værdipapirer 16,3 mill. kr., og ejendomme 16,3 mill. kr. (ansat i ejendomsskyld til 60 mill. kr.). Passivsiden viser bl. a. værekreditorer opført til 30,6 mill. kr., assurancefonds 28,2 mill. kr., og reservefonden, der er tegnet af brugsforeningerne, omfatter 42,9 mill. kr.

Af de skriftlige hilsener fra de udenlandske delegationer fremgik, at man overalt er ivrigt optaget af rationalisering og modernisering, og at brugsforeningerne f. eks. i spørgsmålet om overgang til selvbetjeningsbutikker indtager en førende stilling i mange lande.

Den svenske delegation fremhævede, at brugsforeningsbevægelsen nøje må agte på bilismens udvikling, og fra *Finland* udtaltes en glædelig stærk bekendelse til et nordisk fællesmarked. „Det er et mål, der er alle anstrengelser værd“.

Direktør Kolesnikov fra *Centrosojus*, Sovjetunionen, som for første gang var repræsenteret ved en FDB-generalforsamling, oplyste, at *Centrosojus* har afsluttet varebytteaftaler med kooperative organisationer i 17 lande. – Mellem sovjetiske og danske kooperatorer har der, erklærede Kolesnikov, længe eksisteret et venskabeligt forhold, som giver sig udtryk i udveksling af delegationer, litteratur og informationer om de kooperative bevægelser samt i afslutning af varebytteaftaler. Alene i den sidste tid er der mellem *Centrosojus* og FDB afsluttet to aftaler om varebytte. Alt dette vil uden tvivl bidrage til at styrke venskabet mellem vore folk.

Kun en enkelt af de delegerede ønskede ordet til beretningen. *Charles Jensen*, Kolding, fremhævede betydningen af, at en brugsforenings tillidsmand følger med i foreningens indkøbs- og salgsarbejde og samarbejder med uddeler eller forretningsfører herom. Først og fremmest må vi sørge for, sagde han, at det er FDBs egne produkter, der tilbydes brugsforeningens kunder. Det må blive lige så selvfølgelig, at det er FDBs sæbe og konserver, der sælges, som at det er FDBs kaffe.

Ved håndsoprækning godkendtes enstemmigt såvel formandens beretning som FDBs regnskab, forelagt af førstedirektør Ebbe Groes, og samtidig dermed tiltrådt forslaget om, at FDB i år udbetaler brugsforeningerne 3½ pct. dividende af deres dividendeberettigede køb i FDB, medens der af overskuddet foretages henlæggelser til forskellige fonds med 3 mill. kr., til forrentning af reservefonds anvendes 2,3 mill. kr. og

1,6 mill. kr. henlægges til indværende års regnskab.

Derefter behandledes et af Helsingør og Slangerup brugsforeninger fremsat forslag til vedtægtsændring (refereret side 12).

Som revisorsuppleant i stedet for gdr. *Henning Nielsen*, Hårby, der er indvalgt i bestyrelsen, valgtes gdr. *Lyngsø*, Arden.

Det besluttedes at henlægge næste års generalforsamling til *Alborg*.

Under eventuelt talte førstelærer *Bundsgård*, Sønderø, for, at de varer, FDB nu kun har på lager i København, også burde føres på lager af provinsafdelingerne. Man kan også rationalisere for stærkt, sagde han.

Førstedirektøren: Der har altid i fællesforeningens historie været varer, som kun kunne fås et sted. Valget har simpelthen stået mellem denne ordning og helt at lade varen udgå. Nogen principiel diskussion synes jeg ikke, der kan føres herom. Spørgsmålet må drøftes for den enkelte vare og afgøres på basis af salgstallene.

Formanden for uddelerforeningen, uddeler *A. Rasmussen*, Kongerslev, lykønskede som medarbejder ude i det daglige arbejde fællesforeningens ledelse og personale. – Netop i en tid, hvor alle erhverv kæmper med stigende omkostninger, er det smukke og bemærkelsesværdige resultater, man i dag har kunnet fremlægge, sagde taleren. Den rettidige og effektive rationalisering har været af stor betydning for det økonomiske resultat, men nu gælder det om, at alle foreninger står sammen om at skabe et stigende salg af vore egne anerkendte mærkevarer, så fabrikkernes kapacitet kan udnyttes fuldtud.

Inden generalforsamlingen sluttede, rettede *formanden* med forsamlingsens tilslutning i form af et kraftigt bifald en varm tak til generalsekretær *Fabricius*, der i år for sidste gang var generalforsamlings skriftfører, idet han om nogle måneder trækker sig tilbage fra sin stilling i FDB. Generalsekretær *Fabricius* har siden 1927 – d.v.s. ved over halvdelen af alle generalforsamlinger i FDBs historie – bestridt hvervet som skriftfører.

Tre fremtrædende udenlandske brugsforeningsfolk ses herover fotograferet ved FDBs generalforsamling. Yderst til højre direktør James M. Peddie, fra den engelske fællesforening. Peddie er desuden formand for det kooperative parti og var i år præsident for den engelske fællesforenings kongres – et af de største tillidshverv, bevægelsen kan give en mand. I midten rigsdagsmand Karl Jönsson, som er med i ledelsen af den svenske fællesforening og yderst til højre direktør Carl Schumacher, der er medlem af bestyrelsen for den tyske fællesforening og brugsforeningsmedlemsunion. Schumacher talte ved generalforsamlingen på samtlige elleve udenlandske fællesforeningers vegne.

Fennerne i Store Vildmose.

STORE

VILD

MOSE

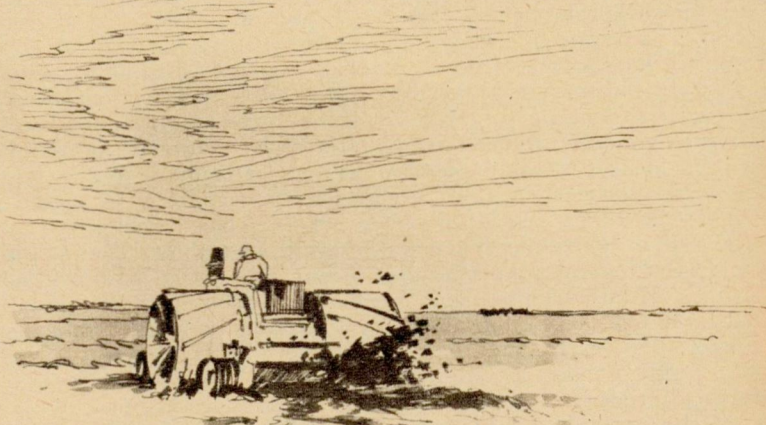
LIVET undte ikke Steen Steensen Blicher store rejser. Den fattige digterpræst måtte nøjes med mere beskedne rejser, og på en af dem, der gik fra Hamborg til Skagen, vandrede han over den store Vildmose i Vendsyssel. Det var nu ikke som digter, han så på den, men som jæger. Han tager fat på at diskutere muligheden for mosens opdyrkning: hvorfor afleder man ikke vandet og opdyrker og befolker denne ørken med tre-fire tusinde mennesker.

Nej, det bør man ikke gøre, erklærer Blicher, for det vil gå ilde ikke bare med de mange mennesker, men også med jagten. Urhønsene vil forsvinde og kun findes i museerne og på malerier, harer må forskrives fra Sibirien, den, der fanger en kramsfugl, vil blive misundt, og det vil gøre epoke i et menneskes liv, hvis han skyder en bekkasin. Men de fattige vil som i Irland leve af kartofler fra første januar til sidste december, advarer Blicher, og når kartoflerne slår fejl, vil de dø i tusindvis. Jeg for min del ser hellere en fed bekkasin end tusinde forfulede mennesker.

Det var godt, at man ikke respekterede den jyske digters fredlysning, men opdyrkede hederne og kultiverede moserne. Det kan godt være, at jagten på bekkasiner og urfugle ikke er, hvad den en gang var, men hedens rydningsmænd og nybyggerne i moserne døde ikke af hunger. De var nemlig så forstandige, at de ikke nøjedes med at avle kartofler, men drænede, mærgede, afvandede og plantede læhegn, og nu ligger der tusinder af veldyrkede smågårde på de ødemarker, som Blicher

lyste fred over. Hvis han kunne se dem i dag, ville det glæde hans gode, demokratiske hjerte.

VILDMOSEN ligger i glitrende solskin, ude i bakkerne i udkanten står Loke sin sæd. Det er varmedisen, der flimrer. Det er, som om den vældige flade

Fræseren arbejder i Vildmosen.

damper af varme, den puster ligesom heden fra sig op imod skyerne. Herinde skal man kunne se fata morgana, en slags atmosfærisk fjernsyn fra andre egne. Der går en gammel og vistnok troværdig historie om, at man heroppe så Christiansborgs brand. Fra jeg var dreng har det været mit ønske at opleve sådan en luftspejling i den store Vildmose, men jeg har aldrig gjort det, derimod har jeg hørt pålidelige folk fortælle.

Men moderne underværker er der til gengæld i dette store, brede land, hvor himlen kupler sig som intet sted i Danmark med vældige klodeskyer, og hvor lærkerne

synes at have deres republik. Man skal lægge sig på ryggen i det fredede område af mosen og lade himlen tale til sig. Den er fuld af en evig og sød jubel, engang imellem skærer et mågeskrig igennem som en påmindelse om, at ikke alting er kildevand og kærlighed. Den altid sultne måge er overalt i Danmark, den går bag ploven midt inde i Sjælland, og naturligvis er den her, hvor man er så nær ved havet, at man synes, man kan høre bruset af brændingen.

Det moderne vidunder er fræseren. I sin Danmarkshistorie betegnede professor Erik Arup huldplovens indførelse som et socialt tidsskifte, og det havde han nok ret i. Den nye teknik i landbruget havde svære følger. Men fræseren betyder heller ikke så lidt. Det er den, der har gjort opdyrkningen af det kæmpemæssige areal mulig. Det er morsomt at se den arbejde. Som en mastodont med svære kræfter kommer den vraltende. Den brummer og snøfter, jorden står som en sky om den, men den er uforstyrreligt rolig. Det er, som om den siger: „Vi når det jo nok!“

Og den når det, for den går dybt i jorden, og den har hundrede hestes kræfter. Men lad os nu ikke glemme de gamle pionerer, som ikke havde fræseren til deres rådighed, men kun deres

hakke, skovl og spade, og hvis det gik vidt et spand sejge og slidssomme stude. Når man taler med folk heroppe, skal det nok for eller senere ende med, at de fortæller om „Vildmose-Jørgen“. Han hed Jørgen Nielsen og købte i firserne seks tønder elendigt land i østsiden af Vildmosen. Han brød jord op, han sled og slæbte, han købte ny ødejord til. Da der var gået fyrretyve år, kunne han efterlade sin søn en smuk og vel-dreven gård på toogtredivetønder land. Og der er andre, som i lighed med ham er gået ud i Vildmosen og har købt billig jord og gjort ødemarken til et sted for

mennesker. Al respekt for teknik-
kens vidunder, fræseren, men den
gamle, håndfaste kamp med jor-
den var nu også en skøn ting.
Og lad os ikke glemme den.

DET er ikke bare i vor tid,
man har tænkt på at kul-
tivere det store areal.
Der var en toldforvalter
i Frederikshavn, som
havde fået den smukke tanke at
omdanne mosen til „frugtbrin-
gende ager, mark og græsnings-
jorder“. Det var lige ved at lyk-
kes, men uheldigvis blev den ud-
mærkede pioner i 1862 fængslet
for kassesvig, og så blev der ikke
gjort noget ved planen i mangfol-
dige år. Man nøjedes med at
skære tørv i mosen og gravede
nogle mosegrøfter, som kunne
tage noget af vandet og føre det
til Ryå.

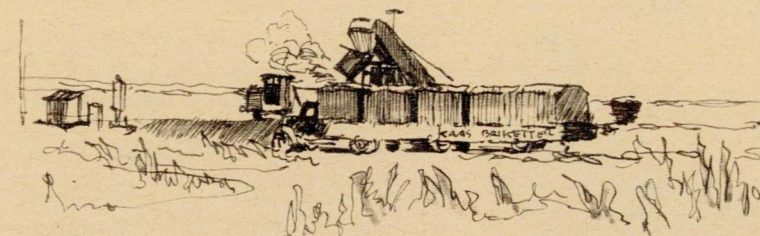
Under den første verdenskrig
begyndte man at diskutere mosens
kultivering, og der blev nedsat en
kommission. Det var en ekspres-
kommission, for allerede et år
efter fremsatte den forslag om at
købe 2800 ha. af mosen, som til-
hørte stamhuset Birkelse. Det var
nok oprindelig tanken at produ-
cere tørv i stor stil, men efter kri-
gen faldt brændelspriserne, så
det ikke kunne betale sig at grave
den lette vildmosetørv, og man
tog fat på en egentlig kultivering.
Man anlagde veje og afvandings-
kanaler, man dræned, gav jorden
mergel og kunstgødning og lagde
i første omgang arealet ud som
græs. Det var et stort arbejde, men
det skred frem, og i 1935 byggede
staten den store, smukke central-
gård og nitten avlsgårde med
plads til henvend 2000 ungkreatu-
rer. Desuden udparcellerede man
en stor del af arealet i fenner på
fra 2-13 ha., som lejes ud til
egens beboere.

Centralgården er med sine
1575 ha. Danmarks største land-
brug, men en del af mosen bruges
dog stadig til tørveindustri. Så-
ledes er der en tørvestrøelses-

fabrik, og Kås briketfabrik er
flyttet ud i Vildmosen, efter at
tørvelaget ved Kås var brugt op.
En anden stor tørvefabrik er an-
lagt. Tørvemassen findeles i mose-
graven til en vælling og suges ved
hjælp af elektrisk drevne pumper
op i store rørledninger, hvorfra
den sprøjtes ud på liggepladserne.

Imod nord har man forsøgsvis
opført en række mindre land-
brugsejendomme, for det må for-
modes, at man før eller senere
agter at skride til en udstykning
af hele det vældige areal, når man
er sikker på, at jorden er i så fin
kultur, at den kan drives som
statshusmandsbrug.

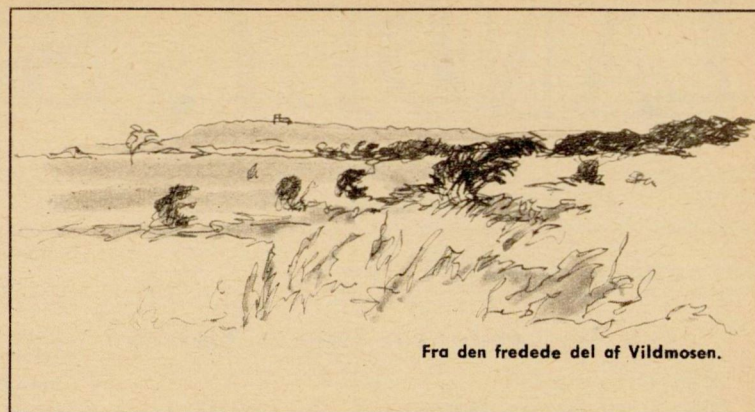
DEN, der har set den store
Vildmose, før kultive-
ringen for alvor tog
fat, er ved at tabe næse
og mund af forbløffelse
eller måske er det rigtige udtryk
beundring. For den store Vild-
mose var det ødeste og vildeste
areal i Danmark. Mere end en

Briketfabrikation.

kvadratmil lå så at sige hen som
ødeland. Der var nok enkelte hyt-
ter, bygget af sparreværk, der var
udfyldt med tørv og tækket med
lyng. Vildmosen var fuld af
uhygge, der gik sagn om røver-
bander, som holdt til her, om
drabsmænd, som levede de fred-
løses tilværelse. Det berettes, at
kongemorderne fra Finderup lade
skjulte sig i mosen.

Der var altid strid og processer
om mosen. Klostrene, herremæn-
dene og bønderne stredes om ret-
ten til høslæt i lavmosen og om

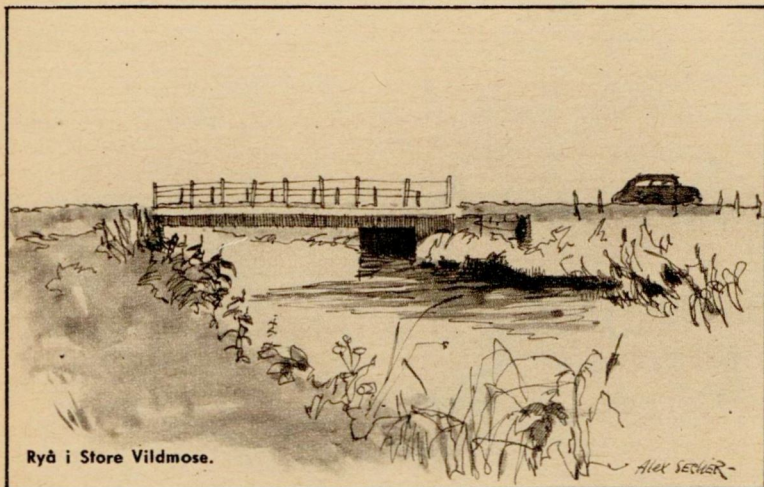
Fra den fredede del af Vildmosen.

jagtretten i højmosen. For der var
meget vildt i det tilsyneladende
så øde land, ulve, rådyr, harer,
ræve, urhøns og kramsfugle, og i
de små søer og damme vildgæs og
vildænder. Der voksede lyng,
pors, blåbær, tyttebær, multebær
og mangfoldige andre planter, og
i udkanten af mosen var der små
lunde. Men det vrimlede med
hugorme, og der var hærskarer af

fortæller sagnet, det brændte uaf-
brudt både vinter og sommer i
9-10 år. Folk kunne ikke få ilden
slukket, og de var bange for, at
den skulle brede sig til de beboede
egne og sendte derfor bud til den
kloge præst Immanuel Jermin i
Østerbrønderslev. Han kørte ud
til mosen og gik omkring ilden,
mens han hele tiden viftede med
et hvidt lommestørklæde. Hvor
han havde gået, kunne ilden ikke
komme over, og den gik snart ud
af mangel på næring.

VED vestranden af Vild-
mosen glider Ryå, og i
den østlige del Lind-
holm å. Ryå er Vendsys-
sels største vandløb, og
fra Vildmosens udkant glider den
bred og rolig videre forbi Åby
gennem Haldager enge og mun-
der ud i Limfjorden ved Gjol. Det
er, som om den også er præget af
Vildmosens gru, for den kræver
et menneskeliv om året. Endnu
kan man høre meget gamle folk
fortælle om åmanden (den heden-
ske vandvætte), som råber, når
han kræver sit offer: „Tiden er
kommen, men manden er ikke
kommen“. Og i Gåselunerne midt
i mosen er den onde herremand,
bondeplageren Frederik Kjær-
skjold til Børglum manet ned.
Hver juleaften har han lov til at
dukke op af mosedyndet og gå et
hanefjed nærmere det fordums
kloster, og når han når til porten,
skal gården brænde.

Men fræseren, afvandingskana-
lerne, fennerne med tusinder af
ungkreaturer, de nye hjem, der
bygges, hører dagen til, og gen-
færd og vætter trives ikke mere i
Vildmosen. De forsvinder, som
ulvene forsvandt, som myggene,
og som hugormene vil forsvinde.
Men den fredede del af Vild-
mosen bliver tilbage, og ved at se
på den kan vi måle den bedrift,
der er udrettet. Så vild var den
kvadratmil store mose, så ensomt
og øde var her, på sin vis storslået
nok. Men angsten havde hjemme
her, og dyrkede agre og græssen-
de kvæg på grønne enge er bedre
for sindet end mørk og uhygge-
svanger romantik.

Ryå i Store Vildmose.

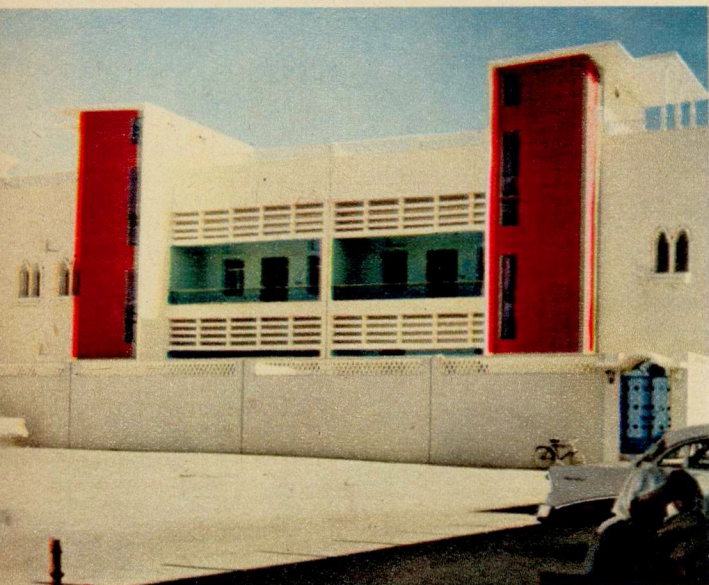
LANDET, SOM SVØMMER

På disse sider og i en

forudgående artikel side 9

beskriver redaktør Eggert Nielsen

i tekst og fotos Kuwaits olieeventyr

En af de moderne skoler bygget for oliepenge i et antal, større end der er børn til.

Et folkelivsbillede fra en araber-café i det gamle bazarkvarter, som nu er ved at forsvinde.

EN øresønderrivende tudekoncert marttrer endnu mine trommehinder, når jeg mindes Kuwait, og for mit indre øje ser jeg en evigt snurrende karusel af biler. Tænk, at denne by for ti år siden var et fredeligt skippersamfund, inde i krogen af den persiske havbugt, et solskoldet ørkenområde, hvor intet kunne gro, og hvor ingen mennesker frivilligt slog sig ned. Men til gengæld for alle andre mangler, svømmer Kuwait på et oliehav. Formedelst oliepenge har byen på alle områder sprængt sine rammer så eftertrykkeligt, at der næppe findes historisk sidestykke.

Alt er i opbrud og omformning, hele byen faktisk en stor byggeplads. Aladdin har gnedet på lampen, og et hæsblæsende jag har afløst en middelalderlivværelses rolige uforanderlighed.

I Kuwait er parkeringsproblemet værre end i det indre København. Man vil forgæves spejde efter en HGF blandt Kuwaits henved 20.000 biler, ja knap nok en beskednen folkevogn, Fiat eller Rekord, nej det er de længste og bredeste og fladeste dollargrin, som cirkulerer i brede strømme. Evigt truttende. Efter sigende fordi en færdselsforseelse vurderes efter, hvor energisk man har brugt hornet. Den virkelige grund er nok den, at de barnlig-glade Kuwaitere på den måde får afløb for deres henrykkelse over det nye legetøj.

For hver tiende indbygger i byen findes en bil, heraf naturligvis adskillige last- og varebiler, samt en hoben taxis, men alligevel en luksus-sværm ud over alle rimelige grænser. I dag stimler araberne sammen om brugtbilmarkederne som for ti år siden om de nu hensygnende kamel- og æselmarkeder.

Hvis husbyggeriet kunne følge med i samme tempo, som biler importeres, ville man blive endnu mere forbløffet. Bymurene er forlængst revet ned, et par af portene står tilbage som nogle meningsløse gab i menneskemylderet. Hele det gamle, krogede Kuwait med huse bygget af koralrev og døre af udskåret teaktræ har måttet vige pladsen for lange, lige rækker af ensformige grå cementhuse, fjernt fra orientalsk stilynde, dyrt byggede og rummeligt udstyrede, men parvenuagtigt prangende, charmeforladte.

Udenfor den gamle bykerne springer otte nye bycentre frem på rekordtid og er ved at gro sammen, således at byen har fået form som en smal halvcirkelformet strimmel langs havbugten med helt meningsløse afstande mellem de to ender. Med få undtagelser den samme cementgrå tristhed langs hele strækningen. Vej- og gadenettet er ud-

styret med rundkørsler, hvis man ikke er god nok til at finde sig i en overdimensioneret system.

Når mørket om aftenen falder, er Kuwaits grå trøstesløshed, belysningstekniske effekter, der sig virkelig imponerende nok af, så det spiller på et verdenssejers femtedel af alverdens penge i Kuwaits undergrund, op på 60 mill. tons, og den del af afsætningsværdi, som kostninger er trukket af.

Det er en åben hemmelighed, at milliarder kr. om året ligeligt ud mellem sig bringe hver enkelt, og det er en af de grunde, at Kuwaits regent Sheik Zayid kunne hindre ham i at sælge med 100 gyldne saler, har et mere moderne mønsterfund og i sine fordringer, at kysten, hvor han har harem og uden udfordring. Tværtimod står han som skabets byrder, og guldudlukkende at være.

Regeringen i Kuwait gamle patriarkalske familiens grene, således en onkel, som man chef for statens sikkerhedsherskertilbøjelighed, færd, og absolut ikke lemmer står hver for sig, gren som en slags hænder. Når de engang regenten, så ruller på mænd har bestemt, og mange beslutninger lægning og som regering. Den slag-

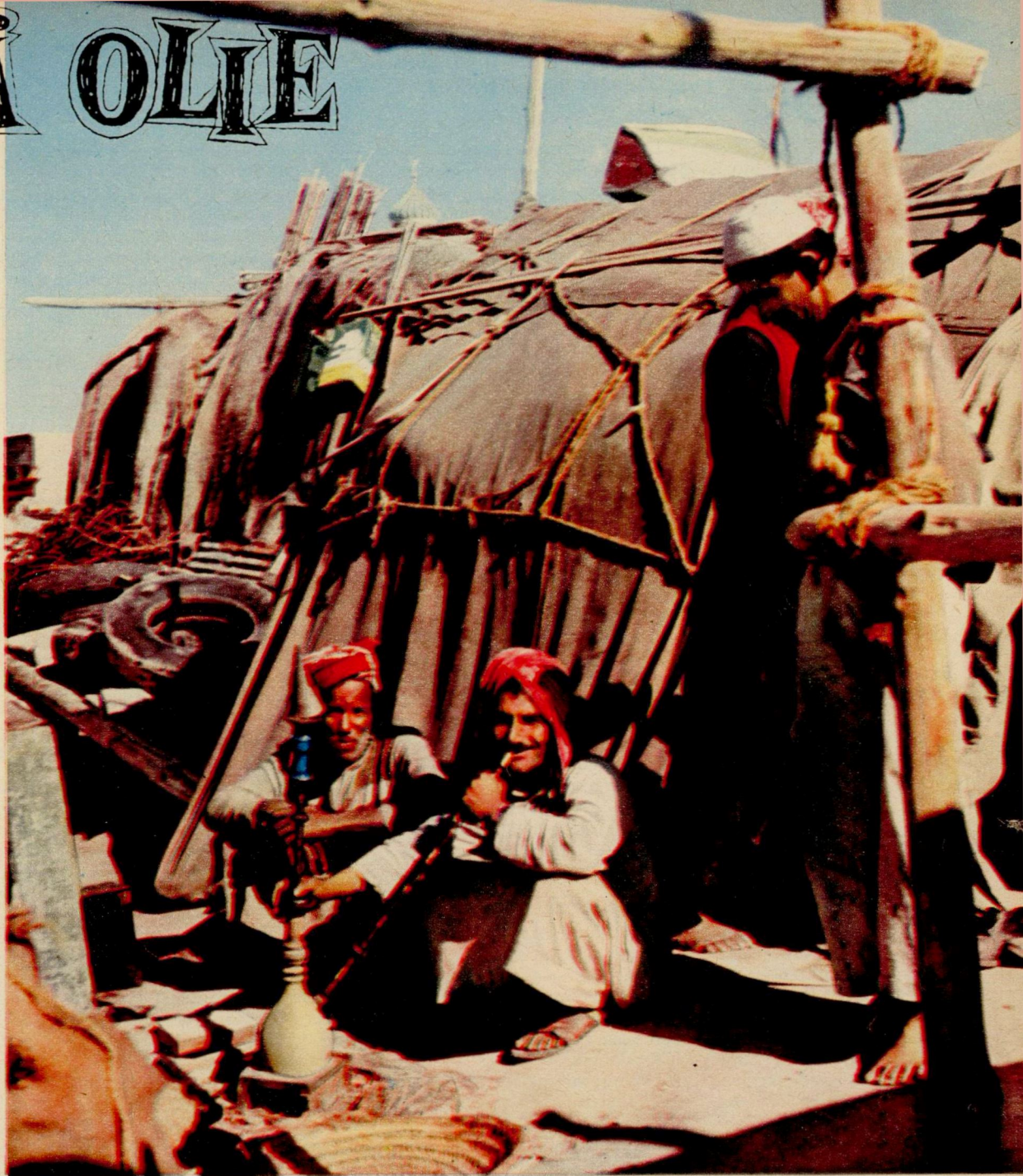

ER PÅ OLIE

store som motorbaner, hvor man, endt, kan køre rundt i ring flere i de rigtige vejbaner – alting så en millionby.

En skjuler det halvfærdige byggehele vejsceneriet illumineres af i Hollywood-udgave, føler man hvad meningen også er. Penge er ingen rolle at understrege, at Ku-m, takket være oliepengene. En ltil kendte olieforekomster ligger den årlige produktion er nu nået raf Kuwaits styre skal have halv-nien, efter at alle produktionsom-

nelighed, at tallet ligger over 2 hvilket vil sige, at pengene delt as 250,000 indbyggere ville ind-barnet i vuggen, ca. 8000 kr. over disse vældige summer: Ku-Allah As Salim As Subah. Ingen bygge et babelstårn eller et palads pengene, men hans ærgerrighed snit, og går i retning af at skabe Kuwait. Selv er han så beskeden bor i det samme hus ude ved sit hjem før olieeventyret – uden se af nogen slags fyrstelig pragt. u til at blive befriet for regent-en til at han ikke abdicerer synes gt for, hvad der vil følge efter. nestår nemlig af familien, og efter leveringer skifter magten mellem at den næste, der står for tur, er dent hører noget godt om. Som dsstyrker har han vist despotiske an er frygtet for sin brutale frem-pulær. Familierådets andre med-i spidsen for en administrations-stre, og al magten ligger i deres om ugen har haft møde med re-ene i den retning, som disse vise neste af det på bedste beskub, for fes impulsivt uden nøjere plan-en budgetlægning og rentabilitets-g var ikke nødvendig, da Kuwait

Det store billede øverst: Gamle Kuwaitskippere nyder vandpibens lyksalighed i skyggen af en dhow under bygning i Kuwaits gamle havn.

Billedet til venstre: Hver dag strømmer arabere til brugtbilmarkedet uden for byen, som samler betydeligt større interesse end de gamle æsel- og kamelmærker.

Billedet på midten af siden: Et af de nye rigmandshuse i Kuwaits udkant, betydeligt mere raffineret i stilen end de cementhus-byggeri, der er det almindelige. Jordbunkerne foran huset hører med til billedet af dagliglivets eventyrlige vejbyggeri.

for 10 år siden hverken havde veje, skoler, elektricitet, offentlig vandforsyning eller social forsorg, og derfor var lettere at styre end selv den mindste kommune i Danmark.

Det er lidt af en tragi-komedie, at de, der skal regere er blevet for rige til at styre deres egne sager. At forvalte 2 milliarder kr. om året kræver økonomer af format, men Kuwait-sheikerne synes åbenbart, at de metoder, som har været holdt i hævd, siden stammen for et par hundrede år siden udvandrede fra det indre Arabien og slog sig ned ved kysten, stadig er gode nok.

Velfærd uden skatter

Det er klart, at store summer siver ud af et så utæt administrationssystem, men det synes ikke værd at bekymre sig om, når pengene kommer så let. I Kuwait gør man sig i det hele taget ikke mange bekymringer. Der betales ingen skatter. Handelen er fuldstændig fri, så enhver kan importere efter ønske, told og omsætningsafgifter eksisterer ikke på dagligvarer og er ubetydelig selv på luksus. Alle børn går frit i skole og får endda frit ophold og beklædning, når de søger højere skoler, al lægebehandling, medicin og hospitalsbehandling, ja endog veterinærbehandling af husdyr er gratis etc., etc. Kvinderne går tæt tilsøredede, men hvorlænge varer det, når en trediedel af pigerne, tidligere blot regnet som mindreværdige væsener, nu går i skole og hurtigt bliver klogere end både deres mor og far.

Kuwaits familieregimente sætter en ære i at holde de gamle sæder og skikke i hævd, men det er uforeneligt med alt det nye, som vælter sig ind vestfra, så rigt på fristelser og påvirkninger. Livs-

vanerne får en helt anden retning, når knaphed med et slag forvandles til overflod.

Beduinerne er dem, der holder bedst stand. De flytter stadig deres sortbrune gedehårstelte rundt mellem ørkenlandets fattige græsgange, uden at kende til grænser og uanfægtet af olietårnene, som rejser sig omkring dem. De fleste af dem har overhovedet ikke tanke for anden tilværelse end den ensomme, ubundne. De fører et hårdt liv og stiller ikke krav til stort andre fornødenheder, end de selv kan fremstille ved husflid, men til gengæld er de deres egne herrer og underkaster sig intet statsstyre. De er udenfor loven – nu som før. Det må være noget af den samme mentalitet, som slår ud i vagabonder under vore himmelstrøg.

Men for alle de beskæftigelser, som gav livet indhold i det gamle Kuwait, vil der snart være sat punktum. Når i sin tid Kuwaits perlefiskerflåde 600 både stod ud til perlefiskeri på bankerne i den persiske havbugt, må det have været et storslået syn. Uden hjælp af noget slags dykker- eller frømandsudstyr præsterede perledykkerne forbløffende kunststykker. I dag findes der kun nogle få tilbage – hvilket ikke alene skal lægges olien til last, men nok så meget, at de kunstigt fremstillede industriperler trængte de ægte ud.

Sindbad Søfareren arbejdsløs

Kuwaiterne har alle dage været berømt for deres skibsbyggeri, og den sidste rest af det gamle Kuwaits stemning finder man nu på kysten midt for byens kerne. Her kan man frit vandre rundt mellem skibsskrog under bygning, for skibstømmerne arbejder på den åbne kyst for alles øjne (som det ses på forsidebilledet). I den ubarmhjertige hede må de klare sig med håndøks, huggejern, et bor, som sættes i bevægelse ved et snoretæk fra en flitsbue, samt andre primitive redskaber. Hvordan skibet skal bygges, planlægges kun for så vidt størrelsen angår. Tegninger eksisterer ikke, og der måles kun det nødtørftigste, men skibstømmerne kan deres metier på fingrene og får på vidunderlig vis alle de uhandelige teaktræ-bjælker og -planker, samt de forvredne træstammer, der udgør spanterne, føjet sammen til en helhed – hvis ikke på anden måde så ved at hugge sig frem til den endelige form.

Slutresultatet bliver et „skiv“, der kan holde til noget, en af de for os så

fremmedartede *dhows*, der er den fremherskende skibstype ved Arabiens, Østafrikas og Indiens kyster. Det indre af disse skibe er kun lastrum. Kahytsplads og kabys må kaptajn og besætning finde sig på agterdækket under sejl og ruf, som nødtørftigt hamres og splejsses sammen til en slags hytte, hvortil den ofte månedlange tilværelse på søen er afgrænset. Hele det øvrige „skiv“ er lastet noget nær faretruende, men selv om vandet går næsten til rælingen, er det forunderligt så godt disse flydende klodser med deres primitive latinersejl klarer en storm i golfen og på oceanerne. Dhow'en var Sindbad Søfarerens fartøj, ja, eksperter påstår endog, at Noahs ark var en dhow, hvilket er troligt, da syndfloden bevisligt har fundet sted i flodlandets delta højere mod nord ved den persiske golf. Men det er en anden historie.

Sømandens gerning har gået i arv fra slægt til slægt. Som de gamle fønikere har skibsførerne fra Kuwait opøvet en sjette sans, så de uden navigationsinstrumenter – i hvert fald aldrig andet end et primitivt kompas – har kunnet manøvrere både langt til søs og ved de farlige og mennesketomme kyster, hvor ingen hjælp gives.

Nu er der pludselig heller ikke brug for disse egenskaber. De nye rigdomme har givet vareimporten og dermed også sejladsen en ny retning. Den gamle fragt af dadler fra Basra ned langs den persiske golf over havet til de østafrikanske markeder er snart sagt den eneste opgave tilbage, efter at den store verdens damp- og motor-skibe kan losse deres herligheder direkte ved kaj i Kuwaits nybyggede moderne handelshavn. Rent midlertidig siges dhow'erne at have skaffet sig kompensation ved smugleri fra Kuwaits overdådige frihavn til de andre arabiske lande, men deres store tid er forbi. Der er stadig et myldrende liv ved Kuwaits gamle havn, hvor besætningerne lever hele deres tilværelse med husdyr og habengut i og ved bådene, tæt sammenpakket, ræling ved ræling med master, tovværk og rig ragende op i male-risk forvirring. Men sammenlignet med de store søgående dhows majestætiske og massive skibsskrog, nu kun nogle få, er det bare en flåde af plimsollere.

Massevarernes indtog

Bazarerne, som engang var et handelscentrum i denne del af verden, et samlingspunkt for søvejene fra østen og karavaneruterne til det indre Arabien og videre vestpå, går en tilsvarende skæbne imøde.

I Kuwaits bazarer leder man

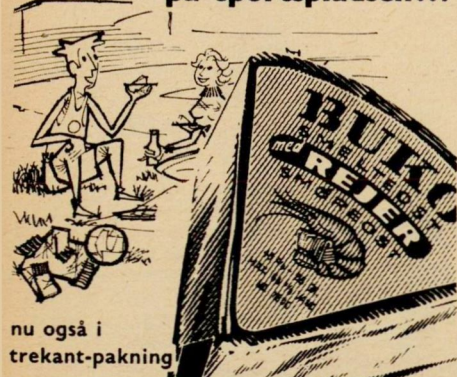
forgæves efter orientens smukke håndforarbejdede brugs- og kunstgenstande. Massevarer i plastic, nylon, chrom, aluminium, farjance og papmaché fra USA, Japan og Tjecoslovakiet har erobret deres plads i bazarerne. Selv tæpperne er ikke i kurs og fylder kun et upåagtet hjørne, for de spraglede orientalske mønstre svarer ikke rigtig til den nye tid. Nu skal man have noget gråt eller prikket maskinvævet på gulvene, og husenes udstyr er under stærk amerikansk-europæisk påvirkning. Den orientalske „hule“ med tæpper på væggene, siddepuder på gulvene, divaner, mosaiktaburetter og andet østerlandsk bohav findes kun i undertagelsestilfælde, ligesom den arabiske spisevane, at lange til fadet med de bare næver, er stærkt i aftagende. Køleskabe, luftkøleanlæg og amerikanske køkkenaffinements rykker ind i alle nye huse, og indtrykket af byen vil i løbet af få år svare til, hvad man møder i Sydeuropa – blot mere ensrettet og strømlinet, ikke den dekorative tilfældige sammenblanding af nyt og gammelt, som giver italienske byer kolorit.

Med i dansen om guldkalven

Foreløbig kan husbyggeriet dog ikke følge med de nyherhvede rigdomme. Mange steder i udkanen af Kuwait finder man palmehytter, bølgebliskure og sæbekasse-beboelser som overalt i den arabiske verden. Men her i Kuwait skammer man sig åbenlyst over dem, og det er strengt forbudt at fotografere dem. De beboes som regel af arabiske indvandrere, som strømmer til fra nær og fjern i håb om at kunne være med i dansen om guldkalven. Arbejde er der nok af, da Kuwaits oprindelige beboere slet ikke kan præstere den nødvendige indsats i det vældige ekspansionsprogram. Nu vælter alt det nye sig ind på dem med krav om ekstraordinære arbejdsydelser og teknisk viden, som de slet ikke kan honorere, fordi deres liv var indstillet på en helt anden arbejdsrytme.

I en fart er blevet bygget 55 nye skolepalæer, udstyret efter alle kunstens regler, og ude ved kysten er en hel universitetsby under opførelse, udstyret med al mulig komfort, så studenterne er fri for at tænke på andet end studierne, eftersom logis, ophold og andre livsfornødenheder vil være gratis, og intet mangler til at fordrive fritiden. Foreløbig er der hverken børn eller lærere nok til at fylde skolerne, og man stamper ikke et universitet op af jorden, bare ved at rejse bygningerne. Derfor må universitetsbyen, den smukkeste gruppe bygninger, der overhove-

- på sportspladsen...

nu også i
trekant-pakning

**Ta'BUKO
til bords...**

det findes i Kuwait foreløbig gøre fyldest som kost-skole for gymnasiaster.

I olieselskabernes værkstedsskole springer unge be-duiner lige fra ørkenen ind i den mest krævende tek-nikeroplæring efter et lynkursus i den nødvendigeste læsning og skrivning. Tekniske skoler af høj klasse arbejder på højtryk for at levere eksperter til det nye Kuwait.

Disse bestræbelser slår hverken helt eller halvt til, og derfor står dørene åbne for både arbejdere, tek-nikere og akademikere fra alle arabiske lande. Navnlig er der stærk tilstrømning af flygtninge fra Israel, folk som i uddannelse og erfaring er de naive og tilbage-stående kuwaitere langt overlegne. De er farlige, ikke blot som medbejlere til Kuwaits rigdomme, men også fordi de bringer tvivl og trods ind i de naive kuwaiteres traditionsbundne tilværelse, sætter oprørske griller i dem, som i en given situation kan true det patriarkalske samfund.

Gøgeungerne i den lune rede

Det hjælper ikke så meget, at der også kommer en jævn strøm fra Indien og Pakistan. De danner ikke nær tilstrækkelig modvægt mod de intrigelystne arabere. Sålænge guldet flyder stadig rigeligere, er det dog svært at finde noget påskud for utilfredshed, navnlig ikke, da alle sociale ydelser er gratis, trods skattefrihed og store indtægter, men jo mere forvænt befolkningen bliver, des ubehageligere vil reaktionen blive, hvis kon-junkturer eller kriser standser opgangen bare for en tid.

Regenten har som nævnt ingen normale østerlandske ambitioner i retning af at dominere offentligt eller ved private ekstravagancer. Men til gengæld har resten af familien det og udfolder luksustilbøjeligheder, som ikke kan undgå at forarge netop de fremmede, som har i frisk minde, hvad der skete Farouk i Ægypten.

Langs kysten af den persiske bugt ud mod oliefel-terne er der opstået en riviera af rigmandsboliger, og på denne strækning fører alle sheikerne (der er mange af dem, både junior- og seniorsheiker) an med kostbare landsteder. Et af dem er forsynet med privat flyve-plads, da man ikke må forlange af den travlt optagne ejer, at han skal køre de 50 km i bil. Et andet er om-givet af 14 vindmøller, hvis opgave er at pumpe brak-vand op til overrisling af haveanlægget, men som skam-skænder mere, end haven forskønner. Endelig har en tredie privat zoologisk have. Hver af olieprinserne har deres hus inde i byen, en del af dem desuden et hus i byens ydre omkreds, samt et hus i Beyrouth, Orientens Paris, hvor de kan slå sig løs i den tid, heden er for trykkende i Kuwait. Om deres øvrige rigdomme kan kun gisnes. Hvor meget hver af dem modtager i apa-nage står ikke andre steder end i regentens lommebog, og det siges at være betydelige beløb netop af den grund, at de ikke skal føle sig fristet til at forgribe sig på deres administrationsområdes midler, men da heller ingen af disse er underkastet almindelig regn-skabsmæssig forvaltning, må man nøjes med at for-mode, at regentens forventninger opfyldes.

I det hele taget må man nøjes med formodninger og undres over, at en slægt kan være født til at fordele 2000 mill. kr. om året efter eget for godtbeholdende.

Sålænge Kuwait var et isoleret samfund, nærmest en stor familie, var det enevældige styre efter gamle stammetraditioner en naturlig regeringsform. Men de nye indvandrere har ikke respekt for traditionerne, kun for den risiko, man pådrager sig ved at trodse dem (offentlig piskning finder stadig sted).

De bedste af den sværm, som dagligt belejrer pas-kontorerne, gør sig hurtigt gældende som specialister, arbejdsformænd eller ledere indenfor et teknisk eller administrativt område, for man kan jo ikke undvære dem. Og så er det dem, der giver tonen an. Helt oppe i toppen vil man finde ikke så få veluddannede syrere og arabiske Israel-flygtninge. Vil gøgeungerne en dag gøre reden til deres egen? Så får de stakkels englæn-dere, som traktatlig er forpligtet til som protektorats-magt at beskytte regimet, en ny nød at knække.

Husk at få Den flydende tråd med på ferien

den klarer alle småheld
på få minutter

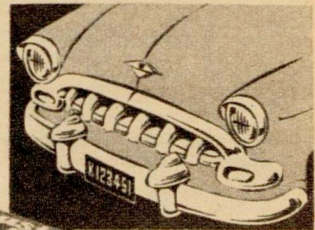

I tube eller
flaske.

Rækker
langt.

BRUGSEN
har den

Ta' Rust-a'

fjerner al rust
fra bilens
forchromede dele.
Beskytter mod
nye rustdannelser.
Pris kr. 7,50.

Fås i brugsen.

M. BRO KEM. TEKN. FABRIK · KBHVN. F.

Sikkerhed og velvære

*Gacel** er let som dun og har en meget stor absorberingsevne. Det er fremstil-let af silkeblødt engelsk cellstof med fineste gaze omslag.

Kan leveres
såvel i karton
som i mælke-
hvid plastic-
pose. 10 stk.
kr. 2,40

*Anette** er lidt mindre end Gacel, men af samme fine cellstof. Omslaget er tricot-slange. 10 stk. kr. 1,75

Fås også i plasticpose

* ET CAMELIA PRODUKT

Fås i Brugsen

DERNE DE NYE DRAFDELINGER

N første af FDBs
afdelinger – de nye
gros-lagre – tages i
g i begyndelsen af
9. Det bliver Oden-
fdelingen, og der-
r følger Vording-
g og Viby J. FDBs
else har allerede nu
øget lederne af disse
storaafdelinger, som
e blot vil betyde en
re rationel og effek-
tjirettelægning af ar-
det i en gros-leddet,
n også vil skabe let-
ter for den enkelte
gsforening og der-
l mulighed for en
re betjening af med-
merne. Billederne
viser for hver stor-
eling den øverste
f, *forretningsfører*
hans to nærmeste
arbejdere, *afdelings-
førere*.

ODENSE

Forretningsførere

Forretningsfører
E. Lilienhoff
Jørgensen, Vejle.

Afdelingschefer,
kolonial og papir

Forretningsfører
C. V. Larsen, Odense
kolonialafd.

Afdelingschefer,
isenkram
og manufaktur

Forretningsfører
J. Pedersen, Odense
isenkramafd.

VORDINGBORG

Forretningsfører
Marius Pedersen,
Nykøbing F.

Fuldmægtig
G. Knudsen, Odense
kolonialafd.

Afdelingschef
F. Jørgensen, Århus
manufakturafd.

VIBY J.

Forretningsfører
J. H. Byrialsen,
Århus kolonialafd.

Fuldmægtig
Vagn Baarstrøm,
Ålborg kolonialafd.

Forretningsfører
J. P. Pedersen,
Århus isenkramafd.

Forretningsfører K. Esper-
sen, Ålborg, bliver chef
Ålborg-afdelingen, der
anvendes på samme
måde som de tre stor-
afdelinger.

Midt i juni holdt FDB rejsegilde på den første af sine storaafdelinger – den i Odense. Fra den store hal, som her ses i luftfoto, vil omkring 225 fynske brugsforeninger få deres daglige forsyninger, når storaafdelingen tages i brug om godt et halvt års tid. Hallen dækker ca. 2 tønder land, og dens indre vil fremtræde som en hel lille by med mekaniseret trafik ad et net af gader med ganske bestemte færdselsregler.

I forbindelse med forårets kredsmoder afholdtes valg til FDBs repræsentantskab. Herover ses tre af forsamlingsens fire nye medlemmer, fra venstre uddeler R. Schelde Madsen, Næstved Mark, der afløste gdr. A. P. Andersen i 18. kreds. I midten gdr. Jens Christensen, Tjæreby, som har overtaget afdøde togfører J. Jansens post som repræsentant for 15. kreds. Yderst t. h. gdr. Thorkild Thoustrup, Majrup pr. Holstebro, der i 27. kreds afløste uddeler M. Gosvig, Borris. I 21. kreds valgtes desuden forretningsfører Alf. Kristensen, Nakskov, i stedet for uddeler M. Petersen, Nr. Alslev.

FDBs vedtægter giver ikke byernes brugsforeninger særfordele ved valg til repræsentantskabet

FDBs generalforsamling
drøfter og forkaster et forslag
til ændring af vedtægterne

Et ændringsforslag til vedtægterne, gående ud på at begrænse de største brugsforeningers stemmeudøvelse ved valget af „tillægsmandater“ til FDBs „folketing“: repræsentantskabet, blev stillet generalforsamlingen af Helsingør Brugsforening sammen med Slangerup Brugsforening. Formændene for de to foreninger anbefalede forslaget, mens formanden for Viby J. Brugsforening samt formanden for HB og FDBs formand talte imod. Forslaget forkastedes, idet der var 38 stemmer for og 160 stemmer imod.

Forslaget tog sigte på at regulere stemmeafgivningen i den valgforsamling af større brugsforeninger, der vælger tillægsmandater til FDBs repræsentantskab. (De ordinære kredsrepræsentanter er som bekendt valgt ved direkte valg i de 27 FDB-kredse). Denne valgforsamling oprettedes ved generalforsamlingsbeslutning i 1948 og skal i ulige år vælge repræsentanter, der giver de store foreninger indflydelse i repræsentantskabet i forhold til deres medlemstal og køb i FDB, idet man før valgene opgør, hvor mange gange en forenings medlemstal og køb i FDB overstiger gennemsnittet, og der tillægges een stemme for hver gang, det er tilfældet. Såvel de stemmeberettigede foreningers antal som antallet af tillægsmandater kan variere. I 1949 valgtes fem, men i 1957 seks repræsentanter på tillægsmandater. Det er endvidere lovfæstet, at valgene foregår ved forholdstalsvalg, så grupper, der samles om fællesliste, har mulighed for valg af deres kandidat.

Laur. Nielsen, Helsingør, udtalte i en kort motivering, at han i 1948 var gået med til ordningen, fordi han fandt det rimeligt, at bybrugsforeningerne fik en større repræsentation på grund af deres fremgang og udvikling. Ved det første valg i 1949 havde byforeningerne stemmer til 4 mandater og havde ikke blandet sig i, hvem landforeningerne valgte til at beklæde det femte mandat. Ved valget i 1957 havde 25 byforeninger derimod besat alle seks mandater, mens landets 34 foreninger blev urepræsenteret. Derfor havde Helsingør og Slangerup brugsforeninger fremsat ændringsforslaget, som havde følgende ordlyd: Ingen forening kan ved valgmodet udøve stemmeret med mere end fem stemmer ved valg af repræsentanter. Anvendt på sidste års situation i valgforsamlingen, ville denne bestemmelse have givet de større landforeninger to mandater, mens byforeningerne stadig ville have beholdt fire.

Formanden professor P. Nyboe Andersen oplyste, at såvel bestyrelse som repræsentantskab, havde taget standpunkt imod det foreliggende forslag, og han henstillede til generalforsamlingen at afvise forslaget.

Der er ikke fremført noget udsagn til støtte for, at den gældende ordning ikke må anses for at yde de større landforeninger retfærdighed. De store byforeninger er ikke overrepræsenteret i FDBs ledelse.

I tre af de fem valgperioder, ord-

ningen har fungeret, er et mandat tilfaldet de større landforeninger inden for storforeningernes gruppe som helhed, og derudover har disse foreninger haft forholdsvis gode muligheder for at blive repræsenteret ved de direkte valg i de 27 kredse. Det foreliggende forslag er udtryk for en forskelsbehandling rettet mod de syv største brugsforeningers interesser samtidig med at den rummer en begunstiggelse af de 34 større landforeninger, som er i uoverensstemmelse med forudsætningen for ordningen af 1948. Man kan nemlig ikke ændre en valgordning som denne blot ved at lægge loft over stemmerne, thi derved får alle de foreninger, som ikke rammes heraf, et ufortjent plus ved en tilvækst i rettigheder, som er overført fra andre, men ikke er selverhvervet.

Vesterlund, Slangerup, henstillede, at bestyrelsen fandt udvej for at ændre formen for valg af tillægsmandaterne. Det er glædeligt, at byernes foreninger vokser (men det er jo også fra landet, tilvæksten kommer, sagde taleren). Derimod er det uheldigt, at flere og flere fra byerne kommer ind i repræsentantskabet, og flere og flere fra landet glider ud. Idealet er en mand – en stemme, men den gældende valgordning opfylder ikke dette ideals betingelser.

Hertil sagde en anden af de delegerede fra de større landforeninger A. Kjersgård Hansen, Viby J., at han fandt ændringsforslaget dødsensfarligt. Det kan medføre, at FDBs generalforsamling bliver „en polsk rigsdag“ med tom, opløsende diskussion. Vi skal gå fremad, og hvad gør det så, at byernes foreninger får en repræsentant mere? Det er dog ikke et spørgsmål om mandater, men om effektiviteten hos de mænd, der vælges.

De store bybrugsforeningers synspunkt blev fremført af formanden for Hovedstadens Brugsforening, direktør Kaj Nielsen, som betegnede forslaget som ufornuftigt, fordi man først lader foreningernes stemmetal beregne efter deres medlemstal og køb i FDB, men derefter begrænser antallet af stemmer, foreningerne kan få. Forslaget er en forulempning af de store foreninger, fortsatte Kaj Nielsen, for efter de gældende regler har de absolut ikke begunstiggelse af nogen art, og deres valgte repræsentanter har ikke på noget punkt taget særstilling, men har samarbejdet godt i repræsentantskabet med de kredsvalgte medlemmer og kun haft forbrugsynspunkterne og FDBs vel for øje.

Professor Nyboe Andersen sluttede debatten med at understrege, at den gældende valgordning var en bestræbelse på at virkeliggøre idealet: en mand – en stemme, idet man netop søgte at lade medlemstallene i de respektive foreninger komme til udtryk.

Stemmeafgivningen viste 38 stemmer for, 160 stemmer imod. Da FDBs vedtægter kun kan ændres, når der er flertal på to tredjedele for forslaget, var ændringsforslaget fra Helsingør og Slangerup dermed forkastet.

Enig front om rationalisering og standardisering

KONJUNKTUR- OG FORBRUGSFORSKYDNINGER GØR SIG GÆLDENDE I BRUGSFORENINGERNE

BRUGSFORENINGERNES omsætning i 1957 beregnes til ca. 1300 mill. kr. eller en fremgang i forhold til 1956 på godt 3 %, oplyste uddelerforeningens formand *A. Rasmussen*, Sdr. Kongerslev, ved foreningens generalforsamling på Nyborg Strand. Trods prisfald på enkelte ret afgørende varegrupper indenfor kolonial viser specielt butiksvareomsætningen en forøgelse på ca. 7 %, selv om de store bybrugsforeninger har ydet det væsentligste bidrag til denne fremgang. Blandt årsagerne til, at fremgangslinjen som helhed har været aftagende, nævnte formanden, at de vigende indtægter i landbruget har afholdt denne store medlemsgruppe fra at erhverve visse større udvalgsvarer, samtidig med at forbruget af mere luksusbetonede varer er nedsat.

Foreningernes salg af benzin og smøreolier – specielt til personautobiler – er sikkert også i al almindelighed dalende, som følge af den stærke udbygning af olieselskabernes servicestationer.

Hertil kommer den almindelige forbrugsomlægning indenfor fødevarerområdet, med deraf følgende ulemper.

Grovvarerne er faldet ret betydeligt med undtagelse af kunstgødning.

Salget af bygningsartikler har været stærkt nedadgående som følge af stagnation i såvel nybygning som reparationsarbejder. Og endelig viser salget af fast brændsel igen en nedgang, der ikke opvejes af tilsvarende stigning i salget af flydende brændsel. Formanden henlede specielt uddelernes opmærksomhed på det stærkt stigende salg af olieovne, som skulle gøre det muligt for brugsforeningerne at yde en større service m. h. t. petroleum og olie.

Aktiv indsats mod bortlodnings-reklamen

Formanden udtalte sin påskønnelse af rationaliseringsforanstaltningerne i FDBs handels- og fabriksvirksomheder og de standardiseringsbestræbelser, som i fortsættelse heraf har fundet sted ude i brugsforeningerne. FDB, brugsforeningerne og uddelerne optræder på dette vigtige område samlede i enig front. Formanden opfordrede til en aktiv indsats fra uddelernes side til bekæmpelse af den pågældende reklame for private fabrikkers mærkevarer med ledsagende vædikuponer og bortlodninger m. m., og beklagede af lovforslaget, som var rettet mod denne trafik, var modtaget så køligt i folketetinget, til trods for tilslutning fra Forbrugerrådet, fra husholdningsorganisationerne, fra De samv. Købmandsforeninger og fra brugsforeningerne.

Afsætningen af vore egne produkter, der i pris og kvalitet i hvert fald ikke står tilbage for nogen af de opreklarede produkter, havde opnået betydelig fremgang i 1957, men fortjener

at fremmes langt mere. Vor reklames oplysende form og ærlige præg bør ikke fraviges, men de billige priser på vore mærkevarer bør understreges, samtidig med oplysninger om dividendeudbyttet.

Vi har pligt til som prisregulerende faktor at føre en aktiv prispolitik. Den stærke fremgang i salget af cirkelkaffe havde været meget opmuntrende og taler til gunst for, at man for visse varekategorier averterer med vejledende priser. Husmoderdagene er en stor støtte for salget af vor egenproduktion og bibringer samtidig husmodrene forståelse af, hvad vi udretter til gavn for netop husmodrene.

Indførelsen af frysediske og frysevarer er en opgave, som vil højne brugsforeningernes standard. Det samme gælder pakkede og rengjorte grønsager.

Foruroligende stigning i grovvare-kreditte

Formanden udtalte sig også til fordel for en sanering af isenkram- og manufaktursalget i brugsforeningerne, således at disse hver for sig får opbygget et lager af dagligvarer, som svarer til den pågældende brugsforenings kundekreds og omsætningsmuligheder.

For de allerstørste udvalgsvarers vedkommende havde indførelsen af kontoordningen været en god støtte, og på linie hermed de 76 brugsforeningers samarbejde på Esbjerg-Varde-egnen om udkørsel af større udvalgsvarer til lokal præsentation.

Endelig nævnte formanden, at de udestående fordringer i landforeningerne viser en foruroligende stigning særlig for grovvarerne, og han om-

talte i denne forbindelse et af en uddeler ved et kursus på Andelsskolen fremsat forslag, gående ud på, at brugsforeningerne fra en vis dato skal gå over til at betale deres varekøb i FDB og andre hovedforeninger kontant ved modtagelsen. I stedet for hovedforeningerne må det blive bankernes opgave at bistå de pågældende foreninger med nødvendige økonomiske midler. Den samlede brugsforeningsbevægelse vil opnå større slagkraft herved.

Efter generalforsamlingen konstituerede hovedbestyrelsen sig ved valg af uddeler *A. Rasmussen* som formand, medens uddeler *Tybjerg*, København, valgtes som næstformand i stedet for uddeler *Søgård*, Gjessø, der udtrådte af hovedbestyrelsen efter 16 års virke. Uddeler *Svendsen*, Egebjerg, indtrådte i hovedbestyrelsen i stedet for *Søgård*.

Teaterforestillinger i de københavnske yderkvarterer

Andels-Teatret og HB i samarbejde

TIL den kommende teatersæson har Andels-Teatret sikret sig to meget lovende forestillinger, oplyste formanden, forstander *Frode Aagaard*, Vestbirk, i sin beretning ved Andels-Teatrets generalforsamling i Nyborg. Den ene med titlen „Vi, der lyver“, bliver et stykke af den engelske forfatter *Priestley*, hvis tidligere opførte skuespil, „En inspektør ringer på“ blev en stor succes i Andels-Teatrets repertoire. Det andet stykke vil blive et lystspil „Sømand, pas på“, som har haft årelang succes i udlandet.

I den nu forløbne sæson blev givet 119 forestillinger, fordelt ligeligt på de tre stykker, sangspillet „Ungdom og galskab“, lystspillet „Der ligger et hus“ og skuespillet „Retten på vrangen“. Det førstnævnte var ATs første forsøg indenfor den musikdramatiske genre, men fik trods store kvaliteter ikke den forventede tilslutning. Hvilket var så meget mere beklageligt som denne forestilling havde været meget dyrere at sætte op end nogen tidligere.

Gunstige signaler

„Retten på vrangen“ blev den af ATs forestillinger i sidste sæson, som gjorde sig bedst bemærket. Bl. a. opførtes stykket ved seks forestillinger for HB-medlemmer i Københavns yderkvarterer og markerede derved indledningen til en helt ny medlemservice, Hovedstadens brugsforening har taget op.

Interessen blandt HBs medlemmer var så stærk, at det besluttedes at fortsætte og udvide samarbejdet til næste år, samtidig med at HB har indmeldt sig i AT som teaterkreds.

Flere steder har de bestående teater-

kredse vist interesse for at forny og forstærke deres organisationer. Der er igen ved at komme liv i Lolland-Falster, og flere jyske kredse som f. eks. Ulfborg og Nibe har direkte udvidet de organisatoriske rammer. Med Sydslesvigsk forening har AT et godt samarbejde, så vi regelmæssigt spiller syd for grænsen. Hertil er i år kommet 15 forestillinger for militæret rundt i landet. En tilsvarende interesse har ikke været vist siden samarbejdet med Folk og Værn ved ATs start.

Af regnskabet, som blev forelagt af direktør *Fridericia*, fremgik et underskud på ca. 50.000 kr., fortrinsvis forårsaget af de store omkostninger ved tourneer med „Ungdom og galskab“. Det bliver dog til en vis grad dækket af de forventede tilskud fra filmfond, tiptjeneste, forskellige andelsselskaber m. m. I forhold til det foregående år var udgifterne til skuespillere og andre udøvende kunstnere mere end fordoblet – det svageste punkt i teatrets økonomi. Alle øvrige udgifter var ikke steget mere end 5000 kr., hvoraf ca. 4000 kr. var en forøgelse i renteudgifter, mens resten fordelte sig jævnt mellem andre poster. Spilleindtægten var steget 20.000 kr. i forhold til i fjor.

Lokalt teatersamarbejde

Under den efterfølgende debat oplystes, at teaterkredsen i Skive var gået ind for et samarbejde med andre teaterarrangerende foreninger i byen med det formål, dels at opnå et bedre system i den lokale tilrettelægnings af teaterforestillinger, dels at oparbejde en fællesfond til støtte for enkelte dyrere arrangementer. En sådan ordning vil muligvis kunne blive forbilledlig for andre byer.

Fra Slagelse-kredsen blev rettet fore-

spørgsel om, hvorvidt AT kredsen kunne lægges ind under de respektive FDB oplysningskredse, hvilket kunne tænkes at blive til gavn for begge parter.

Formanden *Frode Aagaard*, som også er formand for FDBs oplysningsråd svarede, at der tidligere havde været tanker fremme om at koordinere alle kulturbestræbelser såvel i FDB som i brugsforeningerne i et fælles organ – hidtil uden resultat. Han troede ikke på, at AT kredsen kunne sammensmeltes med oplysningskredsen, da oplysningsafdelingens budget er meget stramt.

Fra HBs side omtaltes bestræbelserne for at bringe teatret ud i Københavns forstæder ved samarbejde med AT (en opgave, som andre storbyer i udlandet har haft svært ved at løse). Der kunne sandsynligvis blive tale om arrangement af 16–17 forestillinger. Det forsøg, der allerede var gjort i vinter havde været meget lovende.

Beklagelig forskelsbehandling

I en omtale af teaterkommissionens arbejde beklagede red. *Eggert Nielsen*, at der var en tendens til at begunstige landsdels-scenerne i Århus, Odense og Aalborg fremfor det turnerende provins-teater.

Landsdels-scenerne har gennem de sidste tre år modtaget stærkt stigende tilskud fra filmfonden som følge af en elastisk støtte-ordning, gennemført ved teaterkommissionens hjælp, som har medført at landsdels-scenerne automatisk har fået dækning for forøgede omkostninger, mens ATs tilskud ikke er forøget i de sidste fire år til trods for, at dets omkostninger er steget i et stærkere tempo end landsdels-scenernes. Denne forskelsbehandling måtte ophøre, mente *Eggert Nielsen*.

5 1/2 år senere

JEG HADER MEDLIDENHED

NYTÅRSAFTEN i 1952 skulle der være fest i det lille hjem ved Sorø. Alle glædede sig, men far blev syg. Ikke alvorligt, troede man, blot influenza, noget, der ville gå over. Men dagen efter blev det værre. Far kom på hospitalet – først i Slagelse og derefter til Blegdamshospitalet i København. Thi far var blevet angrebet af polio. Han blev lammet totalt og måtte allerede tredje dag have luft gennem en respirator, apparatet der udfører åndedrætsbevægelserne, som han ikke selv kan give.

Det er nu fem og et halvt år siden. Det er fem og et halvt år siden tidligere teglværksarbejder, den nu 38-årige E. Nikolajsen kunne bevæge sig frit omkring. Det er fem og et halvt år siden Nikolaj (han hedder aldrig andet), kunne trække vejret på normal vis.

Det er fem og et halvt år siden, han var rigtig lykkelig!

Nikolaj kan man nu og i lang tid fremover finde siddende i sin stol foran en afdeling på Blegdamshospitalet. Når vejret er blot nogenlunde, sidder han og kikker på livet, der pulserer omkring ham. Nogle timer læser han, men ellers? – *Han kan intet andet...*

– Jeg bader medlidenhed, jeg hader, at folk kommer og aflægger pligt- og medlidenhedsbesøg, derfor har jeg trukket mig så meget ind i mig selv. Jeg håbede på en helbredelse det første år. Et helt år. Jeg sagde: „Det går nok, du har aldrig givet op før“ – et helt år sagde jeg det.

Men så blev jeg klar over, at jeg resten af mit liv ville blive een, der udelukkende var afhængig af andre, een, der ikke engang kunne række efter en små-kage, een, der ikke engang kunne vende bladet i bogen. Jeg fik et knæk, det vil jeg ikke lægge skjul på.

Fur ellers går det! Jeg tror på, at der er noget godt i alt. Og fremtiden? Nej, den glemmer jeg. Jeg tager alt, som det kommer.

Jeg læser meget nu... skønlitteratur og rejsebeskrivelser, selv om jeg af og til kan komme til det resultat, at jeg jo egentlig ikke har nogen brug for det. Og så filosoferer jeg over tilværelsen i mange timer, kikker på de mennesker, der går omkring mig, men jeg siger ikke så meget mere...

Jeg har set mange med samme lidelser komme og blive kørt bort igen. Og ser jeg et barn eller et ungt menneske, vender jeg hovedet bort. Jeg har mere ondt af dem end af de ældre. For vi har dog levet livet.

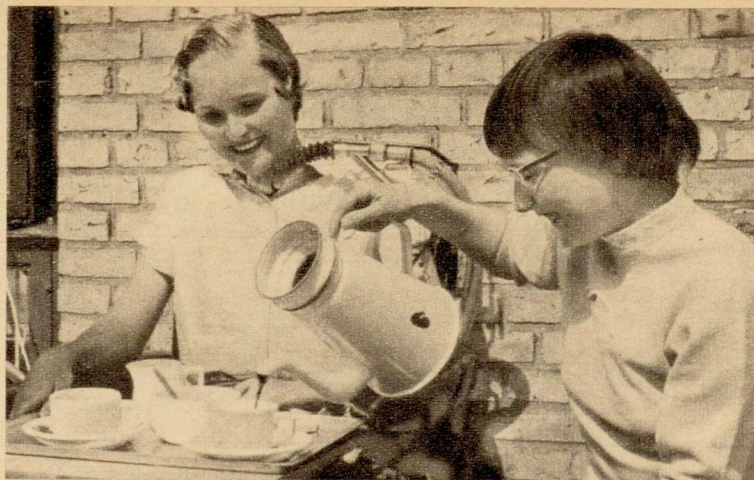
Hvordan jeg kunne stå det igennem det hele? – Ja, jeg har spekuleret over det, og jeg ved, at jeg ikke havde haft kræfter til at klare det, hvis jeg dengang kendte sandheden.

Nikolaj sidder et øjeblik og stirrer frem for sig. Alvorligt, eftertænksomt, ligesom søgende efter noget. Så siger han:

– Er det nu ikke mærkeligt med alle de raske mennesker og deres mange problemer, som på et eller andet tidspunkt altid får en løsning?

Vi har eet problem, og det er uløseligt!

Og Nikolaj slutter: Jeg er blevet kynisk, men er det så mærkeligt? Bitter har jeg også været, bitter over, at jeg ikke selv kan række efter en små-kage eller vende bladet i bogen med min hånd...

DER ER DA SÅ MEGET SKØNT TIL

KØN, med et lyst, krøllet hår, øjne, der glimter omkap med sommersolen, sådan ser hun ud, den kun 24-årige Lotte Svendsen fra Fakse, der siden julen 1952 har været poliopatient på Blegdamshospitalet. Lotte ler meget, hun er glad og naturlig, og mod på livet har hun i høj grad.

Lotte blev lam den 22. december 1952, dog kan hun nu, i modsætning til dengang, røre sine arme en smule.

– Gang på gang opdager jeg, at jeg kan gøre flere småbitte ting selv. Jeg kan ryge, vende bladet i bogen, og så kan jeg skrive på maskine, siger hun glad.

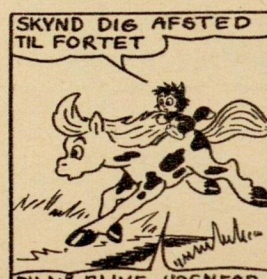
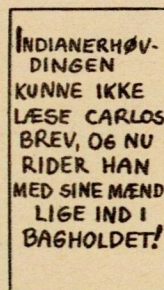
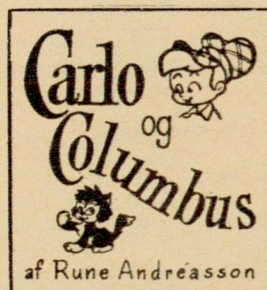
Derfor vil jeg også, når jeg forhåbentlig om et års tid skal flytte ind i en lejlighed, se at få noget arbejde af en eller anden art. Lige meget hvad, blot noget, hvor jeg kan skrive.

– Hvordan jeg reagerede, da sandheden i sin tid gik op for mig? Hvis jeg husker ret, varede det meget længe, før jeg egentlig så kendsgerningen i øjnene. Jeg håbede og troede. Men naturligvis blev jeg en dag klar over, at jeg aldrig ville blive andet end en invalid, og jeg ræsonnerede som så, at jeg så måtte se at få noget

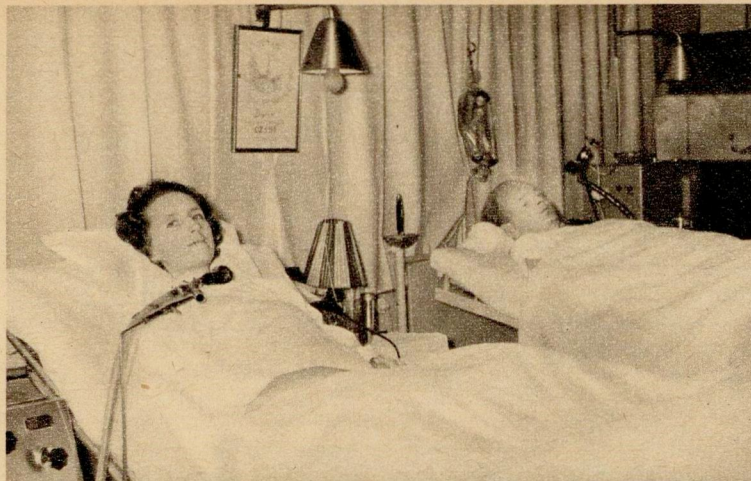
ud af livet alligevel. Man venner sig til at se alle de lyse og opmuntrende momenter i en tilværelse som min, man skubber så vidt muligt sorger og bekymringer bort og koncentrerer sig om dette: – at være et menneske, som andre ønsker at besøge engang imellem. Og dertil må jeg sige, at folk er enestående og søde mod mig. Vennerne fra gamle dage besøger mig ikke af medlidenhed – det ved jeg med sikkerhed.

Naturligvis savner jeg alt, det er klart, og især længes jeg efter at kunne gå en rigtig lang tur gennem en nyudsprungen skov, eller tage en rigtig lang svømmetur – sådan som jeg gjorde så ofte før. Men jeg nøjes med engang imellem at tage med på en tur ud i bil. Det er vældig rart, men hvis jeg skal være helt ærlig, så er jeg blevet så genert. Jeg kan ikke holde folks medlidende blikke ud, og derfor er jeg også bedst tilpas, når jeg i godt vejr kan sidde og nyde det i hospitalshaven.

For der er da så meget skønt til – selvom man er en hjælpeløs invalid. Og så tror jeg som sagt også på fremtiden – uden at blive bitter.

I 1952 hærgede en polioepidemi, der slog tilværelsen itu for mange. Hvordan er det i dag – fem og et halvt år senere – og hvordan er tiden gået for polioens ofre? Er de blevet glemt? Spørgsmålene har vi fået besvaret af nogle patienter på Blegdamshospitalet i København, patienter, der samtidig med at være totalt- eller delvis lammede, under ved hjælp af respiratorer, patienter, som aldrig vil kunne klare sig selv.

VI ER IKKE GLEMT -

MIT eneste ønske var at dø. Hvad skulle jeg leve for, hvad skulle jeg være her for, når jeg alligevel ikke var i stand til at gøre noget nyttigt? Jeg ønskede i flere måneder blot at komme bort fra denne tilværelse.

Først kunne jeg ikke rigtig tro, at jeg virkelig var blevet angrebet af polio, og at jeg resten af mit liv skulle ånde ved hjælp af en respirator. Jeg troede det ikke, og da sandheden gik op for mig, fik jeg et chok. For selvom jeg nu kan gå ved hjælp af krykker, så skulle jeg dog være afhængig af andre, og jeg kunne ikke tro, at min fremtid skulle blive så grusom.

Således siger den nu 28-årige fru Edith Henninge, der i september 1952 fik polio. Men tror man, at fru Henninge i dag er en håbløst stillet kvinde, der forbitres over den situation hun nu engang er i, tager man fejl. I dag smiler hun. Hun smiler, fordi hun nu har fundet den lykke og det indhold i livet, som hun een gang troede, aldrig ville nå hende. Thi ved hendes side i en stue på Blegdamsk hospital ligger hendes mand, tidligere tjener Billy Henninge, der som hun er lammet. De to er i samme fortvivlende situation, men alligevel er de glade.

For godt et halvt år siden blev de gift efter at have kendt hinanden og talt sammen et år. De blev enige om, at de sammen ville have et hjem - og vi flytter om kort tid, siger hr. Henninge.

For de midler, der fra Socialministeriets side er stillet til rådighed til indretning og møblering af lejligheder til respiratorpatienter, har vi fået et hjem, som vi nu kan flytte ind i. Vi har valgt gardiner, møbler, tapeter o.s.v., og vi har faktisk ikke haft tid nok til alt det, vi skulle nå.

- Hvad jeg tidligere slog tiden ihjel med? - Jeg har altid interesseret mig for radioteknik, og inden jeg lærte min kone at kende, havde jeg læst så meget, at jeg her fra sygesengen kunne tage den eksamen, der gav mig lov til at betjene en radiosender. Jeg læste, læste og atter læste, og jeg kan kun sige, at jeg aldrig har givet op. Jeg affandt mig med min skæbne, og fra starten indstillede jeg mig på at få noget ud af livet. Trods alt!

- Nej, vi er ikke glemt, siger fru Henninge. Vi har mange venner, som husker os - og så har vi jo hinanden. Sammen har vi fået en tro på fremtiden. Nu, da ingen af os er alene!

Husmødre i en ny rolle

- DET ER utroligt at se, hvilken prisforskel der kan være på ganske almindelige dagligdags fornødenheder og nyttegenstande. Hvis vi kvinder ikke har øjnene åbne under vore indkøb, kan vi meget let blive narret med hensyn til kvaliteten på de varer, vi køber.

Sådan siger et af de ti medlemmer af Hovedstadens Brugsforenings bedømmelsesudvalg, når hun gør de erfaringer op, dette udvalg har gjort i sin korte levetid, siden det oprettedes i april.

De ti kvinder er så at sige HB's øjne. Det er deres opgave gennem vareindkøb at bedømme forskellen på varerne, kvaliteterne, priserne og betjeningen. Ikke blot i markedet som helhed, men også i HB's egne butikker. Skal en kunde føle sig godt tilpas i en forretning, må betjeningen være korrekt. Og hvem kan udtale sig bedre herom end kvinderne, der dagligt går i butikker for at købe til hjemmets forsyning.

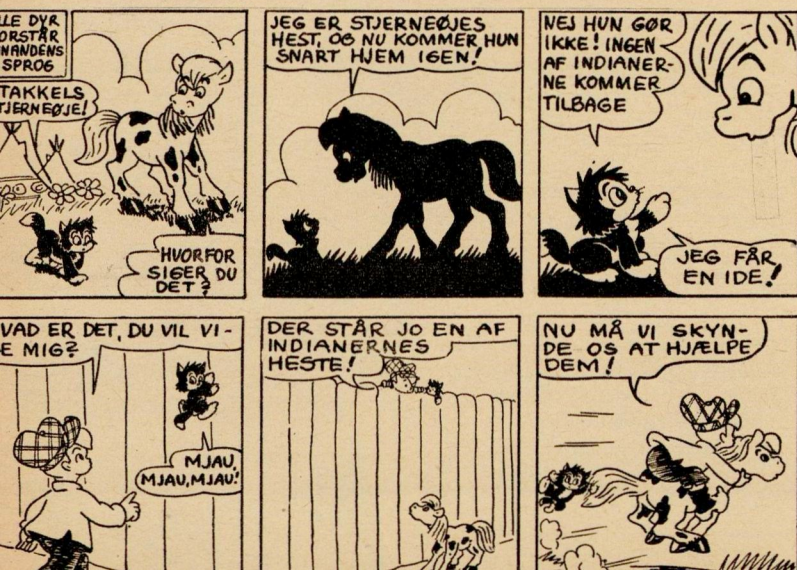
Det var HB's ledelse, der ved en henvendelse til Hovedstadens kooperative Husmoderforening appellerede til husmødrenes medvirken på dette område. Man havde tænkt sig et udvalg af ti medlemmer, der skulle foretage prissammenligninger, bedømmelse af kvalitet og betjening ved regelmæssige besøg i private butikker og i HB's, og halvtreds kvinder meldte sig straks til opgaven. Blandt disse udvalgte ti erfarne og dygtige husmødre, der nu skal virke foreløbig i et år, og de ti husmødre mødes ugentligt i HB for at forelægge de resultater og iagttagelser, de har gjort under deres forretningsbesøg.

Husmødrene beskæftiger sig også med varer, der endnu ikke er i butikkerne, idet de under deres sammenkomster stilles overfor nye forbrugsvarer, og det kan være karklude, frugtsaft, marmelade og alle andre sager, de skal vurdere.

Husmødrenes bedømmelsesudvalg er formentlig kun et lille skridt i retning af at gøre noget for kvinderne, siger direktør Jørgen Thygesen i HB, forhåbentlig vil vi inden længe kunne virkelig gøre planer om at lade husmødrene øve forbrugerdemonstrationer af forskellige varer i butikkerne i modsætning til i dag, da husholdningskonsulenterne står for denne demonstration.

Smags-, pris- og kvalitetsbedømmelse er tre af hovedfaktorerne i husmoderudvalgets arbejde, og her ses nogle situationer fra en sammenkomst i HB, hvor udvalget forelægger resultatet og bedømmer varer, HB ønsker at høre husmødrenes mening om. På det øverste billede smager to kvinder på en juice, medens en husmoder gør regnskabet op efter en dags indkøb på billedet i midten. Endelig bedømmes kvaliteten på en almindelig karklud (nederste billede), hvis pris har vist sig at være meget varierende i de forskellige forretninger.

GOD KUNST

*Det behøver ikke være kostbart
at have gode billeder på væggene*

DE FLESTE af os drømmer vel om at eje smukke malerier, der kan bringe farve og skønhed ind i vore stuer. Men hvor mange tænker mon på, at dette at hange billeder af landskaber, blomster, dyr og mennesker på væggene i virkeligheden er en skik, der er ganske ny.

Fra begyndelsen tjente billedkunsten først og fremmest til udsmykning af templer og kongegrave, dens mission var at sikre folket gudernes velvilje. I middelalderen var det i kirkerne, at høj såvel som lav fik del i den tids rige billedkunst. Under renæssancen – i 14-1500 tallet – begyndte endelig enkeltpersoner, d.v.s. rige fyrster at samle kunstsatte, og det var nu ikke blot religiøse malerier, men også portrætter og billeder med historisk eller mytologisk motiv. Først i 1600-tallet i Holland bliver også naturen og

hverdagslivet emne for kunstnerne, men stadig er malerier forbeholdt de få og velhavende.

Endnu helt op til vort eget århundrede var de gængse vægprydelser i almindelige menneskers hjem indskrænket til stive atelierfotos af slægtens navnkundigste. Hertil kom standard olie-tryk af kongelige personer og – ikke at forglemme – diverse opbyggelige skriftsteder og erindringsværdige visdomsord.

DE GODE REPRODUKTIONER

Når billedkunsten i vore dage omsider er blevet allemands ej, skyldes det vel først og fremmest, at man nu kan få virkelig gode reproduktioner, d. v. s. gengivelser af både ny og gammel kunst. Reproduktionsteknikken er gået så meget frem, at det undertiden kan være vanskeligt for en ikke-

kender at skelne mellem original og efterligning. Men derfor skal man alligevel vogte sig, for slette efterligninger findes stadigvæk i mængder, og ofte sælges de, forsynet med overdådigt udstyrede rammer til priser, der ligger langt over, hvad de er værd.

Hvordan får man fat i gode reproduktioner? For eksempel gennem brugsforeningerne, hvor man kan rekvirere et katalog over den række fortrinlige reproduktioner, som FDB har udsendt. Det drejer sig om en lille snes kunstværker af kendte danske kunstnere, som f. eks. de tre malere Skovgård, L. A. Ring, Fritz Syberg, Johannes Larsen, Niels Larsen Stevns, Peter Hansen, Lars Swane og mange flere. Billederne er udført i den fineste teknik og sælges med rammer til priser mellem 20 og 30 kroner for de fleste vedkommende. Ligeledes gennem brugen kan man få kataloger over Forlaget Norman Zeuthens udmærkede reproduktioner af kendte danske og enkelte udenlandske kunstværker.

DE GRAFISKE KUNSTVÆRKER

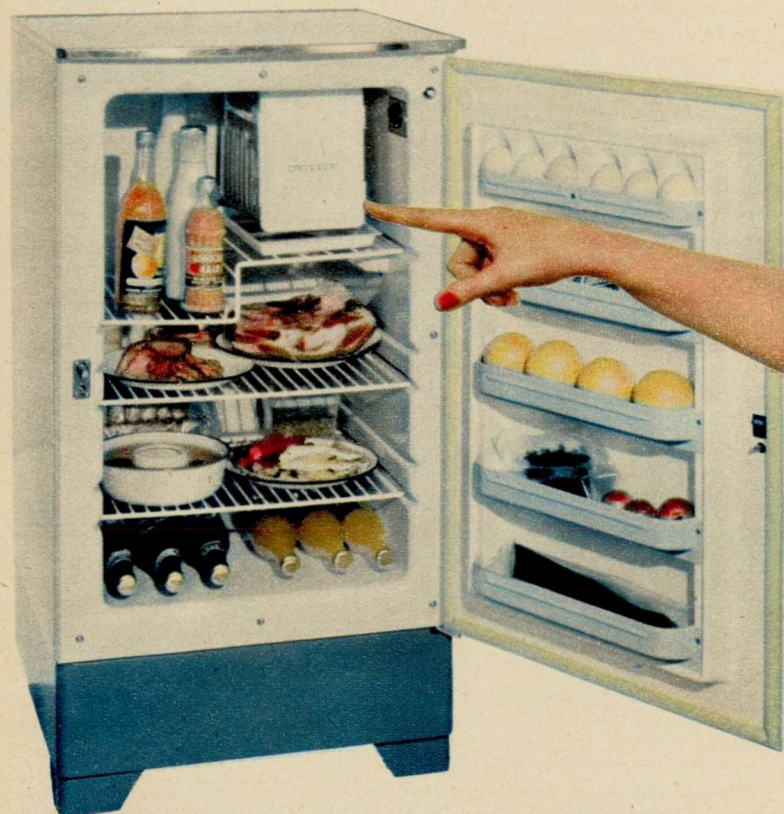
Ved siden af reproduktionerne findes en anden form for billeder, som også fås til overkommelige priser. Der tænkes her på grafiske kunstværker, der vel fremstilles i serier, men i begrænset oplag og

sådan, at hvert kunstværk er kontrolleret og signeret af kunstneren selv. Til de forskellige former for grafik hører træsnit, kobberstik, radering og litografi, for blot at nævne de almindeligste.

Træsnittet er det ældste af alle former for tryk og bygger på højtryksprincippet. Motivet udkæres i en plan træklods med forskellige specialjern, sådan at de lyse dele i motivet skæres bort. Pladen behandles med tryksvæerte, der overføres på papir, og mangfoldiggørelsen foregår efter samme princip som bogtryk.

Eksempler på dybtryk, hvis teknik kan føres tilbage til guldsmedens værksted, har vi, dels i kobberstikket, som er et aftryk af en kobberplade, hvori billedet er graveret med en såkaldt gravstiksel, og dels i raderingen, så at sige samme teknik, men med den forskel, at i raderingen „indgraveres“ billedet ved hjælp af ætsende syre.

Litografiet er plantryk og den yngste af de kunstgrafiske metoder. På en kalksten eller ru zinkplade tegnes med kridt, blyant, pensel eller tusch. Pladen gøres færdig til trykning, idet de tegnede partier bliver modtagelige for svæerte gennem en kemisk proces. Litografiet kan udføres i flere farver ved at anvende en sten for hver farve. Det er i vore dage uhyre anvendt.

MAJOR

110 liter

med strømbesparende kompressor
- og endda kun
1.085,-

Det nye MAJOR-køleskab – med DANFOSS kompressor – er lige køleskabet for Dem. Oven på skabet er en Hornitex-plade, som er meget slidstærk og modstandsdygtig – giver ekstra bordplads i køkkenet.

MAJOR har ekstra stort fryserum, samt dør med etagehylder, hvilket giver fuld udnyttelse af inderdøren. Er termostattyret og har indvendig belysning. Kun til 220 volt vekselstrøm.

Tal om betalingsbetingelser med

BRUGSEN

Forlang brochure med udførlig beskrivelse

forbruger- **nyt**

MOR FLUER MYG og andre plager

Den lampe, som lokker sommer-
aftenernes myg til sig, er en af de
nye have-hyggelamper, der består
af en stearinlysholder med en glas-
kuppel over. Den fås i to størrelser
og i farverne rød, grøn og blå. De
røde er de dyreste, henholdsvis 7.25
og 9.25, men giver til gengæld
bedst lys.

DER fås nu fortrinlige midler mod fluer, myg, myrer og andre
insekter. Fælles for dem er, at de til en vis grad er giftige. Man
må derfor først og fremmest sørge for, at de altid opbevares
udenfor børnenes rækkevidde, og at kun fornuftige og ansvarlige
voksne bruger dem. Det er naturligvis ikke dødsensfarlige gifte,
men de kan give ubehag, hvis de kommer på madvarer. For bier
eller mindre husdyr er de farlige.

Læs altid teksten på emballagen meget omhyggeligt igennem
og følg brugsanvisningerne ganske nøje.

De fleste af disse midler er ikke altfor billige, så også af
økonomiske grunde skal man ikke bruge mere end højst nød-
vendigt af dem. Af priserne ses, at det betaler sig stort at købe
store portioner fremfor små.

FOGGY OG PYPITOX er de to bedste
FDB midler imod fluer. *Foggy* er et
aerosolmiddel. Ved at trykke på den knap,
der sidder under hættens på dåsen, for-
støves *Foggy* som en fin tåge ud i luften.
En dåse med 200 g koster 8 kr. og en med
500 g koster 13,50 kr., d. v. s. at prisen
daler fra 4 kr. pr. 100 g til 2,70 ved køb
af en større portion. Til *Pypitox* bruges en
forstøversprøjte. Den er billigere i brug
og kan fås til 4 kr. i Brugsen. *Pypitox*
koster 12,40 kr. pr. liter, men købes en
5 liter flaske kommer prisen ned på
9,50 kr. pr. liter. Begge præparater er
pyrethrummidler og anerkendt af Statens
Skadedyrslaboratorium.

MYRER OG UTØJ - UHA! FDBs myregift
strøs ud, hvor myrerne kommer. En dåse
med 100 g koster 1 kr. og den dobbelte
portion 1,50 kr. Hvis ens hund eller kat,
høne eller hane har fået utøj, så er det
Boss strøpulver, der skal til.

KAPUT INSEKTPUDDER har man især brug
for i køkkenet, hvis der er kakerlakker,
sølvkræ eller hvepse. Det fås i en blik-
pusteåske, og man behøver blot at trykke
på dåsen, så forstøver pudderet fint og
lægger sig på insekterne eller de steder, de
holder til. 50 g koster 1,80 kr., men det
er ikke så store mængder, man bruger af
det. *Kaput* er farligt for bier.

FDB'S HAVEPUDDER er til brug i køkken-
og blomsterhaven. Det er godt mod
meldug, skurv, almindelige svampesyg-
domme, og også bladlus, småbiller, kål-
orme, tæger, myrer m. m. tager det sig af.
Men også havepudderet må man omgås
med forsigtighed og varsomhed - læs
hele brugsanvisningen nøje igennem og
følg den! Havepudderet skal blæses ud
over planter og blomster. Emballagen er
cylinderformet og indrettet, så den også
kan bruges som pumpe. Emballagen kan
bruges flere gange og fyldes op med have-
pudder, som kan fås i pakninger à 200 g.

Vidunder-krydderiet

FOR 4-5 år siden forsøgte man at overbevise de danske husmødre
om det såkaldte *Tredie Krydderi* fortræffelige egenskaber. Det
lykkedes ikke. Men jeg vil nu prøve igen at slå et lille slag for
det, for har man det tredje krydderi i huset, har man midlet, der
kan ordne den mad, man ikke synes, man kan få til at smage
af noget.

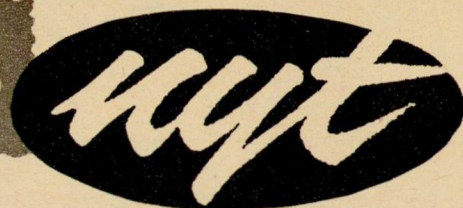
Det tredje krydderi er et salt, med det meget indviklede navn

Mononatriumglutaminat. Det kan in-
gen huske, og derfor har saltet fået
navnet Det tredje Krydderi eller
Glut, som FDB's krydderimølle også
kalder det. Det har den egenskab at
virke smagsforbedrende på en lang
række levnedsmidler. Supper, sovser,
stuvninger, kød- og fiskeretter får en
langt kraftigere smag med et lille
drys *Tredie Krydderi*. Det fås i øje-
blikket i breve à 7½ g til en pris af
ca. 35 øre pr. brev. Der skal kun
bruges en halv teskefuld (ca. 1½ g)
til en ret, tilberedt af ca. 2 kg lev-
nedsmidler. Hvis Deres Brugs ikke
har Det tredje Krydderi på lager, så
bed blot om den vil skaffe det, enten

fra en FDB afdeling eller fra krydderimøllen. Om kort tid vil
krydderimøllen pakke Det tredje Krydderi i en strøpåse, som er
en mere praktisk emballage. Så kan den sættes på bordet, og
man kan selv strø saltet på smørrebrødet eller i den varme ret.

forbruger-

REDIGERET AF BODIL M. BEGTRUP

Husmødrene

KAN IKKE KONKURRERE ...

LANGSOMT, men sikkert opgiver by-husmødre og „de uden have“ at sylte. Det kan ikke betale sig, hvis frugten skal købes, og dertil kommer, at små lejlighedsvis spisekamre ikke er gode opbevaringssteder for hjemmesyltede ting. Industrien overtager endnu et af hjemmets produktionsområder, og vi må indrømme, at med de moderne dybfrysings- og henkogningsmetoder, kan vi heller ikke mere konkurrere på kvaliteten.

Selv landhusmødrene mindsker hjemmesyltning, henkogning og frysning. Tiden er knap, og lønnet arbejdskraft er så dyr, at dyrkning, pasning og plukning af bær, frugt og grønsager bliver til udgifter, man må regne med.

Som et led i en større undersøgelse, Statens Husholdningsråd har foretaget over konservering af grøntsager, har man også gjort tidsstudier over tilberedning af stuede grøntsager ud fra friske grøntsager, hjemmekogte og hjemmefrosne, industrihenkogte og industrifrosne grøntsager.

Resultatet var, at det tog 10 minutter at fremstille en portion stuede grøntsager af industrihenkogte eller -frosne grøntsager. Anvendte man friske grøntsager (som skulle bælges) eller hjemmekonserverede, var arbejdstiden 40-45 minutter (heri medregnet tiden til at henkoge eller fryse grøntsagerne). Portionerne var tilberedt af 600 g grøntsager svarende til ca. 2 kg ubælgede ærter eller to pakker dybfrosne eller to halvkilo-dåser. Bælgningen af ærterne tog gen-

nemsnitligt 24 minutter, varierende fra 18-29 minutter alt efter antallet af bælg og ærternes modenhed.

Ansættes indkøbsprisen af grøntsagerne til mellem 0,50-1,50 kr. pr. kg (priserne på Københavns grøntortov og hos Gartnernes Salgsforening) spares der en krone pr. portion à 600 g, hvis man selv henkoger eller fryser grøntsagerne. Men af denne krone skal der foruden arbejdstiden betales emballage, brændsel, og for fryseærternes vedkommende også opbevaring, så enhver kan se, at fortjenesten er meget beskeden.

Husholdningsrådet er da også kommet til det resultat, at det ikke betaler sig at konservere grøntsager hjemme, end ikke hvis man dyrker dem i sin egen have. Hjemmedyrkede grøntsager må jo også ansættes til en værdi, som ikke kan være meget lavere end ovennævnte en gros pris. Dertil kommer at på grund af den hårde konkurrence, er prisen for industrigrøntsager meget rimelig, og på kvaliteten kan husmoderen ikke konkurrere, fordi hun ikke har industriens muligheder for at benytte de rette ærtesorter, høste ærterne på det rigtige tidspunkt og fryse eller henkoge dem umiddelbart efter plukningen.

Det er derfor ikke uforståeligt, om husmødrene efterhånden opgiver grøntsagerne og overlader dem til industrien. Og mon det samme ikke også gælder de grønne bønner?

Både i industri- og hjemmekonserverede grøntsager bevares vitaminindholdet. For os husmødre er det værd at lægge mærke til, at godt halvdelen af c-vitaminet findes i lagen, den må altså bruges og kun koges et sekund, hvis vi skal få vitaminerne med.

??-SVAR

Forbruger-Nyt har sendt fru Else Andresen, Virum, 25 kr. for et forslag om, at der i Forbruger-Nyt ofres spalteplads på en spørgsmål-svar-rubrik med korte spørgsmål og dito svar. Vi har tidligere overvejet tanken, men nu er der altså skubbet til den, og vi prøver, tak.

Fru E. A. spørger om følgende:

VASKEMIDLET TEDDY. Hvorfor er Teddy forsvundet og kommer det igen?

Det kunne ikke betale sig også at opretholde produktionen af Teddy, da Nu-Hvid og Blida blev indført. Specielt som finvaskemiddel er Blida så langt bedre end Teddy var. Hvis man ønsker et syntetisk vaskemiddel i pulverform, må Nu-Hvid nu anbefales. Det er ikke sandsynligt at Teddy kommer igen.

RIS: Hvorfor kan man kun få polerede ris i FDB. Den savner jo de værdifulde B-vitaminer, som findes i den upolerede.

SVAR: Upoleret ris spises slet ikke i Europa. Som regel forveksles *uglaseret* ris med upoleret ris, men det er ikke det samme. Upoleret ris er brun ris, som kun har gennemgået afskalningsprocessen. Det brune udseende hidrører fra de hinder, som omslutter risgrødet, og det er i disse let bitre hinder, B-vitaminerne indeholdes. Det er altså brun (upoleret) ris, østens store befolkninger spiser, og for hvem risen er det vigtigste næringsmiddel.

Den ris, der konsumeres i Europa, er såkaldt *hvid* ris, som har gennemgået en poleringsproces, hvorunder de brune hinder og dermed også det meste af B-vitaminerne er fjernede.

Som regel gennemgår risen endnu en proces, idet den glaceres med glykose eller lign., hvorved den får et blankt tiltalende udseende.

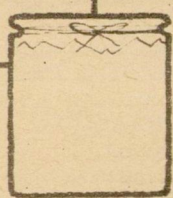
Det spiller iøvrigt ingen rolle for vor sundhed, om vi spiser ris med et højt eller lavt vitaminindhold, de relativt få gange om året vi spiser risretter. Det var noget andet, hvis risen – som det er tilfældet i østen – udgjorde hovedbestanddelen af vor ernæring. Men vi har vort gode, danske rugbrød, som er rigt på B-vitamin, og al dansk hvedemel er beriget med B₁ og B₂-vitamin, så det er højst usandsynligt, at der skulle mangle B-vitamin i en normal, dansk kost.

Fru T. Friis syntes, at når man handler i Brugsen, er det rigtigst fortrinsvis at købe FDB produkter. Både Nu-Hvid og Rinso er gode vaskemidler, men hvorfor er Nu-Hvid (FDBs produkt) ikke så fint pulveriseret som Rinso.

Centrallaboratoriet svarer, at ved fremstillingen af Nu-Hvid har man lagt vægt på, at det ikke støver, da det altid virker noget generende på næsens slimhinder. Derfor er Nu-Hvid mere grynnet, og det må betragtes som en fordel.

Iøvrigt kan Nu-Hvid og Rinso ikke umiddelbart sammenlignes, da Nu-Hvid er et syntetisk pulver, og Rinso et sæbeholdigt. Derimod er Blenda et pulver af samme type som Rinso.

AKTUELT

Og
hvis
man
sylter...

minder vi om to ting: *Frisna* og *Gelanito*. Husmødrene bruger nu ikke så meget sukker i syltetøj eller marmelade som tidligere og må derfor tilsætte konserveringsmiddel, for at syltetøjet eller marmeladen kan holde sig. *Frisna* er FDB's konserveringsmiddel, det er godt og billigere end tilsvarende konserveringsmidler. Brug det også, når det er varmt og opbevaringsforholdene ikke altfor gode, i frugtgrød eller kompot, så holder den sig bedre. *Frisna* består ligesom andre konserveringsmidler af benzoesurt natron opløst i vand.

Gelanito's mission er at gøre syltetøj eller marmelade stift. Jordbær, hindbær og rabarber indeholder ikke ret meget pektinstof, og marmelade eller syltetøj af disse frugter kan derfor ikke blive stift, uden at man koger det stærkt ind. Tilsættes *Gelanito* til den færdigkogte marmelade eller syltetøj, behøver man kun koge det ca. 15 minutter. Smagen bliver friskere og svindet mindre, og det opvejer det meste af udgiften til *Gelanito*'en.

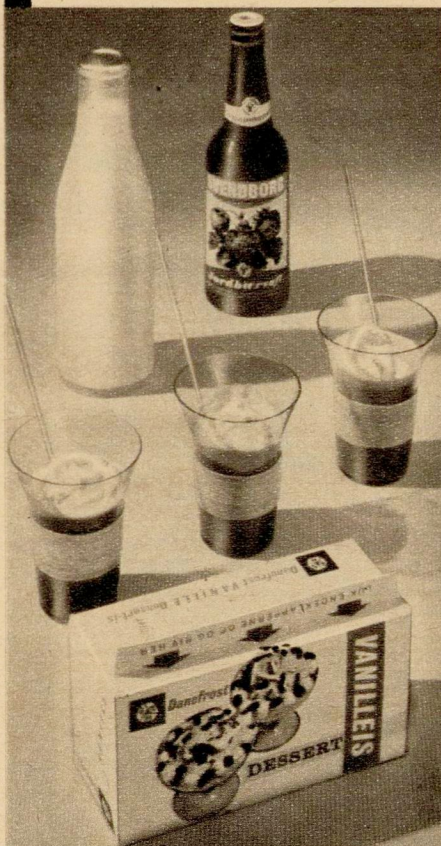
Læskedrikpulvere og sommerdrikke

Det er ikke alle vegne, at drikkevandet er ligegodt på „sommerlandet“. Tag et par breve læskedrikpulvere og små flasker sommerdrik-ekstrakt med i kufferten, det fylder ikke, og hjælper på drikkevandets smag. Læskedrikpulverne kan i år også fås med *appelsin-smag*. I brugsen kan man iøvrigt også få den ægte orangejuice fra Israel, Jaffa-star, den er fantastisk god.

Fremgang, der luner

Salget af Cirkelkaffe er steget med 17 % og te med 26 % i det første halvår af 1958.

Også FDB's vaskemidler sælges i stigende omfang tiltrods for en meget beskeden reklamering. *Blenda*, det selvvrirkende vaskemiddel på sæbebasis, har sammen med *Blega* fået sin faste plads på husmødrenes hylder. Stadig flere opdager, at reklamen gør ikke et vaskemiddel bedre, men måske nok dyrere. De forskellige vaskemidlers kemiske sammensætninger er så nogenlunde ens da alle vaskemiddelfabrikkerne følger konkurrentens produkter på det nøjeste. Det er altså på prisen, der konkurreres, og *Blenda*, *Blega* og *Nu-Hvid* er billige, fordi de ikke belastes med enorme salgsmkostninger. Produkterne går direkte fra Vibyfabrikkerne til brugsforeningerne og derfra hjem til forbrugerne.

Læskedrikke med mælk og is

Frugtmælk

½ l mælk
1½-2 dl jordbær- el. hindbærsoft

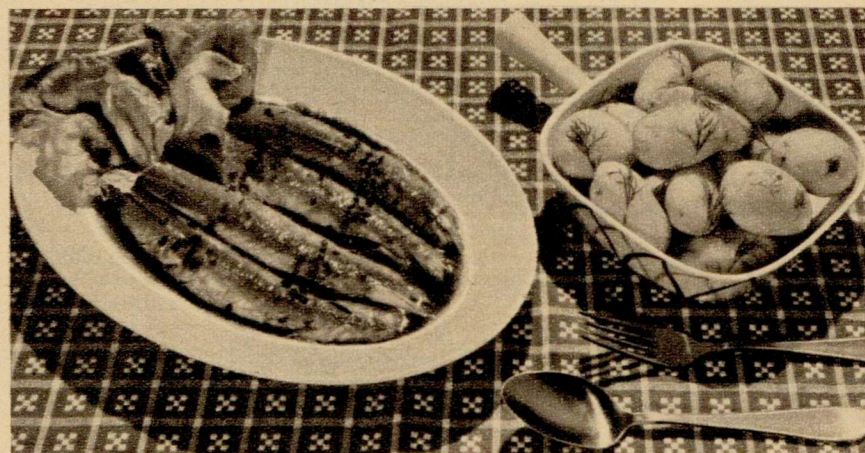
Kaffemælk

½ l mælk
2 dl stærk kaffe
1 spsk flormelis

Orangemælk

½ l mælk
ca. 1 dl orangeade

Mælken piskes sammen med smagsstoffet. Anrettes med en skefuld vanilleis i hvert glas. Serveres med sugerør.

MARINERET MAKREL...

Den røgede makrel kan også fornyes. Læg den i marinaden – og helst lidt før den skal serveres. Smør serveres til kartoflerne eller blomkålen, men der kan også laves så rigeligt marinade, at det kan undværes. Røgede sild kan tillaves på samme måde.

2-3 røgede makrel marinade

½ dl olie
½ dl tomatpuré
2 spsk eddike
2 spsk vand
½ spsk sukker

Marinaden rystes eller piskes sammen og hældes over den pillede makrel. Pyntes med purløg el. hakket persille. Serveres med kogt blomkål eller nye kartofler.

SOMMERDRIK OG SOMMERMAD

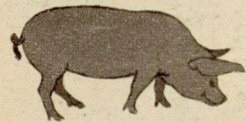
Det er jo ikke altid man har en isbar ved hånden eller et køleskab i huset, men henne i brugsen er der måske kommet frysedisk og foruden andet godt, er der nu også mulighed for at få vanille og nougatis fra den i kvart, halv og hel liter pakninger. På emballagen er der en meget flot dessertisopskrift udarbejdet af FDB's prøvekøkken, den er lige til at imponere familie og venner med.

Når det ikke er nødvendigt, så prøv at give en fin bærkompot enten råsyltet eller kogt til isen. Det smager faktisk meget bedre end de rå bær, som pynter godt, men smager lidt surt sammen med isen.

Islæskedrikkene, der er opskrifter på her er en ny idé – de er dejlige til sommerens børnegilder eller til et festligt mellemmåltid, og så kan de varieres, f. eks. har vi ikke nævnt chokolademælk og is.

Konsulentent anbefaler

Terramycin* TILSKUDSFODER

... fordi erfaringen har vist ham, at det er det sikreste middel til bedre økonomi i husdyrholdet.

Konsulentent har gennem årene haft lejlighed til at kontrollere og konstatere, hvordan Terramycin tilskudsfoder under alle forhold her i landet har bevist sine fremragende egenskaber.

Terramycin tilskudsfoder sætter gang i utrivelige dyr og er en enestående hjælp, når der opstår vanskeligheder.

Terramycin tilskudsfoder sikrer sunde dyr den bedste foderudnyttelse, hvilket selv under ideelle forhold giver et mindre foderforbrug pr. kg tilvækst.

Terramycin tilskudsfoder er derfor under alle forhold en kilde til forbedret økonomi.

Terramycin tilskudsfoder i
sække à 5, 10, 25 og 50 kg
Fås i Brugsen

Pfizer

PFIZER A/S - MARTINSVEJ 7 - KØBENHAVN V. - LUNA 5001

JERNET

DER skal ikke vældige boretårne til for at finde de lag af jern, der er i Danmarks undergrund. De ligger som regel 12-15 centimeter nede under et tørvetag. Jernet er myremalmen, som allerede vore jernalderforfædre kendte og udnyttede. Udnyttelsen varede ved helt op til 1600-tallet, gik så i glemmebogen i en næsten tre-hundredårig periode, for nu flere steder at være kommet ind i en rationel udnyttelse. I dag eksporteres myremalm i naturlig eller forædlet tilstand og bringer velkomne bidrag til landets valutakasse.

Myremalmens opståen skyldes geologiske forhold i en fjern fortid. Engang er jernholdigt grundvand steget op til jordoverfladen og har stået her i en så lang periode, at vandets jern har forbundet sig med jordlaget og gjort dette jernholdigt i den grad, at man, efter at vandet havde trukket sig tilbage igen, selv under meget primitive forhold kunne udvinde jernet.

Siden 1951 har man kunnet tale om en virkelig rationel udnyttelse af myremalmforekomsterne, i forberedelserne hertil har Danmarks Geologiske Undersøgelser spillet en betydelig rolle, og afdelingsgeolog Werner Christensen har således i årenes løb foretaget over 4000 undersøgelser og prøver af myremalmen.

Myremalmen, man står overfor, kan deles i to klasser, en der er rig på grundstoffet mangan, og som derfor forædles, og en klasse, der er fattig på mangan. Af det sidste er siden 1951 eksporteret 700.000 tons, svarende til lasten i et godstog med 35.000 store godsvogne. Det er jernværker i Vesttyskland og gasværker i England, der er aftagere. De sidste benytter myremalmen som rensesmasse.

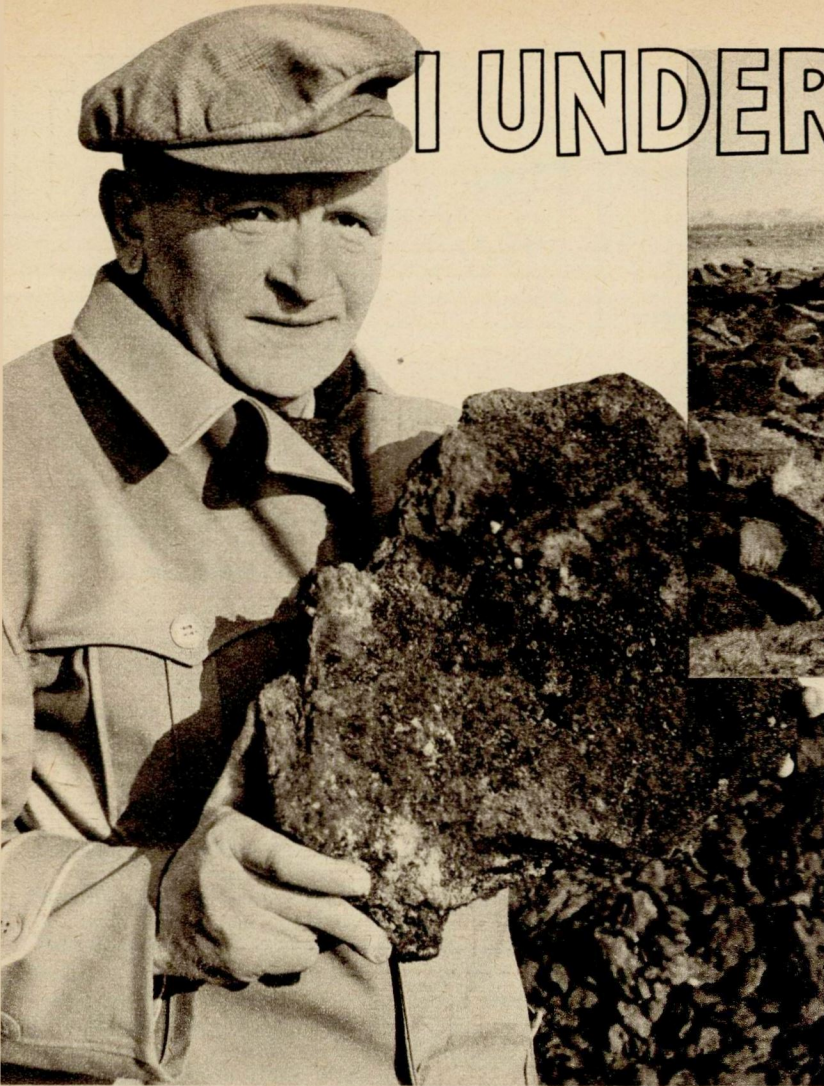
Myremalmen med stort manganindhold er grundlag for en industri på Løgumklosteregnet, nemlig Dansk Mangansulfatfabrik i Bolderslev, der er fra 1952. Her arbejder 25 mand dagligt, og fabrikken producerer dagligt 4-5 tons mangansulfat, et materiale, landbruget bruger bl. a. til bekæmpelse af mangelsygdomme hos såvel planter som husdyr.

Myremalmen hentes i Østermarken, kun få kilometer fra fabrikken. Mere beskeden begyndelse til en fabrik skal man vist iøvrigt lede længe efter: Det begyndte slet og ret med to tjæretønder, man tændte ild under. I dag er metoderne betydeligt mere indviklede. En lang række eksperimenter er resulteret i en patenteret proces. Formålet med det hele er jo at udtrække manganen og tilsætte svovlet, så de to stoffer bliver til mangansulfat. Processen kan forklares på den måde, at myremalmen males til pudder, som blandes med svovl, hvorefter blandingen opvarmes og bagefter føres ind i vældige beholdere, hvor det hele opløses i vand. Denne opløsning bliver så uddampet, og herefter har man mangansulfatet for sig og jernet for sig. Det sidste er så at sige et biprodukt, man endnu ikke ved noget rigtigt at stille op med. Men ved denne proces har man forvandlet den sorte myremalm til det hvide mangansulfat, et stof, der tidligere måtte indføres til dansk landbrug, men som man nu er selvforsynende med her i landet og endog har overskud af til eksport til vore nabolande.

Hvor man har rodet i undergrunden, ser der som regel trøstesløst ud bagefter. Sådan er det imidlertid ikke ved Løgumkloster. Tværtimod ser det ud til, at afskrællingen af myremalmen betyder en vældig forbedring af jorderne. Nu ligger der ved Løgumkloster flere pæne husmandsbrug på jorder, der før var så godt som uanvendelige til landbrugsbedrifter. Myremalmen betyder altså ikke alene beskæftigelse i eksport- og fabriksvirksomheder, men betyder også, at der fremkaffes ny og god jord til nye og gode, selvstændige landbrug.

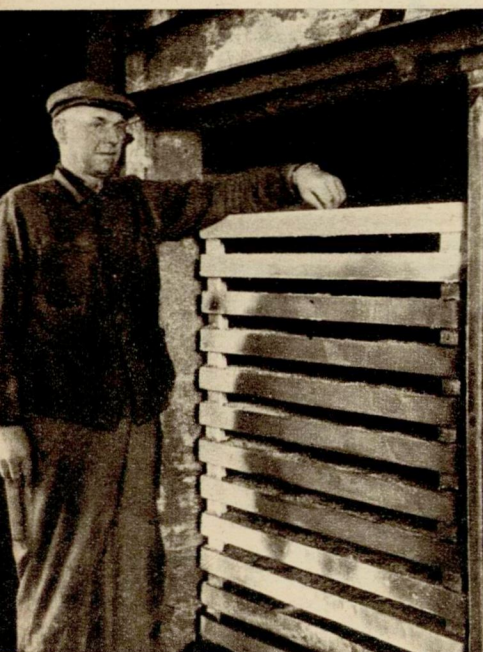
*) indreg.
varemærke

I UNDERGRUNDEN

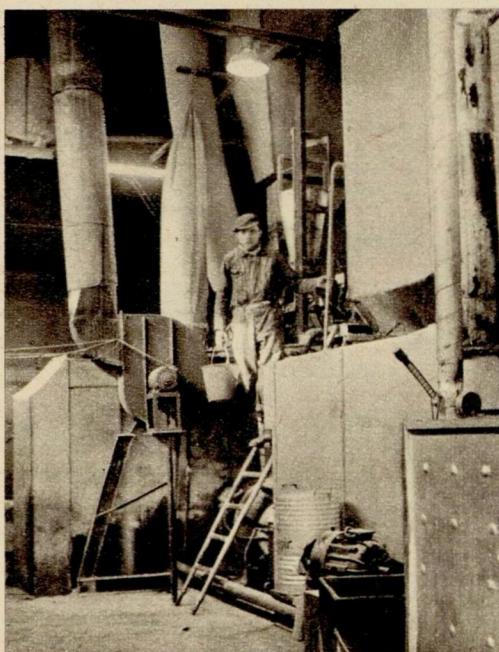

Før man går i gang med at bryde myremalmen, kortlægges aflejringerne udstrækning og tykkelse ved hjælp af sonder. Det kan være vanskeligt at komme ned med sonden, for laget er bogstaveligt talt hårdt som jern.

Myremalmen ligger blot 12-15 centimeter under overfladen, et bogstaveligt talt jernhårdt lag, fremkommet ved, at grundvand med stort jernindhold engang er trængt op til jordens overflade, og mens det lå her, aflejreredes dets jernindhold i jordsmonnet. Nu er udvindingen af myremalmen sat i rationel drift, og på billedet herover ses entreprenøren med en vældig klump myremalm. Til venstre dynges malmen op ved Løgumkloster for at blive behandlet i mangansulfatfabrikken.

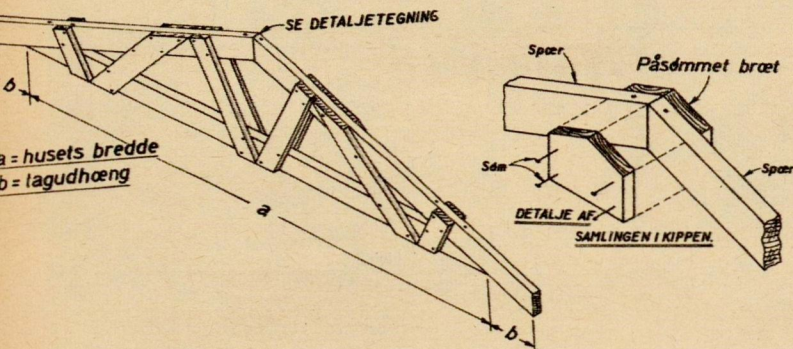

Den manganrige myremalm er råstoffet til fremstilling af mangansulfat, der benyttes af landbruget, og som tidligere blev indført. Manganen udskilles fra jernet i en ovn, hvor den - blandet med svovl - opvarmes til 400-600 grader (bill. t. v.). Derefter opløses blandingen i vand, og så uddampes opløsningen (bill. t. h.), hvorefter man har mangansulfatet, der yderst til højre pakkes i en sæk, som skal til Sverige.

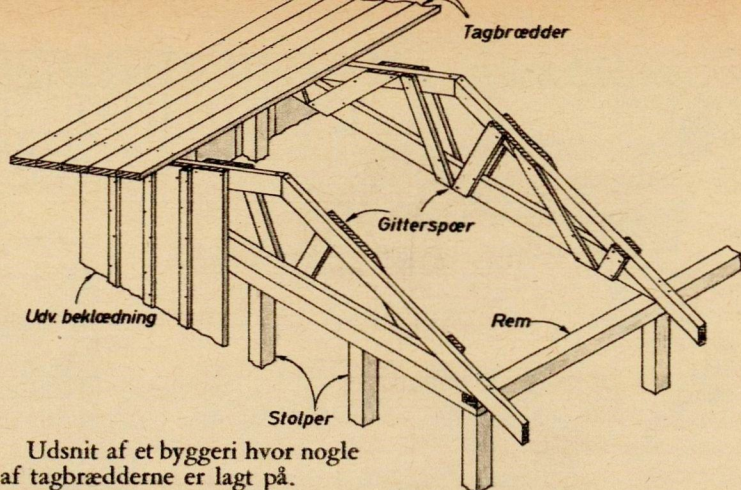

TAG PÅ HUSET

Tagkonstruktionen er ofte den del af byggeriet, der volder amatøreren størst vanskelighed – måske fordi ikke-fagmanden er tilbøjelig til at vælge en alt for indviklet konstruktion. Her omtaler vi den mest almindelige form for tagkonstruktion til småhuse og desuden den almindeligste tagtækning, nemlig et paptag oplagt på gitterspær.

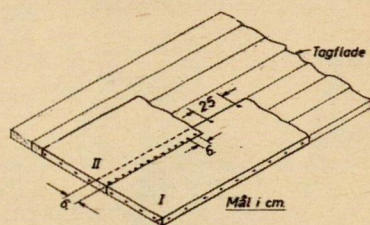
Der findes andre og mere indviklede former for gitterspær, men den viste kan fremstilles af de fleste amatører, som ikke råder over alt for store mængder værktøj. Gitterspærret opbygges på jorden efter nøjagtig tagne mål og opsættes derefter i hel, samlet tilstand. Materialerne kan være brædder, planker eller halvtømmer, afhængig af hvor stor spændvidde, spærret skal have, og hvor tungt et tag, det skal bære. Ved opbygningen går man frem på den måde, at „tængerne“ eller gitrene sømmes på de to smigskårne spær på en sådan måde, at de rager uden for, hvorefter de til slut afskæres langs spærkanterne med en fuchschwanz. Normalt skulle samlingen i kippen (rygningen) kunne holde ved den viste simple sammensømning, men samlingen kan forstærkes på den i detaljetegningen viste måde. Iøvrigt kan gitterspær købes færdige efter mål på de fleste større savværker til en pris, der ikke kommer meget over detailprisen på de enkelte materialer.

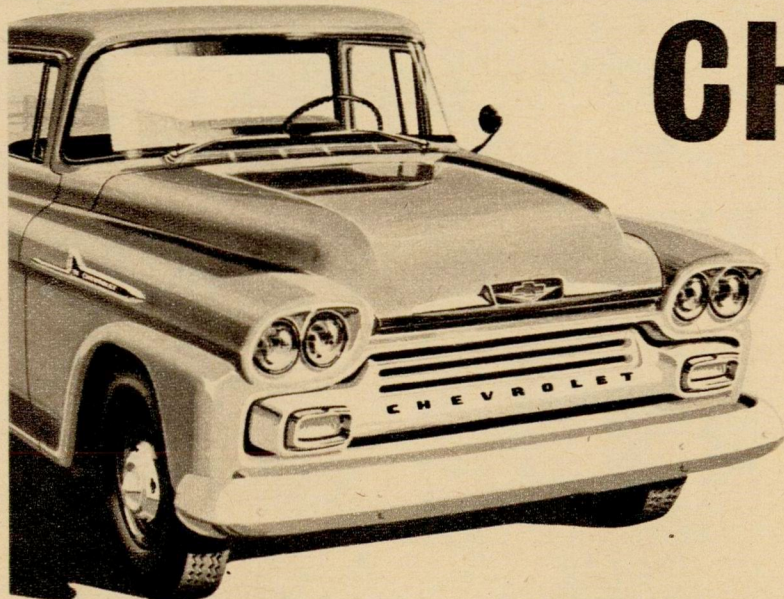
Udsnit af et byggeri hvor nogle af tagbrædderne er lagt på.

Det yderste gitterspær mod gavlen er kun „halvt“ (det har kun tænger på den indvendige side), således at den udvendige beklædning kan sømmes direkte på spærret, hvilket giver en ekstra afstivning af huset. Når gitterspærrene skal anbringes på remmen, må de rettes omhyggeligt ind med tommestok (lige langt mellem to nabospær) og lodsnor eller lodstok, og man må evt. have en hjælper på jorden til at dirigere dette foretagende. Når den rigtige stilling er fundet, spigres spærrene fast til remmen og holdes i den rigtige indbyrdes afstand ved hjælp af en midlertidig påsømmet lægte el. lign. Oplægningen af brædderne volder som regel ingen vanskelighed, man begynder ved tagfoden og arbejder sig op efter mod kippen.

Brædderne kan være almindelige ru forskallingsbrædder eller (bedre) ru-pløjede brædder.

Ved oplægning af tagpappet begynder man ved tagfoden, og den første bane skal rage så langt ud ved tagfoden og -gavlen, at pappet kan bukes om og sømmes i kanterne. Tallene på tegningen angiver, hvor stort overlægget skal være og hvor stor afstand, der skal være mellem sømmene (fladhovede, galvaniserede papsøm).

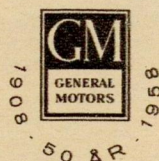

CHEVROLET

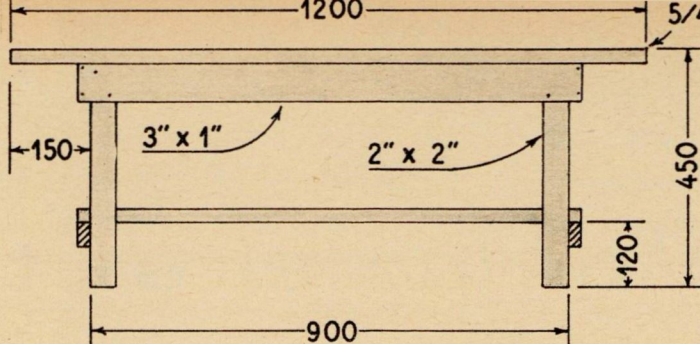
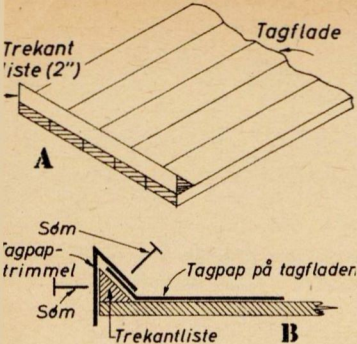
Lastbilen over alle lastbiler

- Overalt i erhvervslivet, hvor der er brug for en SUPER-lastbil, er det Chevrolet, man vælger.
- Det er grunden til, at Chevrolet er verdens mest anvendte lastbil.
- Chevrolet har et kæmpeudvalg af modeller, så De altid kan få den type og det udstyr, der passer til Deres behov.

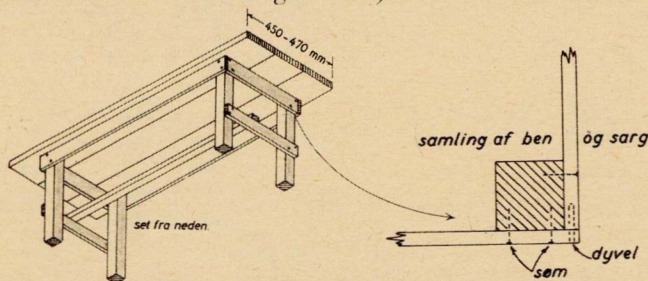
- Chevrolet-ejere verden over har konstateret, at Chevrolet i det lange løb er den mest økonomiske.
- Chevrolet er robust, holder længst — og indbringer som brugt mere i kroner og øre end andre.
- Og endelig: De kan få kyndig service og billige reservedele — overalt.

Finansiering gennem
General Motors
Acceptance Corporation

SOLID OG BILLIG HAVEBÆNK af høvlet fyrretræ i standard-dimensioner samlet med søm og enkelte dyvler. De angivne mål giver en udmærket størrelse på bænken. Detailtegningen t.h. viser hvorledes hjørnesamlingen ved ben og sarg (brættet på kant under sædet) foretages. For at undgå skruer eller søm i endetræ bruges dyvler, som smøres ind i vandfast lim (koldlim), før de drives ind. Bænken gøres ekstra solid, når man anvender galv. skruer i stedet for søm (husk at bore for med et passende bor for at forhindre flækning af træet)

Tegningen viser bænken set nedenfra og de anvendte samlinger. Sædet udføres af brædder, der limstryges på kanterne før samlingen. Skal bænken også kunne anvendes ved storvasken som tøjbænk, anvender man lister, så bænken får tremmesæde, og alle samlinger må så ske med dyvler og koldlim eller med messingskruer. Bænken slibes med sandpapir og males med olie-maling, hvis den kun skal tjene som havebænk, ellers med linoliefernis. – Samme tegning kan anvendes til et havebord, idet man benytter uændrede længdemål, men ændrer højden fra 450 til 700 mm og sædets bredde fra 450 til 730 mm.

HAVEMANDENS HUSKESEDDEL FOR JULI MÅNED

FRUGTHAVEN. Espaliertræer passes med sommerbeskæring. Skuddene, der ikke skal bruges til grenforlængelse, klippes eller knibes med neglene over 5-6 veludviklede blade, og de derefter fremkomne skud over 2-3 blade. Frugten tyndes ud, for æbler og pærer til mindst håndsbreddes afstand og måske lidt mindre for blommer. Rigtbærende træer gives et tilskud af kvælstofgødning (Salpeter eller svovlsur ammoniak).

De tidlige frugtsorter begynder sidst i måneden at modne, og der er ikke nogen grund til at sprøjte eller pudre disse, men de sene æble- og pæresorter kan det ofte være godt at sprøjte så sent som dagen før de skal høstes, for at beskytte dem mod lagersygdomme. Man kan f. eks. bruge tiurammidler, der foruden god virkning mod svampesygdomme også er skånsomme mod blade og frugter.

KØKKENHAVEN. Kartoffler og tomater sprøjtes eller pudres med et kobbermiddel for at forebygge angreb af kartoffelskimmel. SELLERIER får samme omgang mod selleri-bladplet-syge. Tomater tiltrækkes med to stammer, opbindes og knibes over ialt 7 klaser. Der skal være et blad over den øverste klase. Hvis man ikke vil have ulejlighed med opbinding, lader

man dem få tre stammer og kniber over ialt 9 klaser, men i så fald skal de helst lægges på halm. Man bestiller nu nye jordbærplanter i en kontrolleret vare. Hvis man skal regne med høst året efter må de plantes inden 1. august. Der er flere gode sorter at vælge imellem. Til syltning er Abundance en af de bedste, og som dessertbær må nok Dybdahl betegnes som bedst, men i udbytte overgås den af Ydun og Sengona. Inden plantningen er det godt at grundgøde med staldgødning. Hvor sådant ikke kan fås, må man bruge kunstgødning. Jordbær er følsomme for klør, man må derfor ikke bruge den almindelige klorholdige kaligødning, men derimod svovlsur kali eller den alsidige klorfri nitrofoska. Hvad der er nævnt om nyplantning gælder også det gamle jordbærstykke. Der må være rigelig næring i jorden, da planterne især i eftersommeren samler kraft til næste års høst.

PRYDHAVEN. Planterne passes med opbinding. Jorden holdes løs. Vildskud fjernes. Find frem til deres udspring. Stedmoder og Forglemmigej kan sås nu. Ved jævn fugtighed og let skygge foregår spiringen hurtigt. De nedvisnede blomsterløgvekster: Tulpaner og narcisser graves op og tørres.

Bevar
træværket mod
ødelæggelse

HYLOSAN

beskytter træet mod råd, svamp samt skadedyrsangreb, og HYLOSAN-imprægnering mangedobler træets levetid. HYLOSAN er meget let at anvende og fås: grøn, lysebrun og farveløs.

TAXOLEUM

har de samme imprægnerende egenskaber og fås i 2 smukke brune farver: mellembrown og mørkebrun.

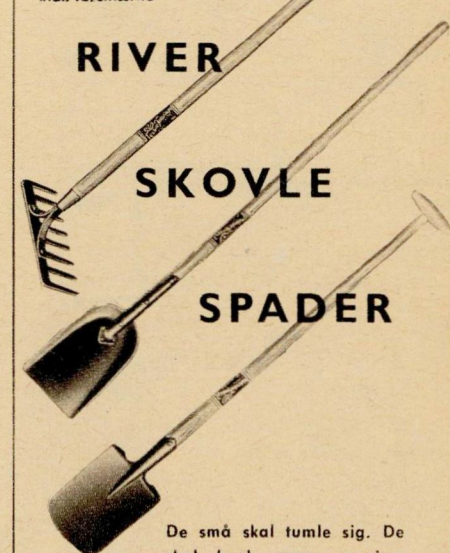
Det betaler sig at imprægnerer både nyt og gammelt træ.

Forlæng HYLOSAN og TAXOLEUM i

BRUGSEN

gode redskaber
til børnene!

De små skal tumle sig. De skal skovle, grave og rive. Det er morsomt for de små – og allermorsomt når det er rigtige redskaber – redskaber fra

Lysbro
BEDST KENDT
KENDT SOM DE BEDSTE

LYSBRO FABRIKER, SILKEBORG

SAMVIRKE. Ansvarshavende redaktør: Eggert Nielsen. Redaktion, annonceafdeling, abonnementsafdeling, Njalsgade 15, København S. Telefon Central 4015. – Samvirke påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier eller tegninger, der uopfordret indsendes. – Tryk: Egmont H. Petersen, København.

Mor, jeg er så tørstig...

- Heldigvis er den dejlige JAFFA STAR lige ved hånden. Nu i sommer skulle De selv have denne lækende orange squash i huset, for De kan tro, JAFFA STAR giver alle tiders lækende sommerdrik.

OG SÅ FÅR DE ENDDA DIVIDENDE I

Brugsen

